NADİYE AHMET

EN KIYMETLİ ANMALIK

Redaktör: H.FİLİPOVA
…….. Yayınevi

НАДИЕ АХМЕТ

НАЙ – СКЪПИЯТ ПОДАРЪК

Редактор: ХУБАВИНА ФИЛИПОВА
…….. Yayınevi

Bu kitabımı tüm Bulgaristan çocuklarına ve çok kıymetli torunlarım Aylin, Eva, Amira, Derin ve Cem'e ithaf ediyorum

Подарявам тази книжка на всички деца от България, както и на любимите ми внуци Айлин, Ева, Амира, Дерин и Джем с много обич!

İÇİNDEKİLER

Bahar geliyor 19
Gezi..... 23
Ver elini Yaz 27
Duru Denizde..... 31
Sahilde..... 35
Yakaladım seni, Deniz 39
Denizcinin nasihatı..... 43
Seninde bir ağacın olsun..... 47
Yeşil çınarlı bahçe 51
Sarmaşık gülleri 55
İnci..... 59
Adı üstünde 63
Berna 67
Cudi 71
Benim dünyam 75
Küçük aşçı..... 79
Oyun çocuğu..... 83
Kalbinin sesi..... 87
Korkuya veda 91
Teselli..... 95
Harika 99
Emirhan 105

Nigar 109
Görülmedil bir kış, görülmedik bir coşku 113
Neşe ruhun gıdasıdır 117
Bazı şeyleri anlamak için büyümek gerek 121
Gözler konuşuyor 125
Paranın sahibi kim? 129
Suçu başkasında aramayın 133
Aşırı heves 137
Sessiz mesajlar 141
Adını siz koyun 145
Bu mekan benim 149
Kedinin fendi 153
Anne kokusu ne de hoş! 157
İki kardeş 161
En kıymetli anmalık 165
Kardeş midirler yoksa 169
Sevgi 173
Dostluk dürüstlük demek 177
Komşuluk 181
Masallar nasıl doğar 185
Öğrenmek görmekle daha mükemmel 189
Yenmek var, yenilmek var 193
Hayrat 197
Tabiat Baba 201
Uğur böceği 205
Bir fincan kahvenin hatırı 209
Cennet bahçesi 213

СЪДЪРЖАНИЕ

Зададе се пролет 21
Разходка 25
Подай ръка Лято 29
Дуру е на море 33
На брега 37
Хванах те, Море 41
Съветът на моряка 45
И ти да имаш едно дърво 49
градината със зеления чинар 53
Увивните рози 57
Инджи .....
61
С името си 65
Берна 69
Джуди 73
Моят свят 77
Малката готвачка 81
Дете за игра 85
Гласът на сърцето 89
Сбогом на страха 93
Утеха 97
Чудо 102

Емирхан 107
Нигяр 111
Невиждана зима, невиждано въодушевление 115
Радостта е храна за душата 119
Трябва да пораснеш, за да разбереш някои неща 123
Очите говорят 127
Чии са парите 131
Не търсете вината в друг 135
Прекалено увлечение 139
Тихите послания 143
Вие му сложете име 147
Това е моят дом 151
Хитростта на котката 155
Как хубаво ухае мама 159
Братче и сестриче 163
Най-скъпият подарък 167
Сестри ли са 171
Севги 175
Приятелство, значи почтеност 179
Съседство 183
Как се раждат приказките 187
Видяното веднъж се помни завинаги 191
Да победиш или да бъдеш победен 195
Добри дела 199
Природата Баща 203
Калинка 207
И една чаша кафе се зачита 211
Райска градина 215

ÇOCUKLARIN GÖZÜYLE

Bazen gaylesiz çocuk dünyasına dönmeye ve oradan hala körpe canıyla, billür parlaklığıyla ışıyan, sorucu gözlerle sizleri çesçevre saran dünyayı görmeye çalıştınız mı hiç? O zaman sizi ısıtacak kadar bir hatıra parlayacak ve tekrar unutulmaya yüz tutan yılların derinliklerine batacak ve birbirilerini kovalayan günler içinde geçen yaşamamızda olup bitenlerin şimdiki çocuklar için ne anlam taşıdığını belki de aramızda çok az kişi düşünecektir.

Yıllarca deney ve bilgi yığmış yaşlı ve daha yaşlı kadın ve erkekler, etraflarındaki küçük oğlan ve kızcağızın o körpe dünyasında kalplerini okşayacak, soylarının örf ve geleneklerini sürdürecek layık, anlamlı yaşam yolunu gösterecek çok az kişi bulunacak.

Elimde Nadiye Ahmet'in el yazısını tutuyor ve düşünüyorum, onun yazar istidadının bu yeni meyvesine acaba nasıl ad versem, diyorum. Bu, bir derleme, şimdiye kadar çıkardığı çocuk öykü kitapları gibi bir derleme, ama öykü, masal, ibret dersi değil, bunlar küçük çocuğun dünyasından kavranmış anlardan oluşan bütün bir dizidir.

Hatırlarsınızdır, önceleri fotoğrafçılarda çekilen ani resimler vardı, şimdi öylesi resimler telefonlarla çekiliyor. Bu derleme, öyle çekici, ahenkli ve iddiasız çocuk diliyle anlatılan kısa kısa olaylardan ibarettir.

Güya ilk bakışta güncel olaylar, ama içindeki etki gücü öylesine şiddetli ve önemli ki, bunlar okulda ahlak dersinin, anababalara çocukları eğitim konusunda bir ibret dersinin yerini alabilir. Onun için çocuklara yazılan bu kitap, zannımca yetişkinlere de yararlı olacak, çünkü kahramanların yaşadığı olaylar, bize istemeksizin çocukların bizden neler istediğine hesap vermemizi ve dünyaya onların gözüyle bakmamızı mecbur kılacaktır. Bizim için en zor, küçüklerin sorduğu "Neden?" ve "Nasıl?" sorularıdır. Neden masallar hep "bir varmış, bir yokmuş" sözleriyle başlıyor, "Neden yağmur yağıyor?", "Neden Tabiat Baba", "Denizi nasıl yakalasam?", "Ağaç nasıl dikiliyor?", "Massallar nasıl doğuyor?", "Koleda'da nasıl mucizeler oluyor?"… Sizler bu sorulara iki sözle cevap verebilir misiniz? Nadiye'nin kitabında sizler de, çocuklar da bu sorulara çok basit, fakat tam cevapları bulabilirsiniz.

Baharın, yazı ve kışın güzelliği, kar altından başgösteren kardelen de, Marmara denizi civarındaki misafirlikte, Narin ile Vili'nin sonbahardaki orman gezisinde, mutluluk sembolü uğur böceğinin üç arkadaş – Elmaz, Dora ve Kıymet'in gözü önünde uçmasında, Ruska ile Ruziye'nin kapı önündeki çınar altında ders çalışmasında, avlu içindeki kış oyunlarında görülen çocuk yaşantılarında yakalanmıştır. Nadiye Ahmet uyarırcasına, fakat üzülerek anlattığı çocuklar arasında rastlanan yalancılık, aldatma, kopya etme, başkalarını suçlama, borç aldığı parayı çevirip çevirmeme tereddüttü gibi olayları da hayret uyandıran bir serbestlikle, fakat üzülerek yazıya döküyor. Suçlu olanlara parmak sallayarak çıkışmıyor, onlara nasihatte bulunmuyor, aksine, bir annenin, bir kadının böylesi çocuklara neden rastlandığına, ve onların anlayışıyla ahlak ve dostluk kaidelerinin neden ayaklar altına alındığına nasıl üzüldüğü seziliyor.

Çocukların çok sevdiği köpek ve kedi de unutulmamıştır. Ama onlar burada kız ve oğlanlara maiyet (anturaj) değil, düşünen, harekette bulunan varlıklardır.

Çocukların fakir fukara ve yaşlı kimselere yardıma koştuğu olaylar da

insan sıcaklığının sezildiği hallerdir. Okuldan başka tüm kentlilerin katıldığı Şenay ve Gülay'ın, harp kaçaklarına elbisedir, yiyecektir toplama teşebbüsü insan sıcaklığının bir belirtisidir. Komşu kadın Gana, Ayşan'a Koleda üstü mucizeler olduğunu ve inşallah, küçük kızcağızın yürüyeceğini telkin ediyor. Nergis ile Sisi, meftaları anma günlerinde ne gibi yiyecekler dağıtıldığını anababalarından öğreniyorlar.

Böyle hallerde sülale anıları, geleneklerin nesilden nesle süregitmesi konusuyla birleşiyor, ki Nadiye Ahmet bununla ilgili heyecan uyandıran anlar seçmiştir. Örneğin, Burak'a büyük annesinin ördüğü takke, okulda düzenlenen elişleri sergisinde "en kıymetli anmalık" olarak ele alınmıştır. Dede, çocuğa, dedelerimizin ve daha önce yaşamış olan dedelerin yıldız olduklarını ve şimdi yıldızlarla niye sessizce konuştuğunu, nine çocuklara önceleri sofrada bir tabaktan yemek yediklerini, baba oğluna dedesinin vasiyetini anımsatıyor. Yani yenebilirsin, fakat yenilebilirsin de, zira yenilmeyen ancak Allah tır! Diyor.

Nadiye Ahmet'in, halk hikmetini göze batmaksızın, bugünkü insana kendiliğinden gelmiş birçok kıymetli atasözünün ustalıkla kullanması bilhassa dikkat çekicidir ki, bunlar kim olduğumuzu, nereden gelip nereye gittiğimizi hatırlatmak için tarihin değişkenliğini yaşaya gelmişlerdir.

Bu saydıklarımız, söz konusu kitabın zengin potansiyelinin ancak birkaç örneğidir. Oturup, hemen bir solukta okuyup, hislerimi paylaşmak güçtü. Sonuna dek derinliklerine varmak için tekrar tekrar kah başına, kah sonuna, kah ortasına dönmeye mecbur kalıyorum. Nadiye Ahmet öylesi bir yeteneğe sahiptir ki, bu yetenek çocuk yaşantılarının derinliklerinde gizlenen sırları açık seçik görmesini ve bunları kendisine özgü bir biçimde, az sözle çok şey anlatarak, başkalarına da sergilemesini sağlamaktadır.

H. Filipova

ПРЕЗ ОЧИТЕ НА ДЕЦАТА

Опитвали ли сте някога да се върнете в невръстното детство и оттам да погледнете – с все още незакоравяла душа и кристално ясни питащи очи – към света около вас? Ще изплува някой спомен, ще проблесне колкото да ви стопли, и отново ще потъне в забвението на отминалите години. И може би малцина от нас ще се замислят какво ли означават за сегашните децата така добре познатите ни неща от живота в този забързан наш ден.

И още по-малко ще се окажат онези пораснали, натрупали години, знания и опит възрастни и още по-възрастни мъже и жени, които ще пожелаят и ще успеят да намерят пролуката в крехкия свят на малкото момченце или момиченце край себе си, за да приласкаят сърчицето му, да му предадат родовата памет и да му посочат вярната посока към достойния, смислен живот.

Държа в ръцете си ръкописа на Надие Ахмет и се чудя как да нарека този пореден плод на нейния писателски дар. Че е сборник, сборник е, както и досега издадените й книги с

разкази за деца, но този не е от разкази, не е от приказки, не е и от притчи, а от цял низ удивително уловени мигновения в усещанията на малкото дете. Спомняте ли си, някога имаше моментални снимки, обикновено се правеха във фотоателиета, без ретуш, сега се правят и с телефоните ни. Ето, нещо подобно са включените в този сборник кратки случки, разказани така увлекателно, че те грабват с мелодичния си език и непретенциозността на детския изказ. Уж на пръв поглед са най-обикновени, ежедневни, но зарядът, втъкан в тях е толкова въздействащ и значим, че успешно би заменил всеки училищен урок по морал и норми на поведение, всяка назидателна педагогическа лекция за родители на тема: как да възпитаваме децата си. Ето защо си мисля, че предназначена за малките, тази книга ще бъде много полезна за възрастните, тъй-като случките с героите в нея неволно ще ни накарат да си дадем сметка какво очакват децата ни от нас и да погледнем на света през техните очи...

Най-трудни за нас са въпросите на малките: „Защо?“ и „Как?“. Защо приказките започват с „имало едно време“, „защо има облаци“, „защо вали дъжд“, „защо казваме Бащата Природа?“, „как да хвана морето?“, „защо се сади дърво?“, „как се раждат приказките?“, „какви чудеса стават на Коледа?“... Вие можете ли да отговорите с две думи? В книгата на Надие Ахмет ще намерите и вие, и децата ви много простички, но точни отговори.

Красотата на пролетта, лятото, есента и зимата е уловена в преживяванията на детето, което за пръв път вижда поникналото изпод снега кокиче, в гостуването на родните край Мраморно море, в разходката на Нарин и Вили в есенната гора, в калинката – символът на щастието, прилетяла при трите приятелки Елмаз, Дора и Къймет, в големия чинар край

портата, под който обичат да си учат уроците Руска и Рузие, в надпреварата в зимните игри на двора...

С учудваща непринуденост, но и със загриженост, Надие Ахмет описва случаите на лъжа, измама сред децата, на преписвачество, обвиняване на другите, колебание дали да върнеш намерени пари... Тя не размахва пръст на провининилите се, не ги наставлява, напротив чувства се притеснението на майка и жена защо има такива деца, показва и през техните очи защо са потъпкали нормите на морала и приятелството.

Не са забравени и любимците на децата – кучето и котката. Но тук те не са просто антураж към момчетата и момичетата, а разсъждаващи, действащи същества.

Особено усещане на човешка топлота пораждат случките, в които деца помагат на бедстващи и немощни хора. Шенай и Гюляй са инициатори на идеята да се събират дрехи и храни за бежанците от войните, която се подема не само от училището, но и от целия град. Съседката Гана внушава на Айшан, че малкото момиченце може да оздравее и да проходи, защото по Коледа стават чудеса – и чудото става! Нергис и Сиси се учат от родителите си как се подава храна в дните на почит на мъртвите...

В тези случаи вече се вплита и темата за родовата памет, за предаване на традициите от поколение на поколение, за която Надие Ахмет подбира трогателни постъпки. Шапката, изплетена от бабата на Бурак е включена в училищната изложба на битови предмети, като „най-скъпия подарък“, дядото разказва на детето как и защо може да се говори мълчешком със звездите, където са отишли нашите деди и прадеди, бабата обяснява на децата как някога всички са се хранили от една обща паница на софрата, бащата припомня на сина си завета

от своя дядо, че може да победиш, може да бъдеш и победен, защото единственият непобедим е Господ...

Особено внимание заслужава майсторския похват на Надие Ахмет да припомни и запамети мъдростта на народа, чрез ненатрапчивото, непринудено, като че ли дошло от само себе си абсолютно адекватно на днешния език присъствие на много ценни поговорки, преживяли превратностите на историята и безпощадния ход на времето, за да ни припомнят кои сме, откъде идваме и накъде вървим.

Това са само някакви отделни щрихи от богатия потенциал на тази книга. Трудно ми беше да седна и на един дъх да споделя усещанията си от прочита й. Тя ме караше отново и отново да се връщам ту към началото, ту към края, ту към средата, за да проникна докрай в дебрите й, толкова стойностни и бездънни, колкото и очарователни и примамливи с богатата палитра от тайните на детската душевност. Надие Ахмет притежава онзи дар, който просветлява очите й да виждат ясно и отчетливо спотаените в тези дебри тайни, притежава и таланта да ги разкрива и пред другите хора. И то по един толкова уникален, типичен неин лаконичен, но в същото време и толкова съдържателен начин.

Х. Филипова

BAHAR GELİYOR

Dışarıda hava sıcacık, sıcacıktı. Cem bahçeye çıkıp etrafına şöyle bir bakındı. Güneş gözlerine dokunmuş olacak ki, papatya misali kirpiklerini bir iki kez kırptı. Kar yumuşamış, erimeye yüz tutmuştu. Kardan adam küçülmeye başlamıştı. Patikada bir öte bir beri dolaşırken masmavi gözlerini bir noktaya dikti. Hayretle baktı ve bir süre öylece bakakaldı. Neden sonra zil gibi sesi ortalığı çınlattı:

- Babaanne, bak, bak kar altından ne çıkmış!

Babaannesi acele koşup geldi Cem'in olduğu yere. Merak etmişti. Cem'in yanına gelince, ne görse beğenirsiniz: Bir akçabardak sivri başı ile karı delip dünya yüzüne çıkmıştı. Cem'e gülümseyerek bakıyordu. Babaannesi de gülümsedi ve Cem'i okşayarak konuştu:

- Evladım, bu çiçek baharı müjdeliyor. Yani artık nerdeyse güneşli günler, yani bahar geliyor demek, oğlum!

Cem babaannesinin bu sözlerine gücenir gibi oldu. Dik dik baktı bir babaannesine, bir de kar altından başını gösteren çiçeğe. Babaannesi içeri girince Cem başını kaldırmadan, etrafına bakınmadan alacalı eldivenini usulcacık çıkardı. Çıkardı ve güneşe

gülümseyen akçabardağı tezelden çekeleyip kopardı. Bir de sevinçle içeri koştu:

- Babaanne, babaanne, kış bitmeyecek. Duydun mu, kış bitmeyecek. Ben o mıymışık çiçeği koparıp attım.

Babaannesi nedense gülümsedi. Gülümsedi ama Cem'i uyarırcasına konuştu:

- Çiçekler koparılmaz, oğlum. Çiçeği koparsan da, koparmasan da, o sana bir kez "Bahar geliyor!" dedi mi, dönüş yok. Gelecek demek. Evet, bahar geliyor!

ЗАДАДЕ СЕ ПРОЛЕТ

Навън времето е топличко, топличко. Джем излезе в градината и се огледа, ей тъй наоколо, слънцето светеше ярко, той премигна няколко пъти с дългите си като лайкучки мигли. Снегът омекна и започна да се топи. Снежният човек се смали. Като се разхождаше насам-натам, Джем закова поглед в една точка. Закова се удивен. След малко гласчето му звънна като звънче:

- Бабоо, ела да видиш какво се показва под снега!

Баба му дотича. Беше любопитна да разбере какво става. Застана до Джем и що да види? Сигурно и вие ще се зарадвате. Едно кокиче, с острата си главица е пробило снега и излязло на бял свят. Усмихнато гледа към Джем. И баба му се усмихна, погали момченцето и продума:

- Дете мое, това цвете е предвестник на пролетта. Това значи, че вече идват слънчевите дни. Пролет иде, сине!

Джем като че ли чак се обиди на тези бабини приказки.

Сериозно погледна баба си, после се взря в цветето, което си бе показало главичката изпод снега. Щом баба му се прибра, Джем, без да вдига глава и без да се оглежда наоколо, свали леко шарената си ръкавичка. Свали я и бързешком дръпна и откъсна цветето, което се смееше на слънцето. Дотича в къщи радостен:

- Бабо, бабо, зимата няма да свърши! Чу ли, зимата няма да свърши. Аз откъснах това цвете и го хвърлих!

Баба му, незнайно защо, се усмихна и предупреди внучето си:

- Цветята не се късат, сине. Но дори и да си го направил, това няма никакво значение. Щом цветето се е появило и е рекло: „пролет иде!“, връщане назад няма. Значи наистина пролетта ще дойде!

GEZİ

Vili geziyi çok seviyordu. Boş vakit buldu mu hemen kendini ormana atıyordu. Yalnız dolaşmak istemiyordu. Tabii, kendi kendine konuşamazdı. Biliyorsunuz kendi kendine konuşan kişiye ne derler. Onun için kendine ille de bir arkadaş buluyordu.

Bugün günlerden cumartesiydi.

-Evet, Narin okulda değil. Beni kırmaz, birlikte çıkarız! Diye düşündü Vili.

Öyle de yaptılar. Mevsimlerden güz olsa da, ahali kendini dışarı atmış. Güz, tabiata bakarsan, güz, ama güneş alabildiğine kızdırıyor. Gençler yolda ceketsiz, çocuklarsa kısa kolla, tişortla. Yollar, bahçeler ise yaprak, yaprak. Alaca bulaca. Bildiğin rengarenk bir halı. Başını kaldır, bir de ağaçlara bak! Çırıl çıplak! O yemyeşil çuhalarını atmış, sanki güneş banyosuna durmuşlar. İki arkadaş kendilerini tabiata, güz manzarasına öylesine kaptırmıştı ki!...

Narin bu geziden çok hoşlandı.

- Vili, dedi. – Yarın da yine hep beraber çıkalım. Bu kez ormanın üst tarafına gideriz. Kentin manzarasını bir de yüksekten seyrederiz.

Derken orman içine daldılar. Yamaçtaki meşe ormanı ne de güzel,

ne de şirindi. Ağaçlar insanın yorgunluğunu gideriyormuş, diyorlar ya. İki arkadaş sırtlarını hemen birer ağaca dayadılar. Böylece, susarak iki-üç dakika kaldılar. Herhalde hoşlanmış olacaklar ki, Vili derin bir nefes alarak konuştu:

- Söylenenler gerçekmiş galiba. Yorgunluğum kalmadı sanki.

- Ben de aynısını söyleyecektim, diye Narin de arkadaşını destekledi. Ve ekledi:

- Şimdi derslerimizi bir defa daha okur ve Pazartesine okula hazırız demek.

Vili düşündü düşündü ve düşündüğünü açıkladı:

- Ya vazifeleri ne zaman çözeceğiz? Dedi.

- Vay, benim aklımdan kaçmış o vazifeler. Tabii, onları yarına da bırakabiliriz, dedi Narin.

Vili hala geziyle yaşıyordu:

- Ben, bu geziyi yarın da yineleyelim diyorum, diyerek düşündüğünü açıkladı:

- Tabii, aynı bugünkü gibi yaparız, diye destekledi Narin de.

Her iki arkadaş iki günün programını çizmekle de kalmadı. Gezilerini biraz daha sürdürdükten sonra evlerine doğru revan oldular. Hem düşünüyor, hem yürüyorlardı. Narin aklından geçeni arkadaşına söyledi:

- Vili, bak ben ne düşündüm: Bu geziyi her ikimiz de kaleme alıp, sınıf arkadaşlarımıza okusak, ne dersin? Belki onlar da özenir, heveslenir. Böylece gelecek hafta bütün sınıf hep beraber oluruz.

Vili heyecanlandı ve ancak:

- Harika, harika! Diyebildi.

РАЗХОДКА

Вили много обичаше да се разхожда. Имаше ли свободно време, тръгваше към гората. Но не обичаше да се разхожда сама. Защото не можеше да си говори сама. Не че не можеше, но нали знаете как наричат тези, дето го правят? Затова винаги си намираше другарче. Днес е събота.

- Да, Нарин днес не е на училище.няма да ме обиди като ми откаже, ще излезем заедно.

Така мислеше Вили. Така и направи. Беше есен. Хората бяха излезли навън. Есен, огледаш ли се наоколо сред природта, да, есен беше. А слънцето напича ли, напича. Младите навън са без жилетки, а децата по къс ръкав, по шорти. Улиците и градините бяха покрити с опадали листа. Пъстри, шарени листа. Все едно, застлан пъстър килим на земята. Вдигни глава и погледни дърветата! Голи-голенички. Съблекли са зелените одежди, все едно са на плаж. Двете приятелки така се бяха увлекли в есенната красота на природата...

На Нарин тази разходка много й хареса.

- Вили, рече, утре пак ще излезем заедно. Този път ще минем от горната страна на гората. Ще наблюдаваме отвисоко пейзажа.

Бяха пристигнали в гората. Колко беше хубава дъбовата гора, прекрасна. Казват, че дърветата отморяват човека. Двете приятелки опряха гърбове о две дървета. Така, онемели, постояха две-три минути. Вили пое дълбоко въздух и рече:

- Значи е вярно, това което се говори.

- И аз щях да кажа същото, рече Нарин. И продължи:

- Сега още веднъж ще прочета уроците и съм готова за понеделик.

Вили се замисли и каза:

- А кога ще решим задачите!

- Вай, бях забравила за задачите! Можем да ги оставим за утре – добави Нарин.

Вили още преживяваше невероятната, есенна картина и разясни:

- Мисля да повторим и утре разходката. Също като днес.

- Разбира се както направихме днес, същото – потвърди Нарин.

Двете приятелки, определяйки програмата си за двата дни, продължиха още малко и после тръгнаха към къщите си. Вървяха и размишляваха.

- Вили, аз мисля следното: предлагам и двете да опишем тази разходка и да прочетем съчиненията си пред класа. Какво ще кажеш? Може и другите да се вдъхновят. И така, другата седмица може да дойдем с целия клас!

Вили се развълнува. Промълви:

- Чудесно, чудесно!

VER ELİNİ, YAZ!

Babaannem yakın bir arkadaşıyla her yaz Marmara sahilindeki Kumburgaz sayfiyesine tatile gidiyordu. Annem babam benim de babaannem ve dedemle birlikte denize gitmeme izin verdiler. Çok, ama çok mutluydum. Çünkü kuzenimi, Ada'yı da görecektim, hayır onunla birlikte olacaktım. Tatili birlikte geçirecektik. Kumda alabildiğine dolaşacaktık, ayak izlerimizi kah Türkçe, kah İngilizce sayacaktık. Ben arada Bulgarca da sayacak, Ada'ya Bulgarca öğretecektim. Çünkü arada bir:

- Ben bir şey anlamıyorum senin konuşmandan, diyordu.
- Ben sana da öğreteceğim Bulgarca'yı, dedim ya!

Derin düşündü: Acaba ne sorsaydı. Aha, aklına geldi:

- Kak se kazvaş? Yani, adın nedir? Dedim.
- Ama ben söyleyemem bunu!
- Nasıl söyleyemeyecekmişsin?
- Teker teker, hece hece söyle şimdi.

.....

- Tamam!

Ada gözlerini şöyle bir kırptı. Sonra hece hece söyledi.

- Kak se kaz-vaş? Oldu mu?

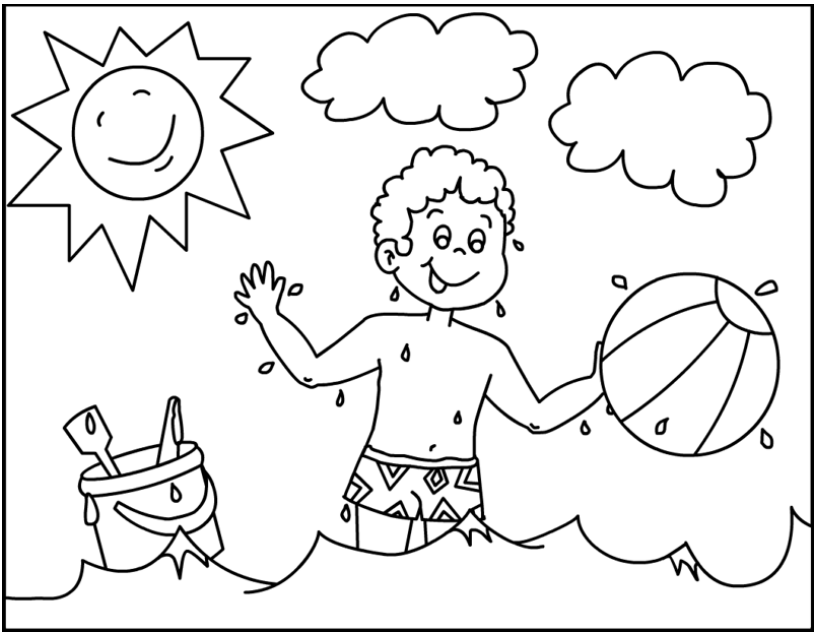
Derin sevindi. Gülümsedi ve:

- Aaa, ne güzel söyledin! Bu günlük yetsin bu kadar. Bulgarca, Türkçe gibi kolayca öğrenilmez bir lisan. Söylenişi zordur…

2016 yılının yazını Kumbağa'da geçirdi iki kuzen. Ada'ların yazlığında. Derin düşünceye daldı:

" Gelecek yaz ben Ada'yı nereye götürebilirim acaba? Bizim deniz sahilinde yazlığımız yok ki! Ama her yıl Varna'ya denize gidiyoruz. Tamam, yine oraya gideriz, hep beraber oluruz. Bungalovlar ne güzel! Hele de akşamları hava serinledi mi. O çam ağaçlarının kokusunu teneffüs ederek serinlemek ne de hoş?…

- Ver elini Yaz! Çok yavaş mı adımlıyorsun, yoksa bizler mi acele ediyoruz?....

ПОДАЙ РЪКА, ЛЯТО

Всяко лято, баба, заедно със своите приятелки, отиваше на почивка в Кумбургаз, (Истанбул). Мама и татко ми разрешиха да ида и аз на море с баба и дядо. Бях много щастлив. Защото щях да видя братовчедка си. Не, щяхме да сме заедно! Щяхме да прекараме заедно почивката. Щяхме да обикаляме на воля брега, на воля да броим стъпките си ту на турски, ту на английски, а аз и на български. И Ада щях да науча да брои на български. Защото понякога ни прекъсваше, казвайки:

- Аз нищо не разбирам!
- Нали ти казах, че ще те науча на български.

Дерин се замисли. Какво ли искаше да я пита? Аха, сети се!

- Как се казваш? Как ти е името? – казах.
- Ама аз немога да го изрека!
- Как така не можеш?
- Сега го кажи на срички, бавно.

…….

- Така!

Ада намигна и изрече на срички:

- Как-се-каз-ваш? Стана ли?

- А-а, колко хубаво го каза! За днес стига толкова. Българският език е труден, твърд е, не е като турския, затова не е лесен за изучаване.

Лятото на 2016 двамата братовчеди прекараха в Кумбаа, във вилата на Ада. Дерин се замисли и си рече: „другото лято къде ли можем да отидем с Ада? Ние нямаме вила на морето. Ходим лятото на Варна. Можем да бъдем заедно там. На бунгалата, приятно е. Особено привечер, когато се захлади. Приятно е по хладина да се диша боров въздух...

Подай ръка, лято! Много бавно ли крачиш или ние бързаме?....

DURU DENİZDE

Duru bu yıl ilk kez denizi gördü. Belki de görmeyecekti. Ama "Ben de gideceğim, ben de gideceğim!" diye tutturdu. Durup durup ağladı Duru. Hıçkıra hıçkıra ağladı. Ne yapsın anne, garipsedi. Çocuğu ağladıkça yüreği paramparça oldu. Son sonu kararını verdi.

- Tabii geleceksin. Annesi küçümencik yavrusunu hiç bırakır mı?

Söz sözdü.

Duru ilk kez deniz gördü.

- Aaa, bu ne böyle? Hayret etti, şaşırdı.
- Deniz, dedi annesi. – Gözünün gördüğü yere kadar su.
- Nereden toplanmış buraya bu kadar çok su?
- Denize dökülen nehirlerden.
- Nasıl? Kim döküyor onları buraya?
- Sular aka aka nehir oluyor ve bu nehir denize dökülüyor.
- Bizim Lom nehri de buraya mı dökülüyor?
- Aferin, kızıma. Bak ne güzel buldurdun. Bizim yöreden geçen nehir de buraya dökülüyor.

Duru deniz kıyısında kumdan evcikler yaparken, bir dalga gelip

evcikleri alıp denize kattı. Duru dalganın ardından baka kaldı. Dalga gitti. Evceğizi de dalga ile birlikte yok olup gitti. Kayboldu.

Duru çok üzüldü. Ellerini havaya kaldırıp açtı ve:

- Bir varmış, bir yokmuş, dedi.

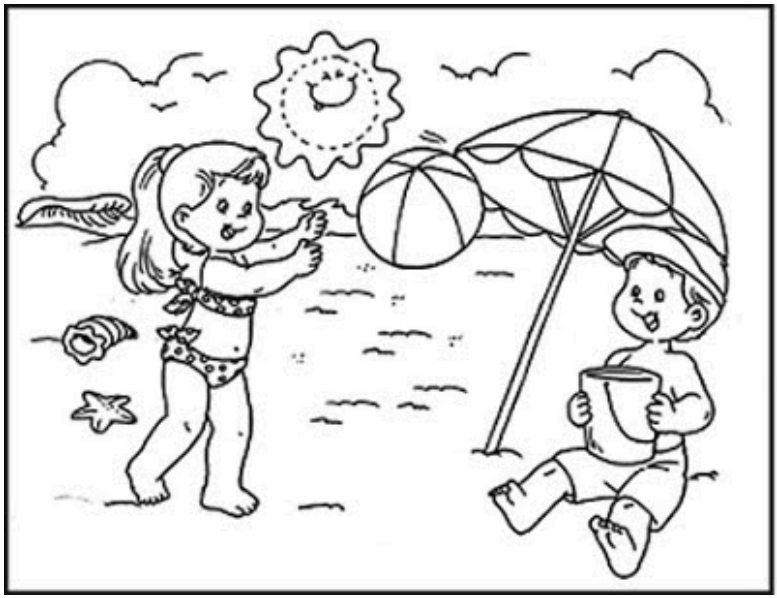
Dedi ve annesinin yüzüne baktı.

- Anne, anneannemin anlattığı masallar da hep böyle başlıyor, değil mi, anne. Yani: "Bir varmış, bir yokmuş." Demek hem varmış, hem yokmuş, dedi.

- İşte gözünle gördün, Durucuğum: Dalga vardı ve o anda kaybolup gitti, yani yok oldu. Başka bir sözle bir varmış bir yokmuş, dedi annesi.

Duru düşünüp kaldı, hayallere daldı:

"Bugün denizi gözüyle gördü. Yarın tekrar eve dönecek ve o sular, üstüne üstüne gelen dalgalar, gözünün gördüğü yere kadar uzanan sular hayalinden asla silinmeyecek."

ДУРУ Е НА МОРЕ

Тази година Дуру за първ път видя море. Мож би и сега нямаше да я вземат, но тя заплака сърцераздирателно: „И аз искам да ходя!“ Спря за миг и пак продължи да хълца. Какво да прави майка й, домъчня й. Като чу плача й, сърцето й се разскъса.

- Разбира се, ще дойдеш. Мама няма да остави мъничкото си детенце!

Дадена дума – хвърлен камък.

Така Дуру за първ път видя моерето.

- А-а-а, какво е това? – се зачуди.

- Море, - рече майка й – докъдето ти поглед стига, все вода и вода.

- Откъде се е събрала толкова много вода?

- От реките, които се вливат в мореро.

- Нашият Лом тук ли се влива?

- Браво, умното ми момиченце! Прекрасно го каза. Реката, която минава в нашия район, наистина се влива в морето.

На брега Дуру си прави къщички от пясък. Но дойде вълна и ги отнесе навътре в морето. Дуру проследи с поглед къщичките.

Вълната се оттегли и те изчезнаха. Загубиха се.

Стана й мъчно. Протегна ръце във въздуха и рече:

- Имало, нямало...

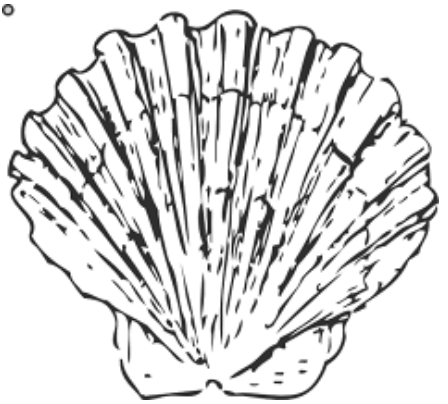
После погледна майка си.

- Мамо, и приказките на баба започват така: „имало едно време“. Значи имало, нямало.

- С очите си видя, Дуру, вълната дойде и както дойде – изчесна. Изгуби се. Така че, да, имало, нямало.

Дуру се замисли и потъна в мечти. Днес видя морето. Утре пак ще се прибере у дома. И вълните, които тичаха срещу нея, докъдето поглед стига, няма да се заличат в съзнанието й.

SAHİLDE

Ali’yi bugün ev sahibi, yani ev bekçisi bırakıp gitmişlerdi büyük kente. Büyük kentte ne var, ne yok? Bilmem ki, gelince anlatırlar. Acaba anlatırlar mı? Eee, anlatmazlarsa… hiç olmazsa selam getirirler vardıkları yerden, diye düşündü.

- Acele etme, günün akşamı da var, anlarız akşam olunca, geçti aklından.

Şimdi gelelim denize, Marmara denizine.

Marmara’yı sabahları uykudan uyanınca gördüğünüz var mı hiç? Ben defalarca görmüşümdür. Ve kaç defa gördüysem, hep değişik, hep başka başka. Ama bu sabahki gibi hiç, ama hiç gördüğüm yoktu. Tasavvur edin: Büyük, bildiğiniz büyük bir tepsi. Kocaman, kocaman, gözünüzün gördüğü yere kadar uzanan yusyuvarlak bir tepsi. Hem de tepsi boş değil. Boş değil, ama içinde ne var? Bildiniz mi? Bilemediniz bence. Bildiğiniz paluze.

Hava mart ayı sonları. Hayır, yarın ilkbahar mevsimi. “Hoş geldin, Bahar!” diyeceğiz. Zaten etraf yemyeşil. Erik ağaçları bembeyaz gelinliklerini artık soyunmuş, yeşillere bürünecekler nerdeyse. Bürünecekler ve çok geçmeyecek çocuklar gözlerini yukarı dikip o küçümencik meyveleri araştıracaklar.

Denizin şarkısı ötelerden duyuluyor. Sanki “Beni unutuyorsunuz!” diyordu.

Ali bu sesi duymuş gibi konuştu:

- Gidip sahili de bir dolaşsam? Sıcak yaz günlerinde yaptığımız gibi.

Zaten gezileri çok seviyordu. Akşam yemeğini yer yemez “Ver elini, Deniz!” diye geziye çıktı. Geçen yaz olduğu gibi sahili bir öte, bir beri dolaştı. Arada bir birbirilerinden güzel midyeler görüp topladı. Tabii, arkadaşları ondan deniz hediyesi bekleyecekti. Öyle alıştırmıştı onları. Ali hem midye topluyor, hem bir öte, bir beri zıplıyordu. Böylece oynarken ayağına sivri bir midye parçası battı. Sızıldanarak denizden çıktı. Çıktı ve hemen kum üzerine serildi.

Nedense kandan çok korkuyordu. (Tüm çocuklar gibi). Uzanıp baktı. Gözlerine inanamadı. Gözlerine çöken o bulutlar da kaydı, kayboldu.

- Çok şükür! Demek geldi içinden. “Az ile kurtuldum!”

Bu akıbetten sonra Ali kendi kendine söz verdi: “Kum üzerinde artık dikkatli yürüyeceğim!”

Bir serencam dokuz nasihatten iyidir! demezler mi?

НА БРЕГА

Днес бяха оставили Али да пази дома. Стопаните заминаха за големия град. Незнам какво има в този голям град. Сигурно ще ни разкажат. Е, ако не разкажат, поне ще ми донесат поздрави, помисли си Али. И продължи наум в този дух: „Не бързай, след деня идва нощ, ще разбереш всичко като се свечери“.

Сега да поговорим за Мраморно море.

Виждали ли сте някога Мраморно море сутрин, щом се събудите? Аз съм го виждала много пъти. И колкото пъти съм го виждала, винаги е било различно, все по-различно и по-различно. Ама като тази сутрин никога не го бях виждала! Представете си една голяма, ама много голяма тепсия. Докъдето поглед ви стига. И тя не е празна. Да, ама с какво е пълна? Познахте ли? Не! Пълна е с желе, да познатото ни желе!

Краят на месец март е. Утре е първа пролет. „Добре дошла, пролет!“, ще речем. Навсякъде е покрито със зеленина. Сливовите дръвчета вече са съблекли белите, булчински одежди. И всеки момент ще се облекат в зелено. Няма да мине много време, когато децата ще започнат да вдигат главица нагоре, за

да търсят малките, зелени плодчета. Песента на морето се чува отдалеко. Като че ли казва: „А мен ме забравихте?“

Али, сякаш дочул гласа му, рече:

- Ще отида да обиколя брега! Както правехме през топлите, летни дни.

Обичаше разходките. Навечеря се и хайде! „Подай ръка, море!“, хуква да се разхожда. Обикаля брега като миналото лято. Един път натам, друг път насам. Отвреме на време събира миди, от хубави по-хубави. Приятелите му го очакват, така ги беше свикнал, мидите да са от него. Али подскача по брега, събира миди, подскок насам, подскок натам! И така, подскачайки, една мида се заби в ходилото му. Избяга от вълните, охкайки. Хвърли се върху пясъка. Незнайно защо, той много се страхуваше от кръв. (като всички деца, нали?). Наведе се и погледна. Не можа да повярва на очите си! Облаците, които премрежваха погледа му, се стопиха и изчезнаха.

- Слава на Всевишния!, му се искаше да каже. Погледна нагоре.

Следтова премеждие, Али си обеща: „Вече внимателно ще стъпвам върху пясъка. „Едно премеждие е по-добро от девет съвета!

YAKALADIM SENİ, DENİZ!

Başka defalar da ayrıldığı vardı aile ocağından, annebabasından, kardeşinden vs-den. Amma nedense bu kez çabuk özledi evini, evdekilerini. Hatta kapı eşiğinde evi bekleyen Caki'yi bile. Babaannesini de özlemişti. Yol üstü uğrayacak, onu da görecekti.

……..

Babaannesi pencereyi açıp, dışarıya bir bakayım, dedi kendi kendine. Ve ne görse beğenirsiniz.

Derin arabadan iniyordu. İndi ve etrafa şöyle bir göz attı: Deniz kıyısı, deniz manzarası, deniz havası, deniz rüzgarı. Derin'i yumuşacık "elleriyle" şöyle bir okşadılar. Derin sanki rüya görüyor ve sanki babaannesinin sımsıcak ellerini yanaklarında hissediyordu. Gözlerini kırpıştırıyor, sonra açıyor ve inanası gelmiyordu. Yanaklarında gerçekten de babaannesinin elleri. Gözlerini ovuşturuyor ve: "Acaba hakikat mı, rüya değil mi" diyesi geliyordu.

Hayır, gördükleri gerçeğin ta kendisiydi.

Deniz sahili. Sapsarı kumun hemen on-onbeş adım ötesinde bir bina. Birinci katında sokağa bakan pencerenin camları ardına kadar açık. Açık pencerede babaannesi yolu gözlüyordu. Başkentin sıkıcı

havasını arkada bırakıp " Ver elini Deniz!" demişti bir-iki hafta önce. Şimdi Derin tekrarlıyordu aynı sloganı.

Çarçabuk denize koştu Derin. Koştu ve ayakkabılarını gelişi güzel bir yana atıp kıyının henüz ısınmamış kumu üzerinde ayak izlerini saymaya başladı. Hem sayıyor hem arada bir "Yakaladım seni, Deniz!" "Kaçamazsın artık!" diyor ve denizin tuzlu suyunda çırpınıyordu.

Deniz ve denizin manzarası ev özlemini bastırmıştı. Hayır, ev özleminden üstün gelmişti.

ХВАНАХ ТЕ, МОРЕ!

И друг път се беше разделял от семейното огнище, от мама и татко, от сестричето си и от другите. Не знам защо, обаче, този път много бързо се затъжи за къщата, за близките. Дори за Джаки, пазеща на прага. И за баба си се затъжи. Реши пътьом да се отбие и да я види... Не щеш ли, баба му също си рекла: „Я, да отворя прозореца и да погледна навън“. И какво да види?!

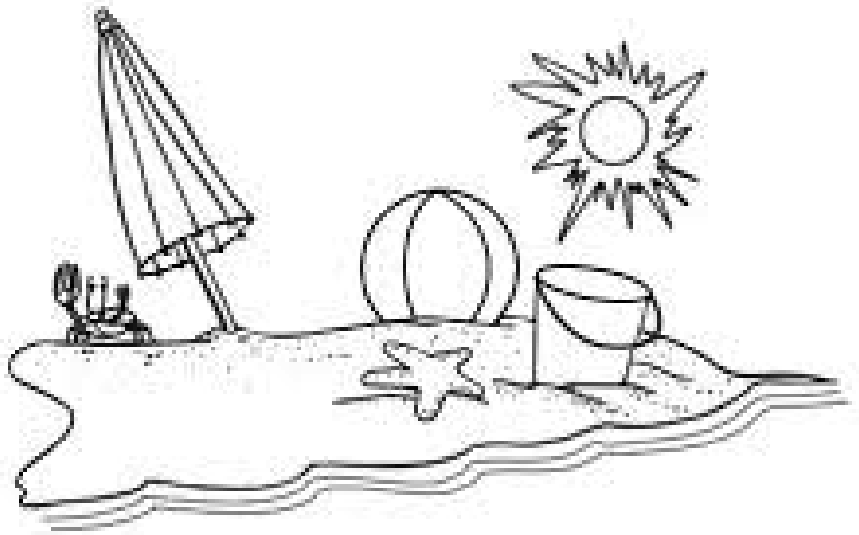
Морски бряг, морска гледка, морски въздух, морски полъх! Те погалиха Дерин с влажна милувка. Сякаш сънуваше и усещаше топлите ръце на баба си по страните си. Примигна и отвори очи. Не можеше да повярва! Баба наистина галеше страните му. Потърка очи и пак не можа да повярва. „Истина ли е това или сън?“

- Не, не може да бъде, но това е самата истина!

Морски бряг. На десет-петнадесет крачки от пясъка е вилата. Прозорците на първия етаж са отворени широко. От тях баба му гледа пътя. Преди две седмици беше оставила задушаващия,

градски въздух зад гърба си и си казала: „Подай ръка, море!“ Дерин се затича към морето. Захвърли небрежно маратонките и започна да брои стъпките си по пясъка. Броеше и си повтаряше: „Хванах те, море! Вече не можеш да ми избягаш!“ Повтаря си и пляска в солената, морска вода.

Морето, морският пейзаж бяха заглушили тъгата по дома. Те бяха по-силни от тъгата.

DENİZCİNİN NASİHATI

Mevsim ilkbahar olsa da, hava sıcak mı sıcak. Hava sıcak ama deniz hala soğuk. Suda av avlayan kuşlardan gayrı hiçbir şey yok. Sadece sabahları yürüyüş yapan birkaç kişi görülüyor kıyıda. İnsanlar nedense yürüyüşe de çıkmıyor. Mira iki eliyle çenesine dayanmış, hem açık pencereden denizi seyrediyor, hem suyun da, biraz olsun ısınmasını, kumun ılımasını sabırsızlıkla merak ediyordu. İşte çocuklar asfalt yolda top oynuyorlar, yaşlılar gölgelikler altında muhabbeti koyulaştırıyor, Mira ise hayallere dalıyordu. Kıyıya gidip midye topluyordu. Onlar da ne kadar çeşitli, o kadar çeşitliydi ki! Tabiat Baba ne de büyük renk ustası – ressam, ne de büyük buluş, bulduruş sahibi. Kimisi açık tabak, kimisi vazo, bazıları da eski çağları andıran amforlar… Bu bahar aylarında buralarda sevinmek yeterli geliyor Mira'ya. Çünkü o, küçük şeylerden de zevk alabiliyor. Çoğu defalar ağabeysine:

- Bak, ne güzel bir midye, ama neye benzediğini bilemiyorsun, değil mi?

Oysa ağabeyi başka dalgada. Ee, denizde dolaşan gemilere, kayıkların ardında uçan gençlere kaptırıyordu kendini. Babası, oğlunun fikirlerini okumuş gibi:

- Sen de bir-iki yıl sonra aynısını yapacaksın oğlum, acele etme, yıllar çok çabuk gelip çatıyor.

Efe bu konuşmalara bir anlam veremiyordu. Rıhtıma gidip gemilerin demir atmasını, gemiden inen kimi neşeli, kimi küskün çocukların simalarını seyrediyordu.

Ana-babaları bir gün onları da bir kayığa bindirip gezdirdi. Çok neşeli anlar yaşadılar. Elleriyle suda çırpınıp birbirilerini ıslattılar, sonra da alabildiğine gülüştüler. Çok gülmenin sonu ağlamakmış diyordu nineleri. Bu sözlere inanmıyordu Mira, ne de Efe. Ama karşıda duvarı andıran bir dalga belirdi. Çocuklar elele verip, dalgayı karşılamaya hazırlandılar. Dalga gele gele geldi, hem de öyle bir geldi ki, az kalsın kayığı altüst edecekti. Kayıkçı amca: "Korkmayın, ben yanınızdayım, çocuklar!" diye onlara cesaret verdi. Dalga üstlerinden geçip gitti. Saçlarını, yüzlerini sildiler ve derin nefes aldılar. Kayıkçı amca:

- Deniz sürprizlerle dolu, çocuklar! Dedi. İnsan her zaman ruhunu sağlam tutmalı. Hiçbir vakit kendini dalganın gücüne teslim etmemeli. Bunu, biz, denizcilerden bilmiş olun!

СЪВЕТЪТ НА МОРЯКА

Беше пролет, а времето топло, та топло. Времето е топло, ама морето все още студено. Сутрин, на брега се забелязват само няколко души. Хората, незнайно защо, не излизат и на разходка. Мира, подпряла брада върху двете си ръце, наблюдаваше морето от отворения прозорец и чакаше с нетърпение пясъкът и водата, поне малко, да се затоплят. Ето, децата играят на топка по асфалта, а възрастните, на сянка, си бъбрят, ли бъбрят.

А Мира мечтае ли, мечтае. Отива на брега да събира миди. А те са толкова разнообразни, толкова невероятни! Какъв голям художник е Бащата Природа, какъв художник, какъв творец! Някои от мидите са като разлати паници, някои са като вази, а трети наподобяват амфори. Останки от стари времена. В тези пролетни дни радостта от събирането на миди задоволява Мира. Защото тя умее да се възхищава и най-дребните неща. Често пъти казва на брат си:

- Погледни, каква хубава мида! Не знаеш на какво точно прилича, нали?

А брат й е на друга вълна. Вълнуват го параходите, младежите,

които летят на въже зад лодките. Като че ли прочел мислите му, баща му каза:

- След една-две години и ти ще бъдеш същия. Не бързай, годините и без това се търкалят бързо...

Ефе не можа да осмисли тези приказки. Отива на пристанището и наблюдава параходите как хвърлят котва. А децата бързат да слязат, някои весели, други сърдити, намръщени.

Един ден родителите на Мира и Ефе ги качиха на лодка и ги разходиха по морето. Много вълнуващи моменти изживяха! Пляскаха във водата с ръце, мокриха се и се замеряха с вода. Баба им казваше: „много смях не е на хубаво!“ Нито Мира, нито Ефе вярваха на тези приказки.

Не щеш ли, отсреща се зададе вълна, като стена! Всички се хванаха за ръце да посрещнат следващата. Тя не закъсня! Дойде такава, че за малко да отнесе лодката. Чичо лодкар ги окуражи:

- Морето е пълно с изненади, деца. Човек не трябва да унива, не бива да се предава на вълните! Това го запомнете от нас, моряците.

SENİN DE BİR AĞACIN OLSUN

Nur pek çalışkandı. Eli her işe yatkındı. Ne yapmaya kalkışsa, her ne iş olursa olun, onun üstesinden geliyordu. Bu halini gören yaşlı dedesi yine de nasihat üstüne nasihat yağdırıyordu:

- Bak ne benim bir tanem, benim tatlı kızım, gün gelecek, bu hanenin sahibi sen olacaksın! Bu yüzden kalıcı işler yapmaya çalış!

Ne demekti bu "kalıcı işler"?

Nur düşünüyor ama hiçbir türlü çözemiyordu bu "bulmacayı". Günlerden bir gün dedesi, eline çapa kürek alıp Nur'u çağırdı.

- Gel, evladım, gel de seninle bir fidan dikelim şuraya!

Şuraya, dedi dedesi, ama tam nereyi göstermek istedi, anlayamadı Nur. Dedesi torununun bu halinden anlamış olacak ki, sözünü sürdürdü:

- Şu köşeye! Bak, iki taraftan da güneş vuruyor, hava alıyor. Bağlar yeleken yerleri sever.

Nur anladı. Evet, dedesi asma dikmek istiyordu. Yetişince o da üzümünden tadabilecekti ondan.

Nur hemen oyuncak kovasını aldı ve sordu:

- Şimdi ne yapayım?

- Önce bir kuyu kazalım, dedi dedesi ve “Bismillah” deyip kazmaya başladı.

Bir iki kez derken epey derin bir kuyu oldu. Nur kovasını toprak doldurup bir yana bırakıyordu. Sonra aynı bu kova ile su getirip boş kuyuya döküyordu.

- Şimdi iki kova kum da getir! Diye emretti dedesi.

Kumu getirip, Nur bir yana çekildi. Ve sordu:

- Eee? Şimdi?

- E-esi yok! Şimdi gübre de getireceksin ve toprakla karıştırıp kalemin “yuvasını” hazırlamış olacağız.

Mevsim güzdü. Belki yağmur da yağabilir, diyordu kendi kendine dedesi ve kalemi bu kuyuya yerleştirdi. Ayaklarıyla etrafını şöyle sık sık basa basa çiğnedi ve:

- Uğurlu olsun, kızım! Dedi. “Büyünce hem üzümünü yer, hem beni hatırlarsın!” demek istedi, ama nedense dili varmadı. Sözünü, aynı anlamda başka türlü sürdürdü:

- Bu günlük güneşlik dünyada her insan ardından bir iz bırakmalı. Hiç olmazsa bir fidan, bir asma dikmeli. “Bu dünyada benim de bir ağacım olsun!” diyebilmeli. Bunu unutma evlat, ama asla unutma!

И ТИ ДА ИМАШ ЕДНО ДЪРВО

Нур беше много трудолюбива. Всичко й идваше отръки. Това ззабеляза и дядо й. Започна да я напътства, та чак я засипа с всякакви съвети.

- Виж, мъничкото ми момиченце, ще дойде ден и ти ще станеш стопанка на този дом! Затова отсега се научи да вършиш неща, които ще ти служат дълго време, дълго време ще се пазят.

Какво значеше това, да се пазят дълго време? Нур много мислеше, но не можеше да разбере тази главоблъсканица. Един дядо й извика Нур. Той беше с мотика и лопата в ръце.

- Ела, дъще, рече, ела с теб да засадим лоза, ей там. – Нур не разбра, къде се намира това „ей там“. Дядо й се досети и добави:

- Ето тук ще бъде, на този ъгъл. Погледни, слънцето го огрява от две страни, диша. Лозите обичат ветровите места.

Нур разбра, че дядо й иска да засадят астма. Надяваше се да доживее и опита от плода й, когато започне да ражда. Тя грабна кофичката си и попита:

- Аз какво да правя?

- Първо ще изкопаем една копка. – отговори дядо й.

„С Господ напред!“, рече и започна да копае. Копна един-два пъти и се получи дълбока дупка. Нур пълнеше кофичката си с пръст и я изсипваше натрани. После в същата кофичка носеше вода.

- Сега донеси и пясък – помоли дядо й.

Нур донесе пясък и се дръпна настрани.

- Ами сега? – попита.

- Сега ще донесеш и тор, ще я разбъркаме с пръст и гнездото на лозовата пръчка е готово.

Беше есен. „Може и дъжд да завали“, помисли дядото и намести лозовата пръчка в гнездото. После разтъпка наоколо.

- На добър час! – „Когато пораснеш, щом хапнеш от гроздето ще си спомниш и за мен.“ – мислеше да каже той на внучката си. Но се отказа, а добави:

- В този слънчев свят всеки трябва да остави следи от себе си. Ако не друго, поне една фиданка или една лоза да засади. За да може да каже: „И аз имам едно дърво или една лозница на тази земя!“ Не забравяй това, чедо, никога не го забравяй!

YEŞİL ÇINAR'LI BAHÇE

Bahçelerinde büyük, yemyeşil bir çınar ağacı vardı. Dış kapı önünde ise belki aynı yaşta gür, koyu yeşil yapraklı bir karaağaç. Okuldan dönünce iki komşu çocuğu Ruziye ile Ruska alaca gölgeli çınar altında oturuyorlardı. Evdeki kardeş ve kız kardeşler de biraraya toplaşınca, burası büyük bir eğlence ocağına dönüşüyordu. Ruziye ile Ruska yaşıt oldukları için mi, yoksa karakterlerinin bağdaştığı için mi, hep beraberdiler. Yani okulda da, oyunda da birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Derslerine beraber çalışıyor, hatta birbirlerine anlatıyor, sonra da düşüncelerinde hemfikir oluyorlardı.

- Hadi biraz da oynayalım!

Diyor bazan biri. Öteki de aynı fikirde olduğu için, yalnız başını "evet" anlamında sallamakla anlaşıyorlardı.

Saklambaç oynamayı çok seviyorlardı. Hele de daha birkaç kişi katılınca, daha da eğlenceli oluyordu oyun. Çınarın gövdesi epey büyüktü. İki-üç erkek zor kucaklayacaktı. Onun için Ruziye çınarın arkasına gizleniyordu. Gözlerini kapatan ve yirmiye kadar sayan Öykü gözlerini açınca, etrafı şöyle süzüyordu. Görünürlerde dikkatlice bakmadığı köşe bucak kalmayınca çınar'a doğru hızlanıyordu

yavaşça. O sırada Ruska bir taraftan, Rüziye de öteki taraftan onları arayan Öykü'yu görünce sözleşmiş gibi bir ağızdan bir çığlıktır koparıyorlardı. Sonra beraberce seviniyorlar, gülüşüyorlardı.

Tüm oyunlar Ruziyelerin bahçesinde oluyordu. Ruska ile komşu kapıları vardı. Ama evdeki büyüklere danışmadan girip çıkmak yasaktı. Ruziye'nin dedesi Hüseyin ağa buna katiyen izin vermiyordu. Öylesine titiz bir dedeydi. Çocukları sevdiği kadar titiz! Çınar ağacını işte bu dede dikmişti. Bu öğrencilerin yaşındaydı o zaman. Şimdi onun için gölgesinde hem dinleniyor, hem de kendi çocukluğunu anımsıyordu. Bir de:

- Eh gidi yıllar, eh gidi yıllar! Ne ettiniz beni yıllar? Neydim, ne oldum!... diye yaşadığı yılları bir bir, bir şeritteymiş gibi göz önünden geçiriyordu.

Ruska ile Ruziye de şimdi bu çınar'ın gölgesinde ders çalışıyorlardı. Ama şu kargalar var ya! Onlar da gelip bu ağaca konuyor ve ansızın "Ga-a, ga-a!" diye bir cırlak ses çıkarınca hopluyor ve birbirine bakıp gülüyorlardı. (Belki de böylece yorgunluk çıkarıyorlardı).

Başka ağaçlar da vardı bahçelerinde. Ama en çok sevdikleri bu çınar ve kapı önündeki karaağaçtı. Bu iki ağaç belki de yaşıttı. Her ikisinde de kovuk vardı. Çoğu defa bu kovuklara kuşlar da girip çıkıyordu. Şaşıyordu kızlar. " Acaba bu kovuklarda bir şeyler mi gizliyorlar?" diye düşünüyorlardı. Ama eğilip bakmaya cesaret edemiyorlardı. Günlerden bir gün böylesi kovuktan kuşun biri ölü bir yılan çıkarmasın mı?!... İki arkadaş korkmuş, ama ne korkmuştu. Belki de kuşların ambarıydı bu kovuklar. Belki de kıymetli her neleri varsa, bu kovuklarda gizliyorlardı.

İki arkadaş, iki kız düşüne kalmıştı. Ağaçlar hem insanlara faydalı, hem de hayvanlara, kuşa kurda da…

ГРАДИНАТА СЪС ЗЕЛЕНИЯ ЧИНАР

В градината си имаха един голям, зелен чинар. А пред вратника, един тъмно зелен бряст на същите години. Щом се върнеха от училище, двете съседски деца, Руска и Рузие, сядаха под пъстрата сянка на чинара. Двете момичета бяха връстници и това ги правеше неразделни. Бяха заедно и в училище, и в игрите. И уроците си учеха заедно, дори като ги споделяха, винаги стигаха до едни и същи изводи. Едната подхвърляше:

- Хайде малко да си поиграем.

А другата само поклащаше глава в знак на съгласие. Разбираха се и без думи. Много обичаха да играят на жумичка. Когато наоколо имаше и други деца, ставаше забавно. Огромното стъбло на чинара трудно можеше да бъде обгърнато от двама-трима бащи заедно. Йойкю затваряше очи и броеше до двадесет. После поглеждаше внимателно наоколо и накрая бавно тръгваше да търси приятелите си. В това време Руска от една страна и Рузие от друга, вдигаха врява до Бога. После заедно се смееха.

Всички игри ставаха в градината на Рузие. С Рускини имаха

обща портичка, като комшии. Не я ползваха, ако нямаха позволение от големите. Дядото на Рузие, Хюсеин Ага, не им разрешаваше да влизат и излизат по всяко време. Беше сериозен старец. Строг беше и в любовта към децата. Този чинар той го беше посадил. Тогава е бил на техните години, дете. Затова обичаше да почива под неговата сянка и да си спомня детството.

- Ей, гиди години! – казваше той. – Какъв бях, какъв станах! На какво ме превърнахте, години? – И годините като на лента преминаха пред очите му.

Сега Руска и Рузие учеха уроците си под чинара. Но къде да се дянат гарваните? Кацаха на дървото и започваха да грачат. „Гааа, гааа!“, с дрезгав глас. Момичетата се стряскаха, поглеждаха нагоре и се разсмиваха.

В градината имаше и други дървета. Но хората най-много обичаха чинара и бряста пред вратата. Тези дървета сякаш бяха връстници. Имаха и огромни хралупи. А там често гнездяха птички. Момичетата се чудеха какво ли криеха птичетата вътре. Не смееха, обаче, да погледнат. Един ден една птичка измъкна с човката си умряла змия от хралупата. Двете приятелки си глътнаха езиците от страх! Птиците явно криеха ценните си неща там. Момичетата си казаха, че дърветата са полезни и за хора, и за птици.

SARMAŞIK GÜLLERİ

Bahçeleri vardı. Büyük, enine boyuna geniş bir bahçe. Bahçenin ortasına da iki katlı yakışıklı bir ev kondurulmuş. Onu bahçede bulmak zor olmuyor. Sarmaşık güllerinin birbirilerine sarmaşarak ördükleri tünel insanı doğru eve götürüyor. Ev erkanı buradan geçmeye alışkın. Ama yabancı biri gelince, iki yanına bakına bakına yürümek zorunda. Zira sarmaşık gülleri de dikenli. Dikkat etmezsen, sen misin demiyor, "hoş geldin" yerine insanı dikenleriyle okşuyor, kokularıysa seni adeta mestediyor. Buradan, güller diyarından ayrılasın gelmiyor. Gerçi, kendisi de çiçek adlı. Yasemin. Ama yaseminlerin kokusu bambaşka. Tabii, onlar da mestediyor insanı.

Çiçekler de insanlar gibi değişik, başka başka. Çiçek adını taşıyan kişiler de tabii. Yasemin fettan bir kız. Arkadaşı Gül gibi.

Gül ile Yasemin aynı okulun öğrencileri. Bir ağacın iki dalı gibi. Yılbaşı kutlandıktan sonra zannedersin aylar su gibi gelip geçiyor. İşte 8 Mart da yakında gelip çatacak. Gül ile Yasemin bu yıl annelerine bambaşka bir sürpriz hazırlamak niyetinde. Zaten tüm anneler okul salonuna toplantıya geliyor. İki arkadaş çok düşündüler, tabii annelerinden habersiz başka öğrencilerin fikirlerini de alıp hazırlığa

giriştiler. Bulundukları kent zaten küçüktü. Nerede ne varsa herşey biliniyordu. Annelerine en büyük hediye, bu bayramda çiçek sunmaktır. Çiçek mağazasında ise güller hiç eksik olmuyor. Gidip çiçekçi hanım teyzeyle de anlaştılar. “Bu bayram gül satmayacak, hepsini okul için saklayacak”. Okul yönetiminden de binbir zorlukla bir oda sağlamasını istediler. Aldıkları gülleri deste deste yapıp süslediler, değişik renk kurdeleler bağladılar. Anneler gününe sabırsızlanıyorlardı. Zaten başka eğlentiler de hazırlamışlardı: Şarkılar, annelere adanan şiirler, duvar gazeteleri, annelerinin kendilerine verdikleri elişleriyle sergiler düzenleme ve daha neler neler. Okul korosu da özel bir program sunacak. Okulda tören de anneler günü arifesinde yapılacaktı. Kızların hepsi heyecanlı. Teklif üstüne teklif yağdırıyorlardı. Kimileri ikram düşünüyor, kimileriyse annelerinin de törene boş elle gelmeyeceklerini fısıldıyordu.

Ya erkek öğrenciler neyliyor? Onların da anneleri orada hazır bulunacak ya, onlar da hazırlık işlerine katılıyor, hatta önayak oluyorlar. Koşuşturmada onlar ilk saflarda. Güller okula onların sırtında geliyordu. Sonra buket aranje etmede değişik fikirler önerdiler. Onlar da muhayyelerini çalıştırıyordu gerektiğinde. Örneğin okul kapısını sarmaşık gülleriyle özenle kendi elleriyle ördükleri bir çelenkle süslediler.

Sarmaşık gülleri hem evin, hem çocukların bilgi edindiği okulun süsü olmuştu.

УВИВНИТЕ РОЗИ

Имаха градина. Голяма и на шир, и на длъж. А в средата – двуетажна, кокетна къща. Не беше трудно да се открие в градината. Тунелът, изплетен от увивните рози водеше право до дома. Домакините бяха свикнали да минават оттук. Но дойдеше ли чужд човек, трябваше да се оглежда на всички страни. Защото увивните рози са бодливи. Ако не внимаваш, без да питат кой си, те галят с бодлите за „добре дошъл“, а ароматът им те омайва. Не ти се иска да се разделиш с този свят на розата. Наистина, тя също носеше име на цвете, Жасмин. Но нейният аромат е друг. Макар че и той омайва човека. И цветята са различни като хората. Естествено, и тези с имена на цветя. Жасмин е красиво момиче, както и приятелката и Гюл. Гюл и Жасмин учат в едно и също училище. Като два клона на едно дърво са.

След като отмина Нова Година, месеците течаха като вода. Ето, скоро ще дойде и Осми март. Гюл и Жасмин тази година възнамеряват да изненадат майките си с по-различен подарък. И без това всички майки се събират в училищния салон. Двете приятелки много мислиха, взеха мнението и на други хора и без

да знаят майките им, започнаха приготовлението.

Градчето, където живееха беше малко. Къде какво има, всичко се знаеше. Най-голям подарък за майките в този ден са цветята. А цветарските магазини винаги са пълни. Разбраха се с лелята, цветарка. Няма да продава рози на този ден, всички рози ще запази за училището. С много усилия убедиха училищното ръководство да освободят една стая. Направиха розите на малки букетчета, украсиха ги и ги завързаха с различни панделки. С нетърпение зачакаха празника на майките. И други изненади бяха приготвили: песни, сихотворения, стен-вестници, изложба от собствени ръкоделия и какво ли още не. И училищния хор щеше да изнесе специална програма. А в училището, празникът на майките щеше да се състои в навечерието на празниния ден. Всички момичета се вълнуваха. Предложенията заваляха като дъжд. Някои мислеха за почерпка, а други шепнеха, че и майките няма да дойдат с празни ръце.

А какво ли правеха момчетата? И техните майки щяха да присъстват, затова и те участваха в подготовката. Дори бяха от първите в надпреварата. Момчетата пренасяха розите в училище, участваха и в аранжирането на букетите със своите предложения. Дадоха простор на въображението си при украса на училищната врата. С желание оплетоха букет от увивни рози.

Увивнитв рози станаха украса, както за къщите на децата, така и за училището, в което трупат знания.

İNCİ

İnci gerçek bir inci. İnci görmedik demeyin sakın. Tıpkı bir inci. Anne babasıyla geziye çıktı mı, gelip geçen kendisine el sallıyordu. İnci de elini ağzına koyup kendilerine busecikler uçuruyordu. Böylece kendilerine teşekkür ediyordu, değil mi!

İnci'yi arkadaşlarının hepsi seviyordu. Güzel olmasına güzeldi. Ama güzelliği şöyle dursun, çalışkanlığı ve şarkı söyleyişi de dikkate şayandı. Öyle güzel, öyle nazik bir sesi vardı ki, uzaktan duyunca, adeta bülbül nağmesi diyeceksin. Gül dalına konan bir bülbül misali.

Bu şirin kız, anne babasının İncisi, ama aynı zamanda sınıfın da birincisi…, okulun da incisi. Örneğin okulda her yıl nice nice etkinlikler organize ediliyorsa, hepsinde İnci vardı. Kah şarkı okumada, kah şiir söylemede. Her nerede kim var, kim yok, amma İnci hep vardı, ama İnci hep te birinciydi.

İnci sınıfın gururu oldu. Hem sınıfın, hem okulun.

Öğrencilerin de yüzü güldü. Biraz buruk da olsa, güldü.

Ne de iyi olurdu her sınıf birer İnci dizisini andırsaydı. O zaman tüm

okul öğrencilerinin yüzü gülecek, güller açmış bir bahçeyi andıracaktı. O zaman öğretmenlerinin gururu da katmer katmer kabaracaktı.

Ne mutlu böyle öğrencilere! Gelin tüm sınıfları birer İnci dizisine dönüştürelim! Olmaz mı, dediniz?

Yoo, olur! Elbette ki olur! Hem de nasıl olur! Yeter ki arzu olsun, merak olsun. Bu yeterlidir!

Инджи

Инджи беше истински бисер. Не кавайте, че не сте виждали такъв бисер, истински. Като излизаха на разходка с мама и татко всеки, който минаваше покрай тях, й се радваше. А Инджи им пращаше въздушни целувки. Така им благодареше, нали?

Всички деца я обичаха. Че беше хубава, хубава беше. Но като оставим хубостта й настрана, тя привличаше вниманието с чудния си глас. Чуеш ли я отдалеч, ще си кажеш: „пее славей, кацнал на розова клонка."

Това прекрасно момиче беше бисер и в училището. Там всяка година се организираха какви ли не мероприятия. И тя участваше във всички. Пееше песни, декламираше стихове. Кой дошъл, кой не, Инджи винаги е била там и все в първите редици. Тя беше станала първенеца на класа. Както и на цялото училище. Усмивки озарили лицата на съучениците й. Едни такива криви усмивки, но все пак усмивки.

А колко хубаво щеше да бъде, ако всеки един клас

представляваше низ от бисери! Тогава всички лица от училището щяха да са усмихати. И учителите щяха да се гордеят много повече. Хвала на такива ученици, истински бисери! Дайте да превърнем всеки клас в низ от бисери. Става ли?

Да-а, разбира се, че става! И то още как! Стига да има желание. Това е достатъчно!

ADI ÜSTÜNDE

Herkes öyle diyordu ona. Evdekiler de, görenler de, hatta okul arkadaşları bile. Belki onun içindir ki, tuttuğu işi de kolaylıkla yapıyordu. Derslerini sormayın, daha derste, öğretmenin ağızından çıkar çıkmaz kavrıyor, kapıyor doğrusu, belleğine kaydediyor ve eve varınca dersi bir kez okumak ona yeterliydi. Yeterliydi ama o, yetinmiyordu. Örneğin, ablasının konuyla ilgili okuyup not aldığı defterden de, gazete ve dergilerdeki yazılanlardan da yararlanıyordu. Onun içindir ki, gönlü rahat, okula göğüs gere gere gidiyordu. Belki bu yüzden yüzünde güller açıyordu. Adı üstünde işte.

Güller açıyordu, ama bazen açtığı gibi de seniveriyordu. Tezelden kırılıyordu gönlü Güler'in.

Beraber okula gidip geldikleri, bazen de hatta ders çalıştıkları oluyordu Sezer'le. Nedense bir hafta Güler Sezer'in kırk olduğunu seziyordu. Öyle konuşuyordu içindeki ses Güler'e. Ama sorucu olmuyordu nedenini. "Mademki küs duruyor, dursun, bakalım ne kadar dayanabilecek!" diyordu içinden.

Nedense, beynini kurcalayıp duruyordu tutumu. Dayanamadı, sordu:

- Sezer, nedir bu halin? Neden şişiniyorsun. Çehren bile değişti. Çıkar ağzından baklayı, bakayım!

Sezer düşündü, düşündü, sonra kekeleye kekeleye konuştu:

- Sen, kontrol vazifelerini saatte çözüp, bana verdin ya. Seninkilerini çözmeye vaktin kalmamıştı. Ancak ödevlerin bir tanesini çözmüştün, değil mi?

- Evet, öyle idi. Eee, ne olmuş? Kötü mü yoksa?

Güler'in, sesini yükseltmesinden kızdığı besbelliydi.

Sezer başını eğdi ve yere bakarak konuştu:

- Öyleyse senin notun neden daha iyi benimkisinden? Hem bir vazife çözdün, hem en yüksek notu sen aldın, yani öğretmen sana yazmış?

- Bunun nedenini bugün öğretmene sora bilirsin!

Üçüncü saatte zaten matematik dersi vardı.

Sezer cesaretli cesaretli okula vardı. Zor bekledi üçüncü saati. Öğretmen Uzunova da defterler elinde sınıfa girdi. Herkes sabırsızlanıyordu: hataları var mı, yok mu görmek istiyordu. Defterleri teker teker öğrencilere verirken, her birinin yüzüne bakıyor, sanki gözlerinden fikirlerini okuyordu. Sezer'e sıra gelinde durakladı ve bir süre öğrencinin haleti ruhiyesini yüzünden okumaya çalıştı:

- Başka defa vazifelerini kendin çözmeye çalış, arkadaşının yardımına güvenme! dedi.

Sezer kızıl bozul oldu. Başını kaldırıp öğretmene bakmaya bile cesaret edemedi.

Aklından da: "O, açık pencereden dışarıyı seyrediyordu, nasıl görmüş beni:" diye düşündü.

Teneffüste o da öğretmenin durmuş olduğu açık pencereye gitti. Gitti ve "Bir nefes alayım" dedi kendi kendine. Bir de cama baktı. Ne görsün? İnanası gelmiyordu. Tüm sınıf arkadaşlarını buradan seyredebilirdi. Aklı başına geldi. "Güler'e darılmaya hakkım yok!" sonucuna vardı.

С ИМЕТО СИ

Всички така й казваха в къщи, който я срещнеше и дори приятелките в училище също. Може би затова, че с каквато и работа да се захванеше, бързо я свършваше. За уроците, не питайте! Още в час, докато учителят изрече нещо, тя веднага го запомняше и запечатваше в съзнанието си. И като се прибереше у дома само едно прочитане беше достатъчно. Беше достатъчно, но тя не се задоволяваше.

Кака й имаше тетрадка, в която си водеше бележки по дадена тема от вестници и списания. И тя ги ползваше. Затова беше спокойна, на училище отиваше гордо, по лицето й цъфтяха рози. С името си Гюлер, Роза. Да, наистина рози цъфтяха по страните й. Но често увяхваха, още преди да цъфнат. И Гюлер се натъжаваше. Тя и Сезер заедно отиваха на училище, а понякога и уроците си учеха заедно. Тази седмица Гюлер забеляза, че Сезер като че ли е обидена. Така й подсказваше вътрешния глас. Но не питаше за причината. „Щом се държи обидено, да се държи, да видим колко ще издържи!“, си казваше. Но тя самата не издържа и попита:

- Сезер, какво ти е? защо се надуваш? Цялата се промени.

Изплюй камъчето, да видим.

Сезер мисли, мисли, после заеквайки, проговори:

- Ти реши задачите за контролното ми и ми ги даде да ги препиша. Не ти остана време да решиш твоите. Справи се само с едната, нали?

- Да, така беше. И какво от това? Нещо лошо ли има? – повиши тон Гюлер. Личеше си, че е обидена. Сезер наведе глава и проговори:

- Тогава защо твоята бележка е по-добра от моята? При това си решила само една задача.

- Ами питай учителката.

Третият час имаха математика. Сезер, окуражена пристигна в училище. Едва дочака третия час. И госпожа Узунова, с тетрадките в ръка влезе в клас. Всички бяха нетърпеливи. Искаха час по-скоро да видят грешките си. Раздавайки една по една тетрадките, учителката поглеждаше всеки и сякаш прочиташе мислите им. Като дойде ред на Сезер, тя се поспря така известно време, за да прочете мислите й, и рече:

- Другия път се постарай сама да решиш задачите.

Сезер се изчерви. Нямаше кураж да си вдигне главата и да погледне учителката. На ум си каза: „Тя гледаше навън през отворения прозорец. Как ме е видяла?“

През междучасието застана на същото място. Рече си: „Сега и аз да въздъхна, както направи учителката.“ Погледна в стъклото и какво да види? Не е за вярване! Всички ученици можеха да се наблюдават като в огледало. Опомни се. „Нямам право да се сърдя на Гюлер!“

BERNA

Berna Eminoğullarının en küçük kızıydı. Kuzenleri, yani teyze, dayı çocukları vardı, yok değil, ama Berna bu büyük ailenin tek kızıydı. Maviş diyorlardı ona, çünkü gözleri mavi mavi, süt maviydi. Bir de nazlı mı nazlıydı. İstediği önünde, istemediği ardındaydı. Anne-babası ona hiçbir şey beğendiremiyorlardı. Yemek yemeğe otursalar, onu dakikalarca sofraya gelmesini bekliyorlardı. Zira dedesi öyle alıştırmıştı büyük aile fertlerini. Yalnız onlar değil, tüm sülale böylesi aile kaidelerine uyuyordu. Bütün aile sofra başına oturmadan yemeğe başlanmıyordu. Ne yapıyor, ne ediyor Berna hep son oturuyordu sofraya. Oturuyor ama şu burun kıvırması da yok muydu? Her zaman tutunacak bir dal buluyordu. Annesi yaka silkmişti kızının bu halinden.

- Hele okula bir başla da, inşallah bu gevezelikten kurtulursun, diyordu.

Yoo, okula da başladı ama huyunu değiştirmedi Berna! Daha da somurtkan oldu. Hatta üstüne üstüne varıldı mı, gevezeliği daha da artıyordu. Mesela yemekteyse, acele kalkıp, sofrayı uluorta bırakıp terk ediyor, gidip odasına kapanıyordu. Sıralanıyorlardı kendisini

davet etmeye, ama dediği dedikti Berna'nın. Anne değil mi, yine de devam ediyordu yalvarmaya:

- Bir kere okulu bitirsen, bu gevezeliği inşallah atarsın üstünden, diye tutturuyordu.

Yıllar anlamadan akıp gidiyordu. Berna okula da başladı, şimdi de okulu tamamlamak üzereydi. Bir gün annesi yine kızdı:

- Bak, Bernacığım, arkadaşlarının önünde sana darılmadım, seni utandırmadım, amma sözden anlamazsan, yemin ederim, okula da varıp, tutumunu sınıf arkadaşlarından gayri, öğretmenlerine dahi anlatırım. Bu son olsun!

Annesinin bu ciddi ciddi konuşması Berna'yı etkilemiş olacak ki, bu gece gözüne uyku girmedi. "Annem gerçekten de yapar söylediklerini" diye düşündü. Düşündü ve arkadaşlarının ona karşı tutumu gözü önüne geldi. Ya onlar da arkadaşlıktan vazgeçerlerse? Katiyen…

Berna bu günden sonra tamamen başka bir kız olmaya karar verdi. Annesine sıkı sıkı sarıldı, nefesi kesildi ve böylece bir süre kaldı. Bir sıra annesinin titrediğini hissetti. Korktu: "Fenalık mı geçiriyor, yoksa?" fikri şimşek gibi geçti aklından. Annesinin bu hali onu gerçekten de sarstı: Kararı katı idi artık: "Bu günden itibaren evde başka bir Berna dolaşacaktı!"

БЕРНА

Берна беше най-малката сестра на Еминови. Не че нямаше братовчеди, имаше, деца на лели и вуйчовци, колкото щеш. Но Берна беше единствената дъщеря на това голямо семейство. Наричаха я Синеоката, защото очите й бяха сини, сини, небесно сини. Пък беше и глезена. Получаваше всичко, което пожелаеше. А което не желаеше, то оставаше зад гърба й. Майка й и баща й с нищо не можеха да я задоволят. Като седнеха да се хранят, с часове я чакаха да благоволи да седне. Защото дядо й така беше научил семейството. Докато не седнат всички, никой не започваше да яде. Не само те, целият им род спазваше това правило. А Берна прави, струва, все последна сядаше на масата. И като седне, все е намръщена. Винаги намираше за нещо да се заяде. Майка й с право се ядосваше с нея:

- Един път да тръгнеш на училище, та да се отървем от тази глезотия!

Ама не-е, и на училище тръгна, и пак нрава си не промени Берна, напротив. Колкото повече й повтаряха да слуша, толкова повече тя се глезеше. Например, ако е седнала на масата,

напускаше софрата и се затваряше в стаята си. Всички идваха да я молят, да я канят да се върне. Но Берна не скланяше, речено-сторено, си казваше тя. Все пак майка й продължаваше да се надява.

- Един път да свършиш училище и ще се отървеш от тази привичка.

Годините отминаваха. Берна тръгна на училище и вече го завършваше. Един ден майка й се ядоса:

- Виж какво, Берна, рече, онзи ден не ти се скарах пред приятелките ти, за да не те засрамя. Но ако не вземеш от дума, кълна ти се, не само на тях и на учителите ще отида да разкажа! За последен път ти казвам!

Този сериозен разговор изглежда я засегна. „Майка може да го направи!“, си рече. Сънят избяга от очите й. Цяла нощ мисли и си представяше отношението на съучениците си. Ами ако те се откажат от приятелството? Не-е, не бива! От този ден нататък Берна реши да се промени. Съвсем друга да стане. Прегърна майка си, задъха се от вълнение. Усети, че майка й трепери. Изплаши се, лошо ли й стана? Тази мисъл като светкавица мина през ума й.

Състоянието на майка й я потресе. И реши категорично: от днес нататък у дома ще има съвсем друга Берна!

CUDİ

Asıl adı Cayda idi. Ama ona herkes Cudi diyordu.

- Cudi, gel gidelim bize!
- Cudi, benimle arkadaş olur musun?
- Gel, beraber oynayalım, Cudi!

Kısa adının söylenişi mi kulağa iyi geliyordu? Yoksa güzel, fettan bir kız olduğu için mi? Ona hep Cudi haykırıyorlardı.

Cayda hünerli, herkesle dikkatli oluşuyla dikkati çekiyordu. Eve bir misafir gelse, büyüklerin yanı başında oturup onların muhabbetlerini can kulağıyla dinliyordu. Bundan zevk alıyordu. Eğer kendisini aldırıp, fazla oyalanırsa, annesi usulcacık herhangi bir yerine dokunup göz etse, ne demek istediğini anlıyordu. Bunu defalarca yaptığı için annesinin herhangi bir arkadaşı gelince, bunu tekrarlamasına gerek yoktu. Cayda kitabını alıp, odasına çekiliyor, okumaya dalıyordu. Kah ders çalışıyor, kah herhangi bir çocuk kitabı eline alıyordu.

Bir gün arkadaşı Ece geldi Cudi'lere. Kapıda konuştular.

- Okula hazır mısın? Sordu Ece.
- Hazır gibi.

Cudi'nin bu cevabı Ece'yi şaşırttı.

- Nedir bu "gibi"? dedi arkadaşı.

Yani iyi hazırlanmamış anlamına geliyordu bu cevap, iyi ama konuşmaya daldılar. Ayrı ayrı arkadaşlarından, öğretmenlerinden söz ederken okul zamanı gelivermişti anlamadan.

Daha ilk saatte öğretmen Cayda'yı çıkardı derse.

Cayda şaşırdı. Onu geçen gün çıkarmıştı ya? Nasıl olur?

Olur işte. Öğretmenler bilir öğrencinin psikolojisini, yani neler düşündüğünü, rahatladığını tek sözle.

Cayda kızıl bozul oldu. Ellerini ovuşturmaya başladı, başı kaşındı, yüzü kızardı.

Öğretmen biraz bekledi. Eski dersi sormadı. Yenisinden bir sual, iki derken Cayda kızardı, gözleri doldu. Gözyaşları yağmur damlası gibi yanaklarından süzüldü.

- Ne oldu, hazır değil misin yoksa?

Cayda sadece başını salladı. "Evet" demek istedi.

Öğretmen ciddileşti. Yüzü bir başka oldu. Gözlerinin feri renk değişti, titiz titiz baktı. Baktı ve konuştu:

- Şimdi notunu kırıyorum, dedi. Sonra öğrencileri süzerek sözünü noktaladı:

- Bir daha böylesi hallerin tekrarlanmasını istemiyorum. Bunu tüm sınıfa, yani hepinize söylüyorum. Tamam mı?!

ДЖУДИ

Истинското й име беше Джайда. Но всички я наричаха Джуди.

- Джуди, ела у нас да си играем!

- Джуди, може ли да сме приятели?

- Джуди, ела да си играем!

Може би краткото й име звучеше по-добре? Или защото беше хубаво момиче? Всички я наричаха така.

Джайда беше сръчна, внимателна с всички и това правеше впечетление. Дойдеше ли някой в къщи, тя седеше до големите и захласното слушаше разговора им. Изпитваше удовлетворение от това. Ако се забавеше повече, майка й лекичко я побутваше и по погледа й, момичето разбираше намека. Това се беше случвало многократно и затова, дойдеше ли някоя приятелка на майка й, нямаше нужда тя да й намеква, каквото и да било. Джайда си взимаше книгата, отиваше в стаята си и започваше да чете. Понякога учеше уроците си, друг път се унасяше в някоя детска книжка.

Един ден дойде приятелката й Едже. Поговориха си на вратата.

- Готова ли си за училище?

- Като че ли... – отговори Едже.

Джуди се зачуди на този отговор.

- Какво значи „като че ли“? – попита тя.

Това значеше, че не е съвсем готова, но те се заприказваха. Говориха за какво ли не, за приятелки, за учителите и не щеш ли, без да разберат, беше дошло време за училище.

Още първия час учителката изпита Джайда. Джайда се зачуди. Нали онзи ден я изпитаха? Как така? Ето че става! Учителите познават психиката на учениците, знаят какво мислят, знаят, че се успокояват след изпитване. Джайда се изчерви. Започна да си разтрива ръцете, главата я засърбя, лицето й пламна.

Учителката изчака малко. Не я препита за стария урок. Зададе й въпрос от новия, после още един... Джайда се притесни, очите й се наляха. Сълзите се отприщиха като дъждовни капки и потекоха по страните й.

- Какво става, не си ли готова?

Джайда само поклати глава. Искаше да каже „да“. Учителката стана сериозна. Лицето й се изопна. Цветът на очите й се промени, погледът й се изостри.

- Сега ще ти намаля оценката. – каза тя.

После с поглед обходи всички ученици и заключи:

- Повече не искам да се повтаря такова нещо. Казвам го на целия клас, на всички ви. Ясно ли е?!

BENİM DÜNYAM

Her insanın bir dünyası vardır. Değil mi? Örneğin senin, benim, onun dünyaları vardır. Ama hepsi de başka başka dünya. Her insanın gönlünde bir aslan yatıyor, derler ya. Her kişinin gücü işte bu aslana bağlı. İnsan gönlündeki o aslanı besliyor, büyütüyor. Ama Azra gönlündeki aslana bir başka gözle bakıyor. Ona güç veren, yaşam gücü aşılayan, okulda çalışkan olmasını sağlayan bu aslandır. Kendi dünyasını bu aslan sayesinde genişletiyor.

Azra çalışkan bir öğrenciydi okulda. Mütevazi, kırdaki otlar gibi alçak gönüllüydü. Yardımlaşmayı seviyordu. Dersleri öğrenmede güçlük çeken arkadaşlarına her zaman el uzatmaya hazırdı. Hatta onlarla birlikte ders çalışıyordu. Ertesi gün de arkadaşı derse çıkınca, onunla beraber Azra da heyecanlanıyordu. İyi not alınca, onunla beraber seviniyor, hopluyor, arkadaşını nasıl okşayacağını bilemiyordu.

Azra evde de annesinin sağ eliydi, yani en yakın yardımcısıydı. Bazen annesinin işini de kendisi yükleniyordu. Örneğin yemek yapmasını pek seviyordu. Bazen annesinin haberi olmadan akşamlık hazırlıyordu. Aş evi yemek kokuluysa, annesi hemen kızına sorucu oluyordu:

- Benim güzel kızım, bu akşam acaba ne yiyeceğiz?

Azra gözlerini süzerek ilkin omuzlarını kısıyor “Bilmem” diyordu gülümseyerek. Sonra toparlanıp:

- Bilmem?! Yoo, sürpriz! Diye incecik sesini yükseltiyordu.

Bu heyecanlı anı yaşarken kapıda ağabeyi elinde bir kitapla belirdi. Azra başka bir dalgaya geçti:

- Ağabey, sürprizi sen mi yaptın bana? Nedir bu elindeki?

Ağabeyi heyecanlı heyecanlı konuştu:

- Bugün rüya gibi bir gün yaşadım. Büyük bir kitap panayırını ziyaret ettim. Birçok ülkeden kitaplar sergilenmişti. Sana “Billür köşk masallarını” aldım.

Azra hemen hoplayıp kitabı ağabeysinin elinden kaptı. Göğüsüne kapadı ve heyecandan nasıl teşekkür edeceğini bilemedi. Ve sonra ekledi:

- Önce ben okuyacağım, değil mi? Dünyamı biraz genişleteyim, olur mu?

Ağabeyi gülümseyerek konuştu:

- Aferin benim kardeşime, o da dünyasını geliştirmek, genişletmek istiyor.

- Gülme, ağabey! Yanlış bir şey mi söyledim, yoksa?

- Hayır, kardeşim, çok doğru söyledin. Herkesin bir dünyası var. Onu okulda ve evde kah okumakla, kah büyükleri dinlemekle (çünkü onlar birer hazinedir) her gün yeni yeni şeyler öğreniyorsun, görüyorsun, aklen büyüyorsun. Bunların hepsi senin dünyanı genişletiyor, geliştiriyor. O içindeki aslan da seni gurur sahibi yapıyor.

- Teşekkür ederim, ağabey, beni cesaretlendiriyorsun, bana kanat veriyorsun.

Bu sırada Azra’nın annesi de ateşteki tencereyi açıp baktı ve dudaklarını ısırarak:

- Aferin benim hamarat kızıma. Bugün dünyasına bir yemek daha eklemiş, dedi ve memnun memnun kızını kucakladı.

МОЯТ СВЯТ

Всеки си има свой свят, нали? Например ти, тя, той си имат свой свят. Но всички са различни. Казват, във всяко сърце се крие по един лъв. И силата на всеки зависи от него. Човек го храни и той расте. Ала Азра по друг начин вижда този лъв. Той е, който я насърчава, дава й живец, поощрява я да учи. Благодарение на своя лъв в сърцето, тя разширява кръгозора си.

Азра е ученолюбиво момиче. Скромна, по-ниска от тревата. Обича да се грижи за другите. На всеки се притичва на помощ. Нали заедно си учат уроците. И когато изпитват някого от тях, Азра се вълнува. Получат ли хубава оценка, тя се радва заедно с тях, скача, не може да изкаже радостта си. В къщи Азра е дясната ръка на майка си. Нагърбва се и с нейната работа дори. Обича да готви. Понякога, без да знае майка й, приготвя вечерята. Ако в кухнята ухае на готвено, майка й веднага я пита:

- Красавице моя, тази вечер какво ще ни гостиш?

Азра навежда поглед, свива рамене и с невидима усмивка,

изрича: „Не знам!“ после се поокопитва, а тънкото й гласче укрепва:

- Не знам! Не- е, сюрприз!

В този момент, в тази особена атмосфера, на вратата се появява брат й. Азра веднага преминава на друга вълна:

- Ти ли ни изненада тази вечер? Какво е това в ръката ти?

- Днешният ден премина като сън. Посетих панаира на книгата. Имаше книги от различни страни. На теб ти донесох „Кристалният замък“.

Азра подскача и грабва книгата. Похлупва я на гърдите си и казва:

- Първо аз ще я прочета, нали? За да си разширя кръгозора? Става, нали?

Брат й се усмихва.

- Браво на моята сестричка! Тя иска да обогати своя свят!

- Не се смей, братко! Нещо грешно ли казах?

- Не, сестричке, много правилно го каза. Всеки си има свой свят. И всеки ден го разширява, обогатява своя опит. А лъвът, който е в теб, те прави по-горда.

- Благодаря ти, братко, че ме окуражаваш, даваш ми крила!

В това време майка й отвори тенджерата, погледна я и прехапа устни:

- Браво на моето работливо момиче! Днес е обогатила своя свят с още една гозба.

И доволна, прегърна дъщеря си.

KÜÇÜK AŞÇI

Bebekti. Küçümencik, küçümencik, ama cıvıl cıvıl, hayat dolu bir çocuk. Hanelerine yabancı bir teyze gelmişti uzaklardan çalışmaya. Bebeği çok sevdi. (Bebek deyip de geçmeyin, onlar da insandan anlıyor.) İstemez misin, bebek ona karşı bir başka tavır takınıyordu. Örneğin, ağlarken teyze ona konuşmaya başlasa, yüzünü hemen bir gülücüktür kapsıyordu. Gülücükten başka elleri de harekete geçiyordu. Belki de "al beni", yahutta "benimle oyna", demek istiyordu. Bebekler günde bir pirinç tanesi kadar büyüyormuş, diyorlar. Belki de! Meryemnur da gözler önünde büyüyordu. Beş aylık derken, on aylık oldu. Nerdeyse yaş günü kutlanacaktı.

Bir gün, bebek kucağında, sobada pişen aşı karıştırıyordu annesi. Annesi yemeği karıştırıyor, bebek ise bir annesinin eline, bir yüzüne bakıyordu. Neden acaba? Düşündüm, düşündüm, ama söktüm nihayet. Söktüm ama biraz gecikmeyle. Annesinin kucağındaki bebek de, annesinin elindeki kepçeye sarılmak istiyordu.

Aradan çok geçmedi. Bir gün eve giderken yolumu tekrar onlardan geçirdim. Meryemnur'un annesi bir tencereye su koymuş, soba başında duruyordu. Bir sıra bir sahan mısır unu almış eline, durdu

durdu ve hemen tencereye aktardı. Kepçenin sapıyla da ortasına bir çukur açtı. Sonra da tencereye bir kaşık tuz ilave edip bir kenara çekildi. Su epey kaynadıktan sonra elindekini oklava ile karıştırmaya başladı. Meryemnur nerdeyse yerinde duramıyor, o da karıştırmak istiyordu.

- Yoooo, olmaz, kaynıyor, serpiyor!

Ne de dese annesi Meryemnur'u susturamıyordu. O durmadan tekrarlıyordu:

- Men de, men de….

Bugün Meryemnur büyük bir kız. Yani üst sınıflarda şimdi. Küçüklüğü gibi kibar, nazik. Kaçamağı da çok seviyor. Aynı küçüklüğünde olduğu gibi.

МАЛКАТА ГОТВАЧКА

Бебето беше мъничко, мъничко, живичко, живичко, пълно с радост. В дома им беше дошла една леля отдалеч, да работи. От пръв поглед обикна детето. (Не подценявайте бебетата, и те разбират от хора). То също се отнасяше по друг начин към нея. Когато заплачеше, лелята започваше да му говори и то веднага се усмихваше. И ръчичките му започваха да шават. Сякаш казваше: „Вземи ме!“ Или пък: „играй си с мен!“ Казват, че децата всеки ден пораствали, колкото оризово зърно. Може би. И Мерйемнур растеше пред очите на всички. Скоро щеше да празнува първия си рожден ден.

Един ден майка й, с бебето в скута, бъркаше яденето, а то гледаше ту ръката й, ту лицето й. Защо ли? Мислих, мислих и най-после разгадах: бебето искаше да вземе черпака от ръката на майка си.

Не мина много, веднъж като се прибираше, лелята пак се отби у тях. Майката на Мерйемнур беше сложила на котлона тенджера с вода. И се беше навела над нея. По едно време взе сахан с царевично брашно и го изсипа в тенджерата. И с дръжката на черпака проби дупка в средата. После прибави лъжица сол

и се дръпна настрана. Водата завря. Тя изчака известно време и започна да бърка с единия край на точиллката. Мерйемнур не можеше да стои на едно място. Искаше и тя да бърка.

- Не, не може.

Майка й не успяваше да я задържи. А детето непрекъснато повтаряше:

- И ааааззз, и аааз!...

…….

Днес Мерйемнур е голямо момиче. Учи в горните класове. Пак е така нежна и сладка. И много обича качамак.

OYUN ÇOCUĞU

h, şu anneler, ah, şu anneler yok mu? Neden çocuklarının bir an önce büyümelerini istiyorlar?... Hep "Bunu ye, daha çabuk büyüyeceksin!"
Yahut da "Bundan çocuklar daha çabuk büyüyor!"…

Zaten çocuklar da kendilerini hep daha büyük zannediyorlar…

Öyle ama Onur tam tersine. Annesi:

- Onur, yavrum, git sobaya biraz odun getir!

Dedi mi, gel de Onur'u bir gör.

- Anne, neden bana iş buyuruyorsun? Ablam ders çalışıyorken, ona hiç konuşmuyorsun. Ben daha küçüğüm, deyip oyununa devam ediyordu.

Rengarenk küpleri Onur dikkatle diziyor. Levha tamamlana dek bir alıyor, bir başka koyuyor. Yok, olmuyor, tekrar yeniden başlıyor. Eline öyle çabuk, öyle çabuk ki… Ona bir de küçük diyeceksin. Boyca belki küçük, ama aklen büyümüş oğlan. Levhaların hepsini yerli yerine oturtabiliyor işte. Bunları gören annesi bir yandan oğlunun çevikliğine seviniyor, seviniyor amma öte yandan oyunu değiştirmesini istiyor.

- Oğlum, yeter artık, bu oyunu ezberledin. Al eline kalemi, biraz da çizi çekmeyi öğren, ablandan örnek al!

Onur bu kez annesinin söylediklerini duymuş görünüyor.

Cevabı hazırdı:

- Anne, ben kaç kere söyledim, ben daha küçüğüm. Çizgi mizgi bilmem. Okula gidince öğrenirim! dedi.

Onur şimdi annesini dinlemiş olacak ki, sandalye üzerindeki annesinin telefonu gözüne ilişti ve hemen kapıp yatağın bir köşesine ilişti. İlişti ve küçücük parmaklarını bir öte, bir beri telefon üzerinde gezdirmeye başladı. Annesi ise başını eğmiş işine devam ediyordu. Öte yandan da oğluna cevap veriyordu:

- Okul dediğin yarın gelecek. Sen ise?....

Onur oyununa devam ediyor gibi görünüyorsa da, öte yandan düşünüyordu:

- Anne, ben daha kalem tutmasını bile bilmiyorum. Ablam gibi okula gidip gelmeye başlayınca, bunları öğrenirim elbet! Gücenme! Öte yandan annesi de kendini aldırmış, kendi kendine konuşuyordu:

- Daha küçükten dilebesi oluyorsunuz. Size söz yetiştiremiyor insan…

Onur annesinin iyice gücendiğini anlıyordu sanki. Gidip boynuna sarılıp ve yalvarmaya başlıyordu:

- Annem, benim güzel annem, küsme bana, ben daha oyun çocuğuyum. Ablam kadar olunca kalem çocuğu olacağım. O zaman yalnız okuyup yazacağım. Söz, anneciğim, söz!

ДЕТЕ ЗА ИГРА

Ах, тези майки, ах, тези майки! Защо ли искат децата им да пораснат по-бързо? Все повтарят: „Изяж това, по-бързо ще пораснеш!“ Или пък: „От това децата растат по-бързо.“ Те и без това винаги се мислят за големи. Така е, но Онур е съвсем друг. Щом майка му каже:

- Онур, донеси малко дърва за печката!

Тогава елате да видите Онур!

- Майко, защо винаги на мен ми намираш работа? Когато сестра ми учи, никога не я закачаш. Аз съм още малък!

Казваше и продължаваше да си играе. Редеше внимателно шарените кубчета. Докато оформи картината, той взимаше ту едно, ту друго кубче. Не, не става. Започваше отново. Толкова беше сръчен, толкова бърз. И отгоре на това, ще му казват, че е малък. На ръст може би, но на ум момчето е пораснало. Ето че може да подреди картината! Като видя това, майка му от една страна се зарадва на сръчността на сина си. Но от друга страна, искаше й се да я отменя понякога.

- Сине, стига толкова, научи я наизуст тази игра! Вземи молив и се опитай да чертаеш. Вземи пример от сестра си.

Онур изглежда този път чу майка си. Отговорът му беше готов:

- Майко, колко пъти ти казах! Аз съм още малък. Не разбирам от чертеж-мертеж. Като тръгна на училище, ще се науча.

Но явно все пак послуша майка си. Видя телефона й на стола, грабна го и седна на единия край на леглото. Седна и започна да мърда малките си пръстчета върху него. Майка му се беше навела и нещо шеташе. Но не спираше да му говори:

- Утре ще тръгнеш на училище....

Онур си играеше и си мислеше: „Мамо, аз още незнам как се държи молив. Като започна училище като кака, разбира се, ще се науча. Не се сърди!“ Майка му също си мислеше: „Още от малки стават дърдорковци. Човек не смогва да им отговори...“ Онур като че ли разбра, че майка му се ядосва. Отиде, прегърна я и заговори на глас:

- Мамо, мила майчице, аз още съм дете само за игра. Като стана колкото кака, ще стана дете с молив. Тогава само ще уча и ще пиша. Дума ти давам, мамо, дума!

KALBİNİN SESİ

Kalp konuşur mu? Kalbin sesi olur mu? diyeceksiniz, ama gelin bir de Öge'ye sorun.

Öge ince ruhlu bir kız. Arkadaşları tartışsalar, yatınca hep onları düşünüyordu. Bazen o çekişken her iki arkadaşına da çıkışmak geliyordu içinden. Annesi onu sorucu gözlerle süzüyordu, kızının yaşantısını anlamak istiyordu. Ama ipucu dahi alamıyordu. Evdekileri kendi sorunlarıyla meşgul etmek istemiyordu. Öge ipucu vermiyor ama içinde sanki başka bir kişi vardı."Niye susuyorsun? Arkadaş böyle mi olur? diyordu.

Öge çok düşündü. "Bu ses hiç kimsenin sesi değil, bu ancak kalbimin sesidir!" Dedi ve kalbinin sesini dinlemeye niyet etti.

Bir gün Nuray Mert'e sataştı:

- Sen iyi bir arkadaş değilsin! Oğuz'a niye yardım etmedin? Kontrol vazifesini senden kopya edebilirdi? dedi.

Öge bu kez dayanamadı. Hemen hopladı:

- Nasıl kopya edecekmiş? Ayıp! Öğretmen anlamayacak mı sanki? dedi.

Oğuz evde çalışabilirdi. Anlamadığı ödevleri arkadaşına sorabilirdi.

Nuray Öge'ye gücenir gibi bir surat astı. Fakat Öge aldırmadı.

Bu tartışma sanki Öge'yi değiştirdi. Kalbinin sesi onu aldatmıyordu. Bilakis, dürüst olduğunu, haksızlığa tahammül edemediğini gösteriyordu.

- Ben kimseyi kayırmıyorum, ancak böyle olması gerektiğini düşünüyorum. Ben ancak kalbimin sesini dinliyorum. O beni hiçbir zaman aldatmaz, diyorum.

Sonra kendi kendine düşünüyordu: "Herkes benim gibi açık kalpli değil. Susuyorlar. Bu, neden ileri geliyor acaba? Kimseyi gücendirmek istemiyorlar. Hal böyle olunca, kime yardım ediyorlar? Çalışmayanların ekmeğine yağ sürmüş oluyorlar."

Bir ara toparlandı: "Evet, ben haklıyım. Benim fikrimi kimse bozamaz. Ancak kalbimin sesini dinlemeliyim!" deyip haklı olduğuna bir kez daha inanmış oldu.

ГЛАСЪТ НА СЪРЦЕТО

Сърцето може ли да говори? Сърцето има ли глас? Ще речете – няма. Ама елате и попитайте Йоге.

Йоге е с много нежна душа. Ако приятелите й се изпокарат, докато заспи все за тях ще мисли. Понякога й се иска и с нея да бяха се скарали. Майка й я наблюдава с питащи очи, иска да разбере какво преживява. Но не може, защото дъщеря й се старае никого у дома да не натоварва с проблемите си, отвън Йоге се държи сякаш няма нищо, но вътре в нея сякаш има друг човек, който казва: „Защо мълчиш? Това приятелство ли е?“ Йоге много мисли. „Този глас е на моето сърце.“ И реши да го послуша. Един ден Нурай се скара на Мерт.

- Ти не си никакъв приятел! – извика. – Защо не помогна на Оуз? Можеше да препише контролното от теб.

Йоге веднага подскочи.

- Как да преписва? Срамота! Като че ли учителят няма да разбере! Оуз можеше да си научи урока в къщи. Можеше да попита някого, щом не разбира задачите.

Сега Нурай се разсърди на Йоге. Обаче Йоге реши да не й обръща внимание. Този разговор й показа, че гласът на сърцето не я лъже. То не търпеше неправда.

- Аз никого не защитавам – каза тя – Само слушам гласа на сърцето си. То никога не ме лъже.

„Не всички са открити сърца като мен. – помисли си Йоге. – Мълчат си. Защо е така? Не искат никого да обидят, а по такъв начин кому помагат? На мързеливците. Знам, че съм права и трябва да слушам само гласа на сърцето си“ – си каза Йоге.

KORKUYA VEDA

Petek nedense çok ürkekti, her şeyden korkuyordu. Bir yola çıksa, dört bir yanına bakına bakına gidiyordu. Avlu boylarından katiyen geçmiyordu. Uzak duruyordu avlulardan. Hele de okula giderken pek telaşlıydı. Bakına bakına bir hal oluyordu. Yanıbaşında herhangi bir arkadaşı olursa, herhalde konuşarak yürürken aldırmıyor, bu halinden vazgeçmiş görünüyordu. Ama hiç de öyle değildi aslında.

Arada bir ormana da çıkıyordu herhangi bir okul arkadaşıyla. O zaman daha dikkatli olmaya özen gösteriyordu. Çünkü arkadaşlarını kendisi gibi tanıyordu. Bir kulp takıvereceklerdi sezerlerse ürkek halini. Cesaret toplayıp bir gün yalnız başına çıktı yakındaki koruya. Bizim bu yörede bir deyim vardır: "Ayı korkar, ben korkmam!" Bu sözleri tekrarlaya tekrarlaya yürüyordu. Hem yürüyor, hem kendi kendine bunları fısıldıyordu. Bir ara yolunu "Hop!.", "Hop!" zıplayan uzun, dik kulaklı tavşancık kesmesin mi? Hani korkmayacaktı ya? Masal! Korku öyle çabuk gider mi? Göğsüne üç kere üfleyip üfürdü. Öyle duymuştu büyüklerden. Ve sonra tavşanın arkasından

uzun uzun baktı kaldı. Ama çevik tavşancık çarçabuk kaybolmuştu ortalardan. Ötelere, berilere bir baktı, bir kırptı, tekrar baktı. Yokoğlu yoktu. Nedense Petek yüreklendi. Belki de tavşandan aldı cesareti. "Bu küçük yapısıyla ormanı yapayalnız dolaşıyorken korkmuyor da, ben neden korkayım?" dedi kendi kendine. Cesaretlendi işte. Cesaret tüm yapısına işlemiş, kuvvet vermişti kendisine. Nedense içi de daha rahattı. Nefes alması bile! Derslerini çalışması bile! İç rahatlığı yüzüne de vurmuştu. Ve kendi kendine söz verdi: Korkmaya veda, artık, son!

СБОГОМ НА СТРАХА

Петек защо ли се страхуваше от всичко? Тръгнеше ли на път, непрекъснато се оглеждаше на четири страни. В никакъв случай не минаваше покрай огради. Минаваше в страни. Особено много се страхуваше, когато отиваше на училище. Оглеждаше се до немай къде!

Ако беше с някое приятелче, унасяше се в разговор така, че забравяше да се страхува. Но всъщност не беше така. Излезеше ли в гората с някоя приятелка, се стараеше да не се издава, че се страхува, щяха да й лепнат веднага някой прякор.

Един ден събра кураж и излезе сама на разходка в близката горичка. Каза си: „мечка страх, мен не страх!“ Вървеше и си шепнеше за кураж. По едно време едно зайче й пресече пътя. Наострило ушички, подскок, подскок, скри се на мига!

А тя нали нямаше да се страхува?! Празни приказки! Така лесно ли се отървава човек от страховете си? Духна си три пъти в пазвата за кураж, така беше чувала. И дълго време гледаше след зайчето. Но бързоногото отдавна беше изчезнало. Огледа

се насам, натам, премигна и пак се огледа. Няма го, не, няма го! Петек се окуражи. Зайчето й даде сила. „С такова мъничко телце, сам самичко броди из гората, та аз ли да се страхувам?“, помисли си. Окуражи се. Дойде й силата. Прониза я цялата. Успокои се. И дишането й се промени. Спокойствие беше озарило лицето й. И тя си рече „сбогом на страха!“

TESELLİ

Kır gezisini, orman gezisini çok seviyordu. Orman da zaten şuracıkta, evlerinin ben yüz elli adım diyeyim, sen yüz adım de. O kadar yakındı. Mevsimlerden de zaten sonbahardı. Tabiatın ormanları rengarenk boyalarla kuşattığı mevsim. Yeşil mi, sarı mı, kırmızı mı istemezsin, hatta tüm renkleri bir arada görmek mümkündü ormanda. Kırağı düşmemişti henüz. Ama yemyeşil otlar boyunlarını kısmış, Güneş'e sanki öfkeli öfkeli bakıyorlardı. Derin de babaannesini rahat koymuyor, vira sıkıştırıyordu:

- Hadi, babaanne, bana söz vermiştin. "Söz, Söz!" Demiştin!

Tabii, babaannesi verdiği sözün altında kalır mı hiç?

Bu yıl sonbahar çocukları sevindirdi. Uzun sürdü yani. Nerdeyse kış kapıları çalıyor, yani "geliyorum" demek istiyordu. İşte daracık orman patikasında ağır ağır yürüyor, Derin'le yaşıt gibi konuşuyorlardı babaanne-torun. Otlar boyun eğmiş, küsmüşlerdi sanki birilerine. Hayır, birilerine değil, Tabiat babaya! Neden bukadarcık kısa ömür vermişti onlara!

- Babaanne, bu senmiş otların üstüne kar mı yağmış?

- Hayır, evladım, bu gördüğün kar değil, kırağı. Onları bu hale getiren kırağı işte.

- Kırağı ne demek?

- Gündüzleri sıcak, geceleri ise hava birden soğuyunca kırağı düşüyor, yani üzerlerindeki çiğ damlaları buz tutuyor, donuyor. Bu gördüğün kırağı, yani çiğ damlalarının donmuş halidir.

Böylece konuşurlarken babaannesi bir taş üzerine basmış olacak ki, ansızın:

- Vay, diye haykırdı. – Taş üstüne eğri bastım galiba? Ayağım burkuldu.

Derin bir taşa, bir de babaannesine baktı.

- Hayır, babaanne, sen eğri basmamışsın, taş eğriymiş, dedi.

Derin babaannesini ne güzel teselli etmişti. Değil mi?

УТЕХА

Разходка из природата, разходка в гората. Ей къде е гората, няма сто и петдесет разкрача, кажи ги сто. Толкова близко беше. Беше есен. Сезон, в който природата придава различни окраски наоколо. Зелено ли не щеш, червено ли, всички цветове заедно можеш да видиш в гората. Слана не беше падала още. Но зелените тревички, навели главички, сякаш сърдито гледаха Слънцето. Дерин пък мира не даваше на баба си, непрекъснато я безпокоеше.

- Хайде, бабо, хайде, бабо, нали ми обеща?! Дадена дума, хвърлен камък, каза!

Щом е обещала, баба не може да не го изпълни.

Тази година есента беше зарадвала децата. Дълго не си отиваше, а зимата вече щеше да почука на вратата, ще извика: „идвам, ето ме!“ Баба и внук крачеха бавно по горската пътека и си говореха като връстници. Тревите бяха навели глави, сърдити една на друга. Не, не една на друга, а на Бащата Природа! Защо толкова късичък живот им е дал?

- Бабо, сняг ли е навалял върху увехналите треви?

- Не, чеденце, това, което виждаш не е сняг, а слана. Сланата ги е попарила, тя ги е уморила.

- Какво значи слана?

- През деня е топло, нали, а нощем въздухът изведнъж изстива, тогава пада слана. Тя е замръзналата роса върху тревата.

Така, говорейки, баба му изглежда стъпила върху камък и извикала:

- Вай, май че стъпих върху камък?! Изкривих си крака!

Дерин погледнал камъка, после баба си и казал с умиление:

- Не, бабо, ти не си стъпила на криво, камъкът е крив!

Голяма утеха, нали!

HARİKA

Dışarıda hava kah kar yağışlı, kah sisli. Böyle oluyordu bu bölgenin kışı. Oğuz'un kızkardeşi henüz küçüktü. Üç, üç buçuk yaşlarında. Onu pek çok seviyordu ağabeyi. Annesi:

- Yeter artık, git de biraz ders çalış!

Demese, belki saatlerce oynayacak, avutacaktı kızkardeşini. Annesinin sözleri hep üzgün, gözleri hep buğulu buğulu. Küçük Dilek'e baktıkça yüreği paramparça oluyordu. Yavrucak emekliyor, emekliyor amma ayağa kalkmaya çalıştı mı, yere yuvarlanıyordu top gibi. Dudacığı hemen bükülüyordu. Direnmesine direniyor, ama olmuyor, hiç bir türlü olmuyor, olmuyordu işte. Bu hal annesinin gözünden kaçmıyordu. Kaçmıyordu ama sabrediyordu. Çünkü doktorlar öyle demişti. "Sabırlı olacaksın! Dünyada gerçekleşmeyen bir şey yoktur. Yani başka bir sözle harikalar vardır!" demişlerdi. Bir yıl derken iki yıl oldu, iki derken üç yıl oldu. Sabrı tükenmişti artık annenin. Geceleri herkes mışıl mışıl uyurken kendi kendine konuşuyordu. Ama sözler istemeyerek ağzından dökülüyordu:

- Annelerin yüreği taştan mı? Taştan olsa çatlardı! Herhalde daha da sağlam. Dayanıyor işte.

Hele de küçük Dilek'e bakarken... gözleri doluyor, doluyordu. Göz pınarları tükenmişti artık. Tükenmese nehir olup akacaklardı. Hayır, bu nehirler şimdi dışarı değil, içine akıyordu.

Neydi bu sabır, neydi bu bekleyiş? Mevsimler kaç defa değişti. Dilek de mevsimlerle değil, her günle değişyordu. "Gu-u-u, gu-u, derken, anne, abi demeye başladı. Gerçi, Dilek'in ağızından çıkan her sözcük annenin yüreğini serinletiyordu. Serinletiyordu serinletmesine amma şu ayacığı da yere bir bassa, kendisine dünyalar bağışlanacak zannediyordu. Hristiyan komşuları vardı. Deyiver, her gün beraberdirler. Anneyi, babayı her görmelerinde teselli ediyorlardı. Onlar da telaşlıydılar. Zira büyük bayramları Kırım, yani Koleda'ya birkaç gün kalıyordu. Komşu kadın Gana:

- Üzülme komşum, üzülme! Kırım'da dünyada harikalar oluyor. Siz inanır mısınız, bilmem amma, ben çok inanıyorum! diye teselli ediyordu kapı komşusu Ayşan'ı.

Küçümencik Dilek de "gıgıl" "gıgıl" gıgıldanıyordu. Belki annesine birşeyler söylemek istiyordu. Elinden başka birşeyler gelmiyordu yavrucağızın.

Yılbaşı geceleri ayaza çekiyordu. Oğuz derslerini öğrenince kardeşini ellerinden tutup gezdirmek istiyordu. Annesi:

- Zorlama, çocuğum! Diyordu.

Annesi deye dursun, Oğuz bu sözleri ancak neden sonra duymuş oluyordu.

Böylesi soğuk bir gecede anne çocuklarını yatırıp sardıktan sonra yattı uykuya. Yattı amma gözüne uyku girmedi. "Ne olacak bu bebeğin hali?" diye düşünmekten kendini alamıyordu. Kendi kendine bir şeyler konuşuyordu, ama ne dediğini anlıyamıyordu. Nerdeyse sabah olacaktı. Horozlar ötmeye başlamıştı. Uykuyya dalmıştı enikonu. Dilek annesinin başı ucuna gelmiş:

"Anne, anne", diyerek annesini okşuyordu.

Ayşan gözlerini apansızın hayretle açtı:

- Vay, ne olmuş benim bebeğime, kimler getirdi seni buraya?

Dercesine kızına hayretle bakıyordu.

Çocuk bakıştan anlamıyordu ki...

Anne çocuğunu hayretle bir defa daha süzdü ve yataktan fırlayıp bebeğini kucakladı:

- Kim getirdi seni buraya? Dercesine kızını baştan aşağı süzüyordu.

Derken onu yere bıraktı ve iki adım kadar öne geçti. Ellerını açıp:

“Hadi, gel bana, bebeğim! Diyebildi.

Dilek’e bunu söylemek lazımmış meğer. Sallana sallana, ördek yürüyüşüyle annesinin kucağına attı kendini.

- Vay, benim altın parçası bebeğim, beni bu güne de kavuşturdun, diyerek yavrusunu bağrına bastı.

Sevinç gözyaşları yanaklarından süzüldü. O anda Oğuz da uyandı ve uyanmasıyle annesine sarıldı. Kardeşinin yürümesini annesine sarılmakla anlatmış oldu.

ЧУДО

Навън времето е ту снежно, ту мъгливо. В този край зимата е такава. Сестричката на Оуз, Дилек, е мъничка. На три-четири годинки и половина. Батко й много я обича.

Майка му го подканя:

- Хайде, стига толкова. Иди малко д си починеш!

Ако не му го каже, сигурно с часове щеше да си играе с нея, да я забавлява. Думите на майка му са казани тъжно, а очите й са влажни от сълзи. Погледне ли малката Дилек, сърцето й се къса. Рожбичката й лази, но рече ли да се изправи, търкулва се като топка на земята. Устничките й се изкривяват. Обаче, тя е упорита, не се оставя, упорства, но нищо не се получава. Не се получава и това е! Състоянието на детето не убягна от погледа на майката. Тя страда и търпи. Докторът й бе казал да бъде търпелива. „Търпелива бъдете!“ Повтаря си това една година, после втора, после трета... Търпението на майкта вече се изчерпва. Не иска да изрича на глас страховете си, но те сами се изплъзват от устните й:

- Сърцата на майките от камък ли са? Ако бяха от камък, щяха да се пръснат! Изглежда са по-издържливи от камъка. Ето, моето издържа.

И като гледа малката Дилек... очите й се пълнят, пълнят. Изворчетата им са пресъхнали вече. Ако не бяха пресъхнали, щяха да се обърнат на река и да потекат. Сега тези реки текат не навън, а навътре. Какво беше това търпение, какво беше това чакане?! Колко пъти се смениха годишните времена? И Дилек се промени, но не с месеци, а с дни. Отначало започна с „гу-гу-гуу“. После изрече „мамо“, последва со „бате“. Наистина, всяка думичка, отронена от устничките на Дилек, обнадеждава майка й, дава й надежда. Но крачето да бе понечило поне да стъпи на земята... Голям дар щеше да бъде за нея.

Семейството има съседи – християни. Всеки ден почти са заедно. Щом ги зърнат, съседите им ги утешават. И те самите се тревожат, по съседски. Няколко дни остават до големия им празник, Коледа. Съседката Гана успокоява майката на Дилек, Айшан.

- Не се притеснявай, съседке, по Коледа стават чудеса. Не знам дали вярвате, ама аз много вярвам.

А малката Дилек гука: „гу-гу-гуу!“ Може би иска да каже нещо на майка си? Нощта срещу Нова година е студена. Като научи уроците си Оуз, поиска да поразходи сестричката си, държейки я за ръка. Майка му настоява през сълзи:

- Недей, миличък, не измъчвай детето!

През една такава студена, зимна нощ тя зави децата и после си легна. Ала сънят бяга от очите й. „Какво ли ще стане с това дете!?“, си мисли. Тази мисъл непрекъснато я измъчва. Шепне си, никой да не я чуе. Скоро ще съмне. Пропяват петли. Майката се стряска, сякаш току-що е заспала. През това време Дилек се е събудила, дошла при нея, гали я и вика:

- Мамо, мамо!

Айшан внезапно отваря очи и развълнувано вика:

- Вай, какво се е случило с това детенце?! Кой те доведе тук, миличка?

Задави се от вълнение, но детето нищо не разбра...

Майката грабна дъщеричката си, после я постави на пода и се отдалечи две крачки от нея. Разтвори ръце и с пресъхнали устни изрече:

- Ела, хайде ела при мама, бебчето ми!

Дилек това и чака. Клатейки се като патенце, се приближи и се хвърли в прегръдките на майка си.

- Вай, моето златно сърчице, колко много ме зарадва днес!

И грабва Дилек. По бузите й се стичат радостни сълзи.

EMİRHAN

Asıl adı Emirhan'dır. Ama onu herkes Emir biliyor, Emir diye haykırıyordu. Uyanık bir oğlandı o. Küçük olmasına rağmen çok konuşkandı. Bu yüzden bazı arkadaşlarından farklıydı. Büyükçe bir kentte oturuyorlardı. Babasının elinden tutup iki yanına bakına bakına yürüyordu. Hem yürüyor, hem düşünüyordu. Aklından geçenleri de arada bir açıklıyordu. Örneğin: "Bu evler nasıl yapılıyor? Onları kimler yapıyor?" Babası izah edip anlatınca, başını eğip düşünceye dalıyordu.

- Orada oturanlar kendileri kuramıyorlar mı evlerini?

Babası açıklamaya, konuyu çocuğun anlıyabileceği bir şekilde anlatamaya çalışıyordu.

Her işin bir ustası var, oğlum, yani bu işten anlayanı, yapabileni, tek sözle uzmanı var. Mesela ben ustalara emir veriyorum. Bu işin nasıl yapılacağını anlatıyorum. Yani "bu işi şöyle yap, yahut böyle yap, diyor, onları yonlendiriyorum. Benim işim öyle, çünkü ben yönetmenim. Usta ise, yani bu işi yapan işçi. O taş, yahut tuğla diziyor, bunları duvar haline getiriyor. İşte bu duvarlardan bina, yani evler kuruyor. Başka bir sözle evler meydana geliyor.

Emir bu söylenenleri anladı mı, bilmem ama, sormaya soruşturmaya devam ediyordu:

- Bizim oturduğumuz ev de öyle mi kurulmuş?

Babası sözü noktalamak niyetiyle:

- Evet, çok iyi anlamışsın, oğlum, ama büyünce bu konuştuklarımızı daha iyi anlayacaksın, bilmediğin çok şeyler var yani. Okul işte onun için. Bilmediklerini ya okulda yahut da evde öğreneceksin.

Emir iki yanına bakına bakına yürümeye devam ederken bir sıra yerde bir banknot gördü. Eğilip aldı ve babasına göstererek sordu:

- Baba, bu para mı?

Babası banknotu oğlunun elinden alıp soruyu cevapladı:

- Evet, oğlum, bu elindeki paraya banknot deniyor. Senin anlayacağın bu kağıt para evleri kuran ustalara, işçilere veriliyor. Onu herhangi bir işçi cebine koyarken düşürmüş olmalı. Sahibini bulup vermek çok zor. Onun için şimdi karşımıza çıkan bir fakire veririz.

Emir soru üstüne soru yağdırıyordu. Babası sözünü sürdürdü:

- Sen de okulu bitirip kendine meslek seçince, herşeyi kendin izah edecek, anlıyacaksın.

Derken tekrar eve gelmişler, geziyi tamamlamışlardı.

ЕМИРХАН

Истинското му име е Емирхан. Но всички го наричаха Емир. Будно момче беше. Като малък беше много приказлив. Може би по това се различаваше от другите. Живееха в голям град. Емир се хващаше за ръката на баща си и непрекъснато се оглеждаше като се разхождаха. Крачеше, потънал в мисли. Задаваше въпроси:

- Как се строят тези къщи? Тате, кой ги строи?

Щом баща му отговореше на някой от въпросите му, Емир навеждаше глава и мислеше ли, мислеше.

- Не може ли хората да си ги строят сами?

Баща му се стараеше да обясни така, че детето да го разбере.

- За всяка работа си има майстор, сине! Има хора за всичко! Такива, които разбират нещата и могат да свършат работата. Например, аз заповядвам на майсторите. Обяснявам им как точно да свършат дадена работа. „Това ще го свършите така или онака“, им обяснявам. Моята работа е такава, защото съм ръководител. А майсторът или работникът е този, който изпълнява. Който реди тухли, камъни и издига стени. Ето, от тази

стена след време ще се издигне сграда, голяма къща например. Така се появяват къщите.

Не знам дали Емир разбра нещо от казаното, но продължи да пита и разпитва:

- И нашата къща ли е построена така?

Баща му реши да приключи с въпроса:

- Да, сине. Като пораснеш, още по-добре ще разбереш. Много неща не знаеш, ще ги научиш или в училище, или в къщи. Училището е затова.

Емир продължаваше, оглеждайки се непрекъснато. Видя банкнота на земята. Наведе се, взе я и показвайки я на баща си, попита:

- Татко, това пари ли са?

Баща му взе банкнотата и отговори:

- Да, сине, това, което намери се нарича банкнота. Сигурно някой я е изпуснал, докато я е прибирал в джоба си. Трудно ще бъде да открием кой е той. Затова ще я дадем на някой бедняк или просяк, ако срещнем такива.

Емир продължи да задава въпроси и баща му обясняваше:

- Като завършиш училище и си избереш професия, всичко сам ще си обясниш, сине.

Така неусетно бяха пристигнали в къщи.

NİGAR

Evet, o kardeşinizdir. Çünkü o, okuma-yazma bilenlerden değil, bilmeyenlerden. Henüz altı yaşında, okula gitmiyor. Nigar okula gitmiyor amma, işçimen bir kızdır.

Komşularına misafir gelmişti. Bir sıra kapı çaldı. Sahibe:

- Lütfen, bakar mısın, dedi misafire.

Misafir kapıyı açtı. Karşısında ufak tefek bir kız.

- Ben çalışmaya geliyorum, demez mi?

- Öyle mi, diye hayret etti misafir.

- E, ne iş yapacaksın?

- İçerlerini temizleyeceğim!

Dedi ve hemen leğen ve bez elinde içeri girdi.

- Önce halıyı sileceğim, dedi.

Bezi ıslatıp halıyı kaderince sildi. Suyu değiştirip taş levhalara da aynı işlemi uyguladı.

- Hadi, yetsin o kadar, yoruldun, dedi misafir.

- Yoo-o-o, yetmez. Daha bitmedi. Şimdi tozu alacağım, diye itiraz etti Nigar.

Misafir bu kez itiraz etti:

- Öyle mi? Ama sen şaşırmışsın!

- Neden?

- Neden mi, benim işçimen arkadaşım. Toz önce alınır, yani yerleri silmeye başlamadan önce.

- Niye?

- Çünkü tozu alırken, sen istemesen de toz yere dökülecek.

Nigar biraz düşündü ve suçlu bir tebessümle konuştu.

- Evet, haklısın, teyze, dedi. Demek daha bilmediğim şeyler var.

Dedi ve dedesinin kendisine her defa söylediklerini anımsadı. Dedesi: “Bilmediklerini ayaklarının altına koysan, başın gökyüzünü deler!” diyordu.

НИГЯР

Да, Нигяр е вашата сестричка. Защо е малка. Не знае четмо-писмо. На шест годинки, току-що ги навърши. На училище не ходи Нигяр, ама е работливо момиче.

На съседите им бяха дошли гости. На вратата се позвъни. Домакинята беше заета и помоли гостенката:

- Би ли отворила вратата. – рече.

Гостенката открехна вратата. Насреща й стои едно малко, слабовато момиче.

- Аз дойдох да работя. – рече.

Гостенката се зачуди.

- Еее, какво ще работиш? – попита.

- Ще почистя вътре. – отговори детето.

Отговори и веднага взе леген и кърпа в ръце.

- Първо ще избърша килима. – продума.

Намокри кърпата и започна да бърше, колкото сили имаше. Смени водата и същото направи с плочките.

Гостенката я съжали.

- Хайде, стига толкова, измори се!

- Йооо, не стига, още не съм свършила! Сега ще обера прахта. – възпротиви се Нигяр.

Този път и гостенката се противопостави.

- Така ли, сгрешила си!

- Защо?

- Защото, работливо мое момиче, преди да измиеш пода, трябваше да избършеш прахта.

- Защо?

- Защото като бършеш прах, без да искаш ще напрашиш, затова.

Нигяр се замисли. „Значи има неща, които още не зная.“ Спомни си думите на дядо си и рече:

- Ако подложиш под краката си това, което незнаеш, главата ти ще опре в небето!

GÖRÜLMEDİK BİR KIŞ, GÖRÜLMEDİK BİR KIŞ COŞKUSU

Çocuklara sevinç doğdu! Amma ne sevinç?!...
Hele de kar tanelerini semada kelebekler gibi uçuşup, nereye konacaklarını şaşırmışçasına dolaşırken seyretmek, daha doğrusu aralarında bulunmak ne de hoş, ne de coşkulu!...
Aylin, taraçaya çıkıp "biraz kar temizleyeyim" dedi. Babası da kendi kendine söylendi:

- Nasıl temizleyecekmişsin, canım? Kar temizlemek kuvvet, güç ister! Kar ağırdır. Bu iş senin çocuk gücüne göre değil, boyundan büyük işlere girişmişsin!

Neyse, Aylin kar küreğini omuzlayıp taraçaya çıktı hevesli hevesli. Bir kürek attı, bir daha, bir daha derken nefesi kesildi, sık sık solumaya başladı. Nefesi yetişmez olunca, babası:

- Kızım, bu çocuk işi değil, deyip küreği elinden aldı.

Neyse, gezinecek kadar bir patika açtı. Tabii, bu yeterliydi. İçeriden nefes nefese Derin yetişti. Ardından da Amira. O da geri kalır mı hiç? Ağabeyi nereye, o da oraya! Koşmak istiyorlardı, oynamak istiyorlardı... Ama nerede-e-e? Karda koşmak, şöyle dursun, yürümek bile güç. Böylesi karı hayatlarında ilkin görüyorlardı. Sevinç coşkuları, heveslenmeleri belki bu yüzden! Sevinçlerinden ne yapacaklarını

bilemiyorlardı, şaşırmışlardı daha doğrusu. Derin upuzun uzanıp, kar üstüne yattı, hayır serildi demek daha doğru. Belki biraz dinlenmek istemişti. Aylin zor kaldırdı kar içinden, zordu, çünkü kendisini kara kaptırmış kalkmak istemiyordu. Ardından Amira da "ha deyip" kendini kar içine attı: "Ağabeyim yatıyor da, ben niye yatmayayım?" dedi kendi kendine. Dedi, ama Aylin'in ciddi bakışını görünce, çar çabuk toparlandı. Niyetinden vazgeçti.

Derken babaanneleri de çocuk seslerinden, neşeli oyunlarından heveslendi, "yanlarına çıkayım", dedi. Çıktı ama ayağı kaymasın mı, kaymasıyla kar içine yaslanması bir oldu. Hepsi gülüyor, gülüyordu babaannelerine, kar içinde debelenmesini seyrediyorlardı. Elinden tutup kaldırmak kimsenin aklına bile gelmiyordu. "Belki şakadan yapıyor", diye düşünüyorlardı.

НЕВИЖДАНА ЗИМА НЕВИЖДАНО ВЪОДУШЕВЛЕНИЕ

Радост настана за децата. Ама каква радост! Какво удоволствие, какво вълнение е да си сред снежинките и да ги наблюдаваш как се чудят къде да кацнат. Айлин излезе на терасата и си рече: „ Да я почистя малко.“ Как ще я почистиш, бе, душо?! За ринеш сняг, се изискава сила, напрежение! Снегът е тежък. Тази работа не е по твоите силици!

И баща й си мислеше: „захванала се е с тежка работа.“

Но Айлин вече е нарамила с голямо въодушевлние една лопата със сняг. Гребна веднъж, понечи да повтори, но не й достигнаха сили, задъха се. Въздух не й достигна. Баща й рече:

- Дъще, това не е детска игра!

Рече и взе лопатата от ръцете й.

Направи пътека в снега и това беше достатъчно. Ето го че тича по пътеката Дерин. След него и Амира. Не може без нея! Където батко й, там е и тя. Искаха да потичат. В снега е трудно да вървиш, камо ли пък да тичаш. Такъв сняг през живота си не са виждали. Може би затова толкова много се вълнуваха,

радваха се. Дерин се изпружи в снега, по-точно направо се пльосна. Може би искаше да си почине. Айлин насила го вдигна. Защото така се беше вкопчил, не му се ставаше. След него и Амира, хоп! – реши да се търкулне в снега. „Щом батко може да легне, мога и аз да го последвам!“, мисли си тя. В този миг зърна строгия поглед на Айлин и се опомни. Отказа се от намерието си.

Баба им дочу детски глъч, детска радост и дотича при тях. Дотича, но се подхлъзна и падна. Всички се засмяха и никой не се досети да й подаде ръка. Мислеха, че се забавлява, а тя направо се бореше със снега.

NEŞE RUHUN GIDASIDIR

Narin bugün arkadaşlarıyla ders çalışmaya karar vermişti. Tabi, İpek de, Pelin de haberdardılar. Gelince hemen masa başına oturdular. Derken kapı çalındı. Çalınmasıyla açılması bir oldu. Narin'in büyük annesi dilinde türküsüyle, elinde süpürgesiyle içeri girdi. Narin'in arkadaşları susuyor ve gözlerini kapıya dikmiş bakıyor, bakıyorlardı.

"Sahan içinde kavurma, kavurma,
Kız fistanı savurma…"

Türkü kesildi.

- Hadiyin kızlar, hoplayın, ne oturuyorsunuz böyle küskün küskün?- diye çıkıştı Remziye teyze.

Kızlar bakıştı, bakıştı.

Narin başı çekti. Ellerini kaldırıp oyuna başladı. Arkasından öteki kızlar da katıldı. Remziye teyze ortada, kızlar etrafında çesçevde. Hem oynuyor, hem türküye katılıyorlardı.

Narin'in büyükannesi yaşlı başlı bir teyze işte. Yaşlı başlı ama dimdik, neşeli. Yüzü gözü nur saçıyor.

- Hadi! Şimdi oturup çalışın. Zaten okulda saatlerce oturacaksınız, deyip ayrıldı.

Kızlar arkasından dudak ısırarak konuştu:

- Aferin ninene, Narin, dediler. – bizi de neşelendirdi.

Demeye kalmadı, kapı arasından teyze başını uzattı ve öğrenciyken öğrendiği bir dörtlüğü hatırlattı:

"- Penço, gel oku,
Penço istemez!
Penço yemek ister!
- Hayır, okumayan dişlemez!"

Hepsi gülüştü. Onlar da anımsadı bu beyti. Ve çalışmaya koyuldular.

Remziye teyze'yi siz de görseniz yaşını bulduramayacaksınız. O tam bir asır, hatta üstü de var, tam yüz yıl sekiz ay, bu günlük güneşlik dünyaya seviniyor, evlatlarıyla, cıvıl cıvıl torunlarıyla birlikte, o da sınıftan sınıfa geçiyor, sevinçleriyle seviniyor, kahırlarıyla kahırlanıyordu. Ne var ki, üzülmelerini istemiyor, onları her zaman teselli ediyor, neşelendiriyor, kederlerini unutturmaya çalışıyordu. Amma hatalarını ötbas etmiyor: Doğruya doğru, eğriye eğri diyordu. Öğretmenlerinin üstüne toz kondurmuyordu. Onların bilgili, çocuk beyinlerine ışık tutan, kendilerine dürüstlük öğreten kişiler olduklarını hatırlatıyordu. Narin bunları her zaman anımsıyordu.

Narin bir ara saatine baktı. Hem saatine baktı, hem kızların yüzünü süzdü.

- Ne, saat geldi mi yoksa? Demek istedi arkadaşları.

Narin sessizce başını salladı: "Evet!" demek istedi.

Ayrılırken Pelin:

- Büyük annene de "Hoşça kal!" diyelim Narin, demek istedi.

Öyle de yaptılar.

Bugün kızlar iki ders birden öğrendiler: Bir kitaptaki dersi, bir de hayat, yaşam dersini: "Neşe, ruhun gıdasıdır!" dersini.

РАДОСТТА Е ХРАНА ЗА ДУШАТА

Днес Нарин беше решила да учи уроците си, заедно с приятелките си Пелин и Ипек. Щом те дойдоха, вратата на стаята внезапно се отвори. Бабата на Нарин влезе с песен на уста и метла в ръката. Приятелките й стаиха дъх и втренчено я загледаха.

В сахана кавърма, кавърма,
Не развявай поли, моме!

Песента спря. Леля Ремзие се сопна:

- Хайде, момичета, защо така се стреснахте? Хайде, ставайте!

Момичетата се спогледаха. Нарин първа стана, вдигна ръце и заигра. Приятелките й се присъединиха. Леля Ремзие остана по средата, вече пееха и трите момичета. Пееха и танцуваха. Бабата на Нарин беше възрастна, но изправена, весела. Лицето й блестеше от радост.

- Хайде сега, сядайте да учите! – нареди им тя и излезе.

- Браво на баба ти, Нарин! И нас развесели. – казаха момичетата.

Вратата пак се открехна. Леля Ремзие си подаде главата

и издекламира част от стихотворение, което помнеше от училище:

Пенчо, бре чети!
Пенчо не чете.
Пенчо, ела да ядеш!
Не, който не учи,
Няма да яде!

Всички се засмяха. И те си спомняха това стихотворение. Леля Ремзие се радваше на слънцето и света вече близо век и отгоре, век и осем месеца. Но заедно с деца, внуци и правнуци преминаваше от клас в клас, живееше с техните радости, тъжеше с техните тъги. И не искаше да ги вижда умислени. Стараеше се да ги развесели, да забравят грижите. Но не им спестяваше грешките. Не казваше на правото – криво. Не даваше прах да падне върху учителите. Напомняше на всички, че те са учили, за да просветят детските мозъчета. Нарин винаги помнеше това. По едно време тя си погледна часовника, после погледна и лицата на приятелките си.

- Какво, време ли е вече? – в един глас попитаха те.

Нарин само поклати глава утвърдително. На раздяла Ипек рече:

- Да кажем довиждане и на баба ти, Нарин.

Така и направиха. Днес момичетата бяха учили два урок. Единият от учебниците, а другият от живота. Радостта е храна за душата.

BAZI ŞEYLERİ ANLAMAK İÇİN BÜYÜMEK GEREK

Anne ile babası ayrılıyorlardı. Bilge ise ayrılık nedir bilmiyordu. Annesi geceleri ona sarılıp yatıyor, kızına çeşitli masallar anlatıyordu. Bilge arada bir annesinin yüzünü okşarken eli yaşlanıyordu.

- Anne, sen ağlıyor musun yoksa?

- Hayır, evladım, terlemişimdir, diyerek kızını avutuyordu.

Bilge hem annesini okşuyor, hem derin derin düşünüyordu. "Babam nereye gitti de gelmiyor? Annem "baban başka kentte çalışıyor, onun için gelmiyor" diyor. Ama aslını bilmiyordu ki!

Bir gün yakın arkadaşlarından Pepa Bilge'ye üzgün üzgün konuştu:

- Bilge, doğru mu duyduklarım? Dedi.

- Neymiş o duydukların?

- Annenle baban ayrılmışlar.

- Öyle mi? Haberim yok. Babam başka bir kentte işbaşı yapmış.

Pepa düşünceye dalarak:

- Öyle mi? Diyebildi ancak.

Bu düşünceli sorusu Bilge'yi şaşırttı. Arkadaşından ayrılıp eve gitmek için bir bahane bulup koştu. Annesi bahçede mergusları suluyor,

etrafındaki otları yoluyordu. Kızının telaşla koştuğunu görünce şaşırdı:

- Ne oldu, yavrum? Diyerek başını kaldırdı.

Kaldırdı ve bir de ne görsün? Gözlerindeki yaşlar, dağdan gelen bir ırmak misali boşanmıştı. Hemen annesinin ellerine sarıldı ve var sesiyle bağırdı:

- Doğru mu, anne? Anne neden söylemiyorsun?

- Neymiş o, kızım?

- Nasıl neymiş? Babamla-a-a.

Sözünü tamamlayamadı, hıçkırığa boğuldu.

Annesi daha fazla gizleyemeyeceğini anladı ve içini çekerek konuştu:

- Evet, doğru, kızım, üzülmeyesin diye senden gizledik. Sen istediğin vakit babanı görebilirsin, ama benden bunu isteme! Biraz daha büyünce anlarsın sebebini.

Bilge çok içlendi. İçindeki soru işareti büyüdükçe büyüdü.

- Ben arkadaşlarıma nasıl cevap vereyim, söyler misin? Diye ağlıyordu.

- Ağlama, yavrum, cevabını ancak büyünce anlarsın!

Bilge sonuç çıkarıyordu aklının yetiştiği kadar ve bir an evvel büyümek istiyordu.

ТРЯБВА ДА ПОРАСНЕШ, ЗА ДА РАЗБЕРЕШ НЯКОИ НЕЩА

Родителите й се развеждаха. А Билге не знаеше значението на тази дума, развод. Вечер майка й си лягаше при нея, прегръщаше я и й разказваше приказки. Като галеше лицето на майка си, ръцете на Билге се навлажняваха.

- Плачеш ли, мамо?

- Не, детето ми, сигурно съм настинала! – успокояваше я майка й. Билге си мислеше: „Баща ми къде замина, та не се връща? Майка каза, че работи в друг град.“ Но това не беше истината. Един ден приятелката й тъжно каза:

- Билге, вярно ли е това, което дочух?

- Какво си чула?

- Че родителите ти се развеждат.

- Така ли? Не знам. Баща ми започна работа в друг град.

Пепа се замисли.

- И така може да се каже…. – добави тя.

Този въпрос развълнува много момичето. Тя остави приятелката си и хукна към къщи. Майка й поливаше в градината. Като видя колко е развълнувана дъщеря й, попита:

- Какво има, рожбо?

Тя вдигна глава и момичето видя, че сълзите се стичат по лицето й като поточета. Хванаха се за ръце.

- Вярно ли е, майко? – попита детето. – защо не ми казваш?

- Какво да ти кажа, дъще?

- Как какво? Че с баща ми?... – тя не довърши. Задави я хълцане.

Майка й разбра, че не бива повече да крие истината.

- Да, истина е, дъще – добави, подсмърчайки. – Не ти казахме, за да не те тревожим. Ти можеш да го виждаш, когато поискаш. Но не искай това и от мен! Като пораснеш, ще разбереш истината.

Билге страшно се разстрои. Въпросите, които не зададе, тежаха все повече. Тя се разплака.

- Какво да кажа на приятелките си, би ли ми обяснила?

- Не плачи, рожбо, щом пораснеш, всичко ще разбереш!

Билге пожела на часа да порасне.

GÖZLER DE KONUŞUYOR

Konuşmayı pek seviyorlardı. Okuldan çıkınca çantalarını sırtlarına alıp bir daha eve varanadek konuşuyor, konuşuyorlardı. İyi ama konuşma var, konuşma var…

Her zaman başka başka oluyorlardı konuşmaları Ayhan ile Beyhan'ın. Bazen içlerinden geldiği gibi sessiz sedasız anlaşıyorlardı. Bazen ise çekişircesine, hani derler ya, köpekler gibi dalaşıyorlardı. Tek sözle, ceviz kabı doldurmayacak herhangi bir şeye tutunuyor ve uzatıyor, uzatıyorlardı. Örneğin geçenlerde Aysel yanlarından geçerken gülümsemiş. Ayhan:

- Aysel bana gülümsedi, gördün mü?

Beyhan da aşağı düşmeyecek ya:

- Yooo, yanlış görmüşsün, bana gülümsedi, hatta bir şeyler söyledi.

- Öyle mi, dedi Ayhan.

Dedi ve tartışma konusu hazırdı artık. Ayhan sesini yükselttikçe yükseltti:

- Ne dedi, kız ağzını bile açmadı.

- Evet, açmadı, mutlak açması mı lazımdı.

- Eee, ne dedi öyleyse, düşür baklayı ağzından bakalım!

Ayhan direniyor direnmesine de, ısrar edip duruyordu.

Beyhan nihayet hakikati söyledi:

- Biz anlaştık, dedi ve kestirip attı.

Ayhan hala inanmıyordu.

- Yaaa, anlaştınız, ben yanınızda değil miydim, niye duymadım?

- İster inan, ister inanma! Anlaştık işte, vesselam!

Ayhan düşün düşün düşünüyordu.

Beyhan artık konuyu noktalama zirvesine geldiğini sezdi:

- Heey, benim zeki arkadaşım, insan yalnız konuşmakla, sözle mi anlaşıyor? İnsanoğlu sözsüz, konuşmadan da anlaşabiliyor. Başka bir sözle gözler de konuşuyor. Biz işte böyle, konuşmadan, gözle anlaştık.

ОЧИТЕ ГОВОРЯТ

Много обичаха да си говорят. Излязат ли от училище, с чантите на гърба, докато се приберат говорят ли, говорят. Да, де, ама има говорене и говорене! Айхан и Бейхан всеки път различно си говореха. Понякога се разбираха и без думи. А понякога сякаш се караха като… кучета, например. Хващаха се за нещо дребно, дето и черупка от орех няма да напълни и продължаваха, продължаваха… Онзи ден, например, минавайки край тях, Айсел се усмихнала. Айхан рекъл:

- Видя ли, Айсел ми се усмихна?

Бейхан не останал по-назад!

- Не, казал, на мен се усмихна! Дори ми прошепна нещо.

- Така ли?

И вече имаха тема за разправии. Айхан повишил тон:

- Не, момичето не отвори уста!

- Да, не я отвори, непременно ли трябва да отвори устата си?

- Е, какво ти рече тогава със затворена уста, а? Изплюй камъчето да видим! – Айхан държеше на своето, настояваше да

разбере какво е казала Айсел… И накрая Бейхан признал:

- Ние се разбрахме и толкоз.

- Да, разбрали сте се, аз не бях ли с теб? Защо нищо не чух? – все така настоявал приятеля му.

- Ако щеш вярвай, разбрахме се и толкоз!

Айхан се замислил. Бейхан решил да сложи край на спора.

- Хей, умнико, човек само с думи ли се разбира? Човек се разбира и без думи. Разбрахме се с очи.

PARANIN SAHİBİ KİM?

Üçüncü rahlenin altında acaba ne vardı ki, Selma durup durup başını eğip oraya bakıyordu. Bir sıra kulağını kaşır gibi yapıyor, ama bir gözü hep o rahlenin altına kayıyordu. Derken zil çaldı. Üçüncü saatte beden terbiyesi vardı. Acaba ne yapsın, ne etsin de, dışarı çıkmasın? Tamam, aklına geldi. Karnını tutup öğretmene fısıldadı:

- Bugün dışarı çıkmayacağım, karnımdan duramıyorum.

Öğretmen „Tamam", dedi.

Selma rahatladı. Sınıf odasında yalnız kalınca hemen üçüncü rahlenin altına eğildi ve bir şeyler alıp çantasının bir köşesine sıkıştırdı.

Dersler sona erince herkes evinin yolunu tuttu. Selma da rahatladı ve arkasına dönüp bakmadan eve koştu. Annesi şaşırdı.

- Bugün neden bu kadar erkencisin?

Selma hemen cevap veremedi. Biraz düşünmesi gerekiyordu. O sırada öğretmenine verdiği cevap aklına geldi.

- Karnım ağrıyordu da, ondan.
- Öyle mi, gel bir papatya çayı yapayım, hemen rahatlatır.
- Yatacağım, geçer anne!

Selma hemen odasına girip çantasının köşelerini acele acele yokladı. Tamam. Şaşırdı! Tam yirmi leva! Ne yapacaktı bu parayı?

Aha, aklına geldi. Gelecek hafta şehri ziyarete gideceklerdi ya!

İyi ama tam bu sırada annesi kapıyı açmasın mı?

Selma şaşırdı. Parayı gizlemeye çalıştı. Çalıştı ama olmadı. Annesi hemen sorucu oldu?

- Ne yapıyorsun? Ne o elindeki? Demesin mi.

Artık her şey ayandı. Daha fazla gizleyemezdi.

- Anne, bu parayı okulda buldum, dedi.

- Öyleyse, yarın okula gidince ilk işin, muallim odasına gidip bu parayı teslim etmek olacak, tamam mı?

- Ama neden anne, onu ben buldum. Hem kimse de görmedi.

- Sen buldun, sevindin? Ya onu kaybeden arkadaşını düşünmedin mi hiç? Kendini koy onun yerine!

Selma düşüne kaldı.

Ertesi gün okula gidince ilk işi sınıf öğretmenini bulup parayı teslim etmek oldu.

Saatlerden sonra sınıf öğretmeni öğrencilere:

- Bir dakika. Acele etmeyin çıkmaya, dedi.

Sınıf çıt kesildi. Herkes öğretmenin ne söyleyeceğini sabırsızlıkla merak ediyordu. Öğretmen Selma'yı yanına çağırdı ve hemen söze başladı:

- Bugün Selma'yı tebrik ediyorum. Tüm öğrencilere örnek olduğunu söylemek istiyorum, dedi, sonra da elindeki parayı gösterdi. Gösterdi ve sözünü sürdürdü:

- Bu parayı Selma bulmuş ve bana teslim etti. Herkes çantasını, ceplerini yoklasın. Yani paranın sahibi aranıyor, dedi.

Aradan bir, iki dakika geçer geçmez üçüncü rahlede oturan Beyhan hemen hopladı ve telaşla konuştu:

- Öğretmen yoldaş, benim param eksik!

- Tamam, dedi öğretmen ve Selma'yı okşadı. Hem okşadı, hem konuştu. – Selma'yı tekrar tebrik ediyor ve tüm öğrencilerin onun gibi dürüst olmasını diliyorum, dedi.

ЧИИ СА ПАРИТЕ?

Какво ли има под третия чин? Селма стои, стои и току поглежда натам. Преструва се, че я сърби ухото, а едното й око все поглежда към третия чин. Не щеш ли, бие звънецът! Третият час имат физическо. Какво трябва да направи, та да не излиза навън? Ах, сети се. Присви се, хвана се за корема и прошепна на учителката:

- Може ли да не излизам сега? Не мога да стоя, боли ме корем.

- Добре. – съгласи се учителката.

Селма се успокои. Като остана сама в стаята, наведе се под третия чин, взе нещо и го скри в единия ъгъл на чантата си. След часовете всеки потегли към къщи. Селма се затича, без да се обръща назад. Майка й се зачуди.

- Защо си подранила така днес?

Селма не отговори. Замисли се как да отговори. Сети се какво беше казала на учителката.

- Боли ме корем, затова.

- Така ли? Ела, ще ти направя чай от лайка, ще те успокои.

- Ще полегна, дано ми мине.

Селма бързо влезе в стаята си, седна, сложи чантата си на коленете и започна трескаво да рови из нея. Такааа… Зачуди се. Какво ще прави, точно двадесет лева! Аха, сети се тя. „Другата седмица сме на посещение в града“ Такааа…

В този момент майка й внезапно отвори вратата. Селма се сепна. Опита се да скрие парите, но не успя. Майка й веднага попита:

- Какво е това? В ръката ти?

- Майко, тези пари ги намерих в училище.

- Така ли? Намери ги? Още утре, щом отидеш в училище, ще ги предадеш. Това да ти е първата работа, разбра ли?

- Защо, майко? Аз ги намерих и никой не ме видя.

- Ти ги намери и се зарадва. А помисли ли за този, който ги е загубил?

Селма не отговори. Замисли се.

На следващия ден, щом пристигна в училище, първата й работа бе да намери класния и ръководител и да предаде парите. След часовете класният се обърна към учениците.

- Почакайте за минутка, не бързайте! – каза той.

Настана тишина. Всички са в очакване. Какво ли ще съобщи учителят? Той извика Селма и започна да говори:

- Днес поздравявам Селма, искам да я посоча за пример. – и показа банкнотата, която държи в ръка. – Вашата съученичка е намерила тази банкнота и ми я предаде. Претърсете джобовете си и чантите. Кой е стопанинът на тези пари?

След една две минути Бейхан, който седи на третия чин, подскочи и извика:

- Господин учителю, от моите пари липсват…

- Така, каза учителят и погали Селма. – Още веднъж поздравявам вашата съученичка и желая всички вие да сте честни като нея.

А Селма помисли за майка си и си каза: „Мама е била много права!“

SUÇU BAŞKASINDA ARAMAYIN

Annesi yemek yapmasını, aş pişirmesini çok, ama çok seviyordu. Yani başka bir sözle aşçılık "hobi" si olmuştu. Her gün bir şeyler yapıyor, yeni yeni yemekler diziyordu sofraya. Bazılarını televizyon programlarından ezberliyor, bazılarını da "uyduruyordu". Tabii, aş yapmak öyledir. Tıpatıp reçeteyi uygulamak olmuyor her zaman. Ahu da annesine bakarak aş yapmaya özeniyordu. Evde kimse kalmadı mı, el ayak ortadan çekildi mi, ille de bir şey yapmalıydı. Geçenlerde örneğin Naz geldi arkadaşını görmeye. Ahu hemen kalktı "öğleye hafif bir şeyler hazırlayayım!" dedi. Düşündü, hem konuşmaya katıldı konuştu, hem çabuk elden kaçamak yapmaya girişti. Kaynar suya tuzunu, ununu koydu ve konuşmaya daldı. Hem karıştırıyor, hem "daha biraz su lazım" diye düşünüyordu. "Tam ne kadar su ilave etsin acaba? Kıvamını nasıl tuttursun?"

Annesi gibi karıştırıyordu, oklava ile. "Ama baloncuk olup, patlıyordu annem yaparken! Tamam, bu da oldu!" diyerek karıştırmaya devam etti. Tam "Tencereyi ateşten alayım!", derken bir baloncuk patladı ve kaynar bir lapa koluna sıçradı.

- Oof, diye bağırdı ve kolunu tutarak bir yanına koştu.

Eğilip baktılar:

- Yok, tehlikeli bir şey yok, biraz kızarmış, dedi. Naz, soğuk bir bez koyarsak, bir şey kalmaz!

Evet, bu serencemi de Ahu çabuk atlattı. İyi ki kardeşi öteki odadaydı. Yanında olsaydı, mutlaka onu suçlayacaktı.

Neden acaba, herhangi bir yaramazlık baş gösterse “suçlu” hep başka biri oluyor? Belki bu yüzden annesi hep “suçu başkasında aramayın!” diyordu. Ama böyle haller bir kez mutlaka başa gelmeli ki, yaşam boyunca unutulmasın!

НЕ ТЪРСЕТЕ ВИНАТА В ДРУГ

Майка й обичаше да готви. Ама много, много обичаше... с други думи, готвенето й беше станало хоби. Всеки ден правеше нещо, все нови и нови гозби редеше на софрата. Някои рецепти научаваше от телевизията, а други, както се казва, измисляше. Така е в кулинарията. Не винаги можеш съвсем точно да изпълниш рецептата. И Аху като гледаше майка си, изявяваше желание да готви. Останеше ли сама в къщи, непременно трябваше нещо да спретне. Например, онзи ден Наз посети приятелката си. Аху веднага си рече: „Да приготвя нещо за обяд.“ Присъедини се към разговора, но си помисли да приготви качамак. Сложи солта и брашното във врящата вода и се заприказваха. От една страна бъркаше в тенджерата, а от друга си мислеше: „Още малко вода трябва да прибавя.“ Но точно колко вода, а?

Бъркаше като майка си, с точилката. Но когато тя го правеше се образуваха балончета и после се пукаха. „Да, и това стана!“, си рече и продължи да бърка. Тъкмо си каза: „да сваля тенджерата

от котлона!“, едно балонче се пукна и едно врящо парче се лепна за ръката й.

- Ох, извика и хвана ръката си.

Изтича настрана, другите се наведоха да погледнат раната.

- Няма нищо опасно, няма! Малко се е зачервило. – рече Наз. – Като сложим мокра кърпа, нищо няма да остане.

Аху бързо забрави това премеждие. Добре, че брат й беше в другата стая. Ако беше покрай нея, щеше да го набеди.

Защо е така? Случи ли ни се беда, винаги е виновен някой друг. Може би затова майка й казваше: „Не търсете вината в другиго!“ Но трябва да го изпиташ на свой гръб, за да го запомниш за цял живот.

AŞIRI HEVES

h, ah şu heves olmasa!!!

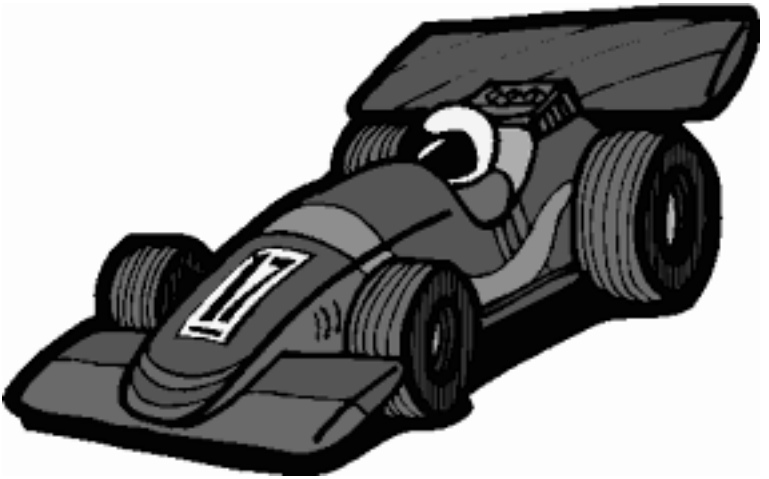
Küçüğünde büyüğünde heves, heves, heves!

Televizyon hevesi, bisiklet hevesi, hele de araba hevesi. Bu çağ herhalde araba hevesinin arttığı bir çağ. Şunun mersedesi varmış, feşmanca en yeni model Volvo'suyla dolaşıyormuş ili. Eee, arkadaşlarının hepsinin altında araba var, onda niye olmasın? Olsun! Diyelim. Ama nerden, neyle…? Anne babası ayrıldılar. Beraber olsalardı, belki ayırırlardı nafakalarından. Ama gel gelelim annesine. Onun arabası var. Kimse görmeden binip mahalleyi dolaşıyordu. Böyle bugün, yarın derken araba sürmesini öğrendi. Ama herhalde mahallede kullanmak başka, kent sokaklarında sürmek başka. Sonra yol işaretlerini de bilmeli. Ama öğrenci ya. Bir yandan okul dersleri var, annesinden izin almak var. Var ama gizlice alıp çıkmak olmaz mı?

Annesi oğlu Ferid'i defalarca tembihledi:

- Oğlum, daha sonra, yani yaşını doldurunca inşallah araban da olur, acele etme!

"Kafa gerginken, beyin yorgunken araba kullanmak tehlikeli",

diyor ya uzmanlar. Hem de çok tehlikeli… Uzman sürücü bunu söylüyor, söylüyor ama duyan var mı?

Kimseyi dinlemedi Ferid. Duydu ama duymazlıktan geldi. Ama, “bela geliyorum demiyor ki, demezler mi?

Keyif almıştı sürmekten. Bu kez de arabaya biner binmez sürati gittikçe arttırdı. Yanıbaşındaki arkadaşı da keyifleniyordu onunla beraber. Kendilerinden geçmişlerdi heyecandan. Amma neşeleri uzun sürmedi. İki yol ağzında bir dönemeç, onları hastaneye gönderdi. Keyiflenirken işte böyle anlar da unutulmamalı!

ПРЕКАЛЕНО УВЛЕЧЕНИЕ

х, ах, този мерак, това желание, не, по-точно увлечение!

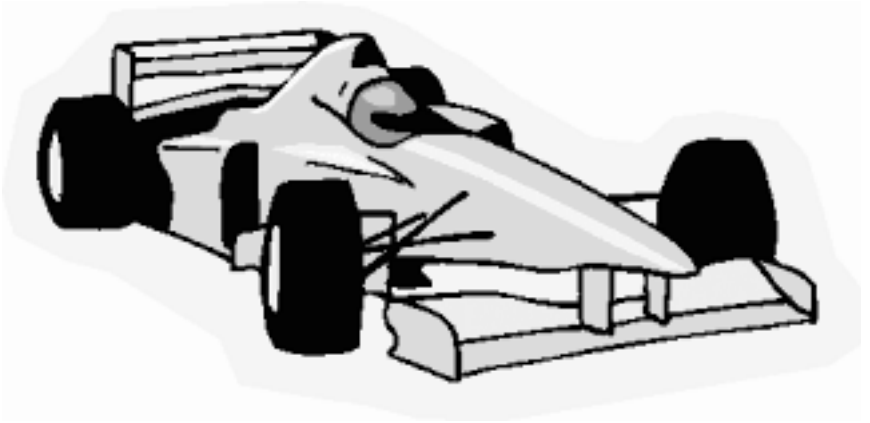
Обхванало е големи и малки. Увлечение по таблети, по телевизори, увлечение по велосипеди, мотори и особено по коли. Този век изглежда, ще е век, в който увлечението по колите ще е рекордно. Този имал мерцедес, онзи обикалял областта с най-нов модел волво… Е, всичките му приятели карат коли, защо и той да не кара? Но къде е колата, а майка му и баща му се разведоха. Ако бяха заедно, можеха да отделят за една, но… Да вземем майка му! Тя си има кола. Защо не му даде да покара малко? Няма да стане, трябва да го направи тайно от нея. Иначе няма да му разреши! Той реши да пробва. Направи една тайна обиколка на махалата, чувството беше прекрасно. Нали видя как завистливо го гледаха! Така един ден, на следващия, а по сетне на следващия… Ама нали трябва да знаеш пътните знаци? Той е ученик, няма време да учи и пътни знаци. А толкова иска да кара тази кола! Иска да се

изфука пред съучениците си, пред приятелите…

Майка му всеки път го предупреждава:

- Ще имаш кола, има време, не бързай! Първо завърши училище, тъкмо ще навършиш и нужната възраст.

Но някой чува ли, слуша ли? „Когато си уморен е опасно да караш кола!“ Така твърдят опитните хора. Много опасно… Но слуша ли някой съвети? Ферид не послуша никого. Чу, но се престори, че не е чул. А опасността не те предупреждава, не вика: „бягай, идвам!“ Изпита луда наслада още щом се качи. И натискаше педала, увеличаваше скоростта, двамата с приятеля му се кефеха, поощряваха се, радваха се. Бяха зашеметени от удоволствие. Но радостта им не трая дълго. Разклонът между две улици ги изпрати в болница. Е, така е с увлеченията и удоволствията.

SESSİZ MESAJLAR

Pelin, akşamları annebabasının ellerine tutunup geziye çıkmayı pek seviyordu, hatta böylesi bir an için can atıyordu. Böyle gezilerden hoşlanıyordu, zevk alıyordu. Neden mi? Çünkü "Fıııır", diye uçacak aralarında, hem de ne sormak isterse sorabilecek kendilerine. Ona şimdi hiç kimse "İşim var, başka vakit sorarsın" demiyor, hemen cevap vermeye girişiyorlardı. Bahtına bu akşam hava da pek hoştu. Hakiki bir yaz gecesi: Bulutsuz, masmavi bir sema. Üzerlerine kanat germiş gök kubbesi. Hem de nasıl bir gök kubbesi!... Yıldız, yıldız... ama çok, çok yıldız. Sanki bir yıldız bahçesi. Kimisi yerinden kopup, sanki yere düşüyordu. Yerde ise hiçbir yıldız yoktu ki!... Pelin birden haykırdı:

- Ben yıldızları çok, ama çook seviyorum!

Pelin bazen büyük annesi, büyükbabasıyla da geziye çıkıyordu çıkmasına. Ama o zaman daha fazla o konuşuyordu. Çünkü onu sanki imtihan ediyorlardı:

- Bugün ne öğrendin okulda?

Pelin önce aklınca konuşuyordu: "Büyükannemle büyükbabam bana hep soru soruyorlar. Bense onların konuşmasını, onlardan bir

şeyler öğrenmek istiyorum."
Soruları kısaca cevapladı:

Okulda her gün bir şeyler öğreniyorum. Çünkü öğretmenlerin hepsi başka başka dersler veriyor. Bana hepsi de ilginç geliyor ve onun için her birini merakla dinliyor ve öğretmenleri de, derslerini de seviyorum.

Pelin "seviyorum" sözcüğünü zor söyledi. Çünkü aklı gökyüzündeki yıldızlara takıldı:

- Büyükbaba, babaanne, baksanıza, yıldızlar sanki denize düşüyor, deniz de yıldızlardan dokunmuş bir halıya dönüşüyor.

Bahtına hava da öyle bir sakindi ki, neredeyse karıncalar dahi denize su içmeye geleceklerdi.

Pelin bir gökyüzündeki yıldızlara, bir de denize dökülen yıldızlara bakarken dedesinin elini birden saldı ve karşısına dikildi:

- Büyükbaba, dedi, senin de baban vardı, değil mi, Osman baban, hani bana "O şimdi gökyüzünde!" diyordun.

- Evet, benim akıllı, zeki kızım, o şimdi gökyüzünde.

- Büyükbaba, o da şimdi bir yıldız, değil mi?

Büyükbabası torunun bulduruşuna hayran oldu, şaşırdı doğrusu. Çocuğun başını okşayarak heyecanla cevap verdi:

- Evet, benim akıllı kızım, o şimdi bir yıldız, bizlere yukarıdan, gökyüzünden bakıyor ve uzaklardan, çok uzaklardan sessiz mesajlar yolluyor.

ТИХИТЕ ПОСЛАНИЯ

Пелин много обичаше да ходи на разходка привечер, хваната за ръцете на мама и тати. Душа даваше за тези мигове. Защо ли? Защото кажат „фърррр“, тя ще лети между двамата. Тогава може да ги пита за каквото се сети! Иначе не й обръщаха внимание. „Сега имам работа, друг път ме питай!“, отговаряха те набързо. За щастие, тази вечер времето беше много приятно. Истинска лятна нощ, без облаци, синьо небе, разперило криле над света. И звезди, проблясват звезди, звезди. Сякаш е звездна градина. Някои се откъсват и падат, но по земята не се виждат паднали звезди… Пелин изведнъж извика:

- Аз много обичам звездите, извънредно много!

Тя обичаше да се разхожда и с баба и дядо. Ама тогава тя непрекъснато говореше, разпитваха я за училището.

- Днес какво научи? – питаха.

„Баба и дядо все ми задават въпроси, мислеше си момичето. – Искам аз да ги разпитвам, да науча нещо от тях.“ И каза на глас:

- В училище всеки ден научавам нещо. Учителите преподават различни предмети. Аз слушам, защото всичко ми е интересно

и обичам, както учителите, така и уроците. – В този миг, като казваше „обичам“, тя си спомни за звездите на небето. – Бабо, дядо, вижте, звездите сякаш ще паднат в морето и то ще заприлича на звезден килим!

Но времето беше толкова тихо, че и мравките бяха дошли да се изкъпят. Пелин наблюдаваше звездите. И тези на небето, и тези, които се стрелкаха надолу, пусна ръката на дядо си и застана срещу него.

- Дядо, рече момичето, нали и ти си имал баща, прадядо Осман, дето сега е на небето?

- Да, умното ми момиче, моят татко е на небето.

- Значи и той е звезда, нали?

Дядо й видимо се развълнува, погали внучката си по главицата и тихо добави:

- Да, умничето ми, той сега е звезда, гледа ни отгоре, от небето и ни праща тихи думи за обич.

ADINI SİZ KOYUN

İrem hanım bugün kendini mutfağa kaptırmıştı. Erkenden kalktı ve kalkmasıyla hazırlığa başladı. Tabii, bugün doğum günü vardı. Bakarsın torunları sıkı tutar, erken gelirler. Eline çabuktu zaten, işlerinin çoğunu hazırlamış gibiydi. Her şey tastamam olunca masaya şöyle, bildiği gibi bir çeki düzen verdi, onu çiçeklerle, yemeklerle, böreklerle güzelce bir süsledi, bir süsledi ve şöyle ellerini beline koyup bir yandan da gözden geçirdi: "Acaba her şey yerli yerinde mi, herhangi bir kusur yok mu?" derken kapı çaldı. "Tamam geliyorlar, tam zamanında bitirmişim işlerimi" deyip, şöyle aynada başını, saçını düzleyip kapıyı açtı. Açmasıyla adını taşıyan kız torunuyla kardeşi Edip ellerindeki sepeti babaannelerine sundular. Sundular ve babaannelerinin tepkisine seyirci oldular. İrem hanım sepeti açtı ve ne görse beğenirsiniz. İçinden boncuk gözlü, pamuk gibi bembeyaz bir yavrucuk çıktı. Ev sahibi şaşırdı. "Vay, neydi

bu canlı hediye? Tıpkı boncuk, bildiğiniz bembeyaz, nazar boncuğu gibi iki de masmavi göz!" Yavrucağı kucakladı ve canlı armağanını sepetine koydu. Küçümencik can yoldaşını nasıl okşayacağını şaşırdı. Adına hemen "Boncuk" dedi. Zira boncuk gözleri pek de yakışmıştı bembeyaz kürküne.

Boncuk sahibesi İrem'e çabucak alıştı. Zira daha aynı gün içerlerini dolaşırken İrem hanım ona izah etti: "Buraya girebilirsin", "şurası yasak!", "burası yüz numara, hele de burayı iyi belle!" demişti. Hem demiş, hem de işaret parmağını şöyle bir sallamıştı.

İrem ile Boncuk birbirlerini çok sevdiler. Hatta yatağı, yastığı bile paylaştılar. Ya mutfağı? Sahibesi yemek pişirip tadına bakarken Boncuğu bir görseniz! Bu kaşıktan o da tatmak istiyor, etrafında miyav-miyav dönüyor ve yalanıyor.

- Nedir bu "miyav", sen de mi tatmak istiyorsun?

Sen misin Boncuk'a çıkışan? Darılmasını da bir görseniz? Hayvan deyip de geçmeyin! Önce gidip suyunu döküyor, sonra da masa altına girip gizleniyor. Gizleniyor ama ev sahibesini de gözden kaçırmıyor.

Hele de "Biraz dinleneyim!" deyip de yatağa uzanmaya görsün İrem. Boncuk usulcacık atlayıp kendisini yatakta buluyor. Güya o da uyuyacakmış. Başını aynı yastığa koyup hemen ev sahibesinin horlamasına o da bir "tel" ekliyor. Amma ne güzel bir uyum, ne güzel bir harmoni! Dinle canım, dinle! İşte bu da bir nevi müzik, bir bakıma!

Boncuğun çevikliğine de hayran olursunuz. Yatak odası çift kapılı. Gece yatarken İrem hanım o bir insan boyundaki file kapıyı çekip, odayı güya kapatmış bulunuyor. Boncuk gelip kapıya yalvarıyor: Miyav, miyav, diyor. Duyan yok ki. /İrem hanım duymazlıktan geliyor/. Ama Boncuk da "ben yapacağımı bilirim" deyip, hemen bir hamlede zıplayıp, kendini yatak odasında buluyor. Yumuşacık "patileriyle" yavaş yavaş yatağa sıçrıyor ve başını yastığa koyunca sabaha bir uykuda çıkıyor.

Boncuk, İrem hanımın hem can yoldaşı, hem de yardımcısı aynı zamanda. Taraçadaki çiçeklere sakın sinek konmasın? Hemen öyle bir çeviklikle atlıyor ki, bir hamlede sinek yok oluyor. Bakakalıyorsun. Gözlerine inanamıyorsun!

Kışın kentteki panel evler soğuk olur. Oysa boncuk sıcağı pek çok seviyor. Kış günleri "yuva"sına değil de, sımsıcak kalorifer üstüne yatıyor. Hayvan deyip de geçmeyin, o da canının kıymetini biliyor.

ВИЕ МУ СЛОЖЕТЕ ИМЕ

Госпожа Ирем днес се беше отдала на кухнята. Стана рано и още със ставането си, започна да се подготвя. Разбира се, имаше повод, днес беше рождения й ден. Току-виж, внуците й подранят. Беше сръчна и беше отхвърлила повечето работи. Щом приготви всичко, подреди масата, както тя си знаеше, украси я с цветя, ястия, бюреци, баклави… Сложи ръце на хълбоците, застана отстрани и поогледа още веднъж. Дали всичко си е на мястото, дали няма някакъв недостатък? В този момент на вратата се звънна. „Тъкмо навреме свърших“ си каза тя. И отвори. Внучката с нейното име и братчето й Едип й пододаха кошницата с подаръка. Чакаха реакцията й. Ирем отвори кошницата и що да види?!

Вътре имаше едно малко, синеоко и бяло, снежно бяло същество. Домакинята се паникьоса. „Какъв е този жив подарък?!“ очите му същински сини мъниста против уроки. Прегърна го и после го върна в кошницата. Не знаеше как да го погали. Кръсти го Бонджук, т.е.

Мънисто. Тези очи много подхождаха на белия кожух. Бонджук много бързо свикна със стопанката си. Защото още същия ден Ирем ханъм му обясни: „Тук можеш да влизаш, тук е забранено. Това е тоалетна, запомни я добре.“ Хем му говореше, хем размахваше показалец.

Ирем и Бонджук бързо се обикнаха. Споделяха си както леглото, така и възглавницата. Ами кухнята? Бонджук искаше да опитва яденето, заедно със стопанката си.

Какво? Ти ли ще се караш на Бонджук? И да видите вие как се сърди! Първо отива и разсипва паничката си с вода, а после се крие под масата. Но не изпуска от очи стопанката си.

А пък рече ли тя да си почива, Бонджук лекичко подскача и хоп! – при нея. И той се кани да спи. Слага глава на същата възглавница и започва да преде една нота по-тънко от стопанката си. Каква хармония! Само стой и слушай! Това също си е някакъв вид музика.

И на пъргавината на Бонджук не можете да не се възхитите. Спалнята е с двойна врата. Вечер госпожа Ирем дръпва високата колкото човешки бой, телена врата. Бонджук идва и се моли: „Мияу, мияу!“ Никой не чува. Ирем се прави на заспала. Но Бонджук не се отказва. „Знам си аз работата, мияу, мияу!“ И на един подскок, хоп! – в спалнята. С меките си лапички скача в леглото и щом сложи главица на възглавницата, спи ли спи, чак до сутринта. Бонджук е хем другарче на госпожа Ирем, хем помощник. Муха да кацне върху цветята на терасата? С такава ловкост се хвърля, че с един замах мухата изчезва! Гледаш и не вярваш на очите си!

Зимно време панелните апартаменти са студени. А Бонджук обича топличкото. През зимата не ляга в своето кошче, а спи на радиатора. Не го подминавайте, макар и животинче, душицата му също е ценна.

И вие го нарекохте Бонджук, нали?

BU MEKAN BENİM

Kumla siteyi ayıran kalın bir duvar var arada. O kalın duvar üzerinde yaz günleri çocuklar geziniyor, birbirilerini kovalıyordu. Kum ısınınca oyunlarını kumda sürdürüyordu çocuklar. Ya, duvar acaba boş mu kalıyor? Duvar üzerinde gezinmek isteyen başka birileri de vardı. Acaba kimdi bu meraklılar, burada gezinmeye can atanlar? Sizler de merak ediyorsunuzdur, değil mi?

Boşuna yormayın küçük beyinlerinizi. Bunlar sizin dostlarınız!

İşte ilkin sahneye beyaz, bembeyaz, sırtı kınalısı geldi. Öylesine mert! Ama yürüyüşü hanım hanım. Etrafa da şöyle bir göz gezdiriyordu ve sanki: "Dikkat edin, bu mekan benim!" demek istiyordu.

Ahu ile Mira durup saatlerce seyrediyorlardı kınalıyı. Acaba ne yapıyor, ne arıyordu burada yapayalnız?

- Aaa, Ahu, ne diyeceksin? Neden yalnız başına dolaşıyor, ne arıyor buralarda bu sahil konuğu? – dedi Mira.

Ahu düşündü düşündü ve sanki birden buldu cevabı:

- Ne arayabilir, karnını doyuracak bir şeyler.

Mira hemen elindeki kekten bir-iki yudum koparıp duvara koştu

ve bir sapa yere kınalıya ikram verdi, hayır sürpriz bıraktı. Yerine geldiği zaman arkasına dönüp baktı. Ne görse beğenirsiniz. Kınalı duvarda, ama bu kez yürümüyor, koşuyordu, adeta uçuyordu. Arka ayakları üzerine oturdu, bir iki kez boşuna yutkundu ve dönüp arkasına baktı. İki arkadaş Ahu ile Mira'nın kendisini gözetlediğini görünce hemen kuyruğunu şöyle kıvıra kıvıra salladı. Ne demek istedi, farkına vardınız mı?

Kınalı kedi böylece Ahu ile Mira'ya teşekkür ediyordu.

ТОВА Е МОЯТ ДОМ

ебела стена разделяше вилите от пясъчната ивица. През лятото върху тази стена се катереха и се гонеха децата. Щом пясъкът се позатоплеше, децата продължаваха игрите си върху него. А стената? Опустяваше ли? Не, имаше и други желаещи да се поразходят върху нея. И кои бяха те? Кои са тези любопитковци, които душа даваха да се разходят по нея? И вие сте от тях, нали?

Не измъчвайте напразно малките си мозъчета! Това са ваши приятели. Ето, първа се появи бялата, ама съвсем бяла, с кьносания гръб. Горда, толкова горда! Стъпва като ханъма, оглежда се наоколо и като че ли предупреждава: „Внимавайте, този дом е и мой!“

Аху и Мира с часове наблюдаваха тази, с кьната по гърба. Какво ли търси, какво ли прави тук? И то съвсем сама!

- А-а-а, Аху, какво ще кажеш? Защо броди сама тук, какво търси тази крайбрежна гостенка? – попита Мира.

Аху мисли, мисли и като че ли изведнъж намери отговора:

- Какво може да прави, търси нещо за ядене.

Мира веднага откъсва един залък и се затичва към стената. Поставя го настрани. Това си е гощавка за тази, с къната на гърба. Не, това е изненада! Като се върна на мястото си, Мира се обърна да погледне. И какво да види?

Сигурно и на вас ще ви хареса! Къносаната е вече на стената, но сега не върви, а тича. По-вярно е да кажем – лети! После сяда на задните си лапи, преглъща напразно, пак преглъща и поглежда назад. Двете приятелки Аху и Мира я наблюдават. Къносаната изви опашка и я размаха. Какво иска да каже, разбрахте ли?

Къносаната котка по такъв начин благодареше на Аху и Мира.

KEDİNİN FENDİ

Daha doğrusu Karaman derlerdi ona. Ama satın alırken Lupi deyip adıyle birlikte satmışlar. “Lupi, gel! Lupi, git! Lupi, al mama!” Lupi, bu kız Amira, bu da ağabeyi Derin! Sakın onlara dokunma!”

Lupi bu emirlerin hepsini yerine getiriyordu. Öyle ama, avluda yabancı bir hayvan: Kedi, kuş, hatta kendi benzerini, yani soydaşını görse, ortalığı paramparça edecekmiş gibi öyle ürüyor, öyle kızıyordu ki, bu haliyle Amira ile Derin bile tanımıyordu Lupiyi. Öylesine değişiyor, öylesine hırçınlaşıyordu!...

Evde tüm aile bireyleri sevdi Lupi’yi. Derken o küçümencik yavru köpekçik büyüdü. Pırıl pırıl, simsiyah, gözleri de aynı renk, yanı başında sinek uçurtmaz bir köpek oldu. Eve, ev sahibi yoksa tek yabancı ayak basamazdı. Günün birinde komşu kadın Viki kapıya geldi. Zili basmasıyla ev sahibiyle beraber karşısına Lupi de çıkmasın mı? Karşı karşıya, göz göze geldiler. Viki hemen işaret parmağını kaldırıp: “Sakın ha-a-a!” demek istemiş. Oysa “Bana mı bu sitem?” demeden, ha edip o parmağı yakalamıştı. Ev erkanı da ürkmüş, tedirgin olmuştu köpeğin bu hareketinden. Allah korusun, yalnız dişlerini batırmıştı parmağına. Ama köpek ısırması pek acıyormuş

meğer. Kadın epey oflamıştı. Bir de şu var: “köpek ekmek yediği eli ısırmaz!” diyordu dedem. Herhalde komşu kadın Lupi’ye ekmek vermemişti!

“köpeği bu huyundan nasıl vazgeçirmeli?” diye uzun uzun düşünüyordu evdekiler. Bu soru epey yordu kendilerini. Be sopa gösterdiler. Çekip aldı ellerinden. Be mahzene kapadılar. Para etmedi. Olmayacak duaya amin dediler.

Lupi’nin içeri girmeye hakkı yoktu. Yani yasaktı, başka bir sözle. Köpek aklı işte. İçeride kedi ev sahibi gibi gezinip duruyor, ev sahibi de ben değil miyim?” diye düşündü. Düşündü ve kapıyı açık bulunca böbürlene böbürlene içeri girdi. Kendini ev sahibi bilen kedi şaşırdı. “Eyvah bu siyah “dev” beni bir havlamada yakalayıp yutacak!” Diye düşündü. Düşünmesiyle Lupi’nin ensesine atlaması bir oldu.

Lupi’nin bu halini bir görseydiniz! Şaşırdı, ama ne şaşırdı: “Ne yapıyor bu ensemde?” diye düşündü. Soluğu kesilmişti. Başını öte-beri oynattı, yok, bir tepki yoktu. Yazık, düşüremedi, olmadı. Kulaklarını oynatmaya çalıştı, yoook, böyle bir şey yaptığı yoktu. Yine olmadı. Ya, kuyruğunu da bir öte, bir beri salladı. Bu da para etmedi. Kısa geldi kuyruk!

Kedi galip gelmesine seviniyordu ve kendi kendine: “yazıklar olsun boyuna postuna!” diyordu.

Kedi Lupi’yi yenmişti.

Yani kedinin fendi köpeği yendi.

Bu hale Amira ile Derin de şaşırmış, hayret etmişlerdi.

ХИТРОСТТА НА КОТКАТА

Като го видяха, го нарекоха Черньо! Но докато го купуваха, им казаха името му. „Лупи, ела!“ „Лупи, иди си!“ „Лупи, ела да ядеш!“ „Лупи, това е Амира, а това е батко Дерин, няма да ги закачаш!“

Лупи изпълняваше тези заповеди. Но видеше ли чуждо животно в двора, независимо дали е котка, птиче или дори себеподобно, така се ядосваше, че нито Амира, нито Дерин можеха да го укротят.

В къщи всички от семейството обикнаха Лупи. И така, малкото кученце порасна. Чисто черно, не позволяваше и муха да бръмне наоколо. Ако стопанката я няма, чужд крак не можеше да стъпи в дома.

Един ден съседката Вики дойде до вратата. Щом позвъни, заедно със стопанката и Лупи излезе навън, лаейки. Вики вдигна показалец. „Какво и на мен ли?..“, искаше да попита. Лупи се хвърли и захапа пръста й. В къщи всички се изплашиха. Дядото каза:

- Куче не хапе ръката, която го храни.

Може би никога съседката не му беше дала хляб?

„Как да отучим кучето от този нрав?“, мислеха в къщи. Измъчи ги този въпрос. Плашеха го с пръчка, то я издърпа от ръцете им. Затвориха го в мазето. Напразно! Не помогнаха и молбите.

Лупи нямаше право да влиза в къщата. Изгониха го и му забраниха достъпа. А той си мислеше: „Вътре котката се разхожда като стопанка. Тя е стопанка, а аз не съм, така ли!“ Мисли, мисли и като откри вратата отворена, окуражи се и хоп! – влезе! Котката, която се смяташе за домакиня, си помисли: „Ами сега? Този черен великан ще ме глътне на една хапка, ако ме хване!“

И котката веднага се хвърли на врата на Лупи. Да бяхте видели муцуната на Лупи в този момент! Напълно се объркa. „Какво търси това на врата ми?“, си рече наум. Не достигаше въздух. Завъртя си главата насам и натам, не мърда! Не можа да я свали. Понечи да размърда уши. Такова нещо не беше правил досега. И опашката поиска да си размърда. И това не стана. Беше много къса. Котката се радваше на победата и мислеше: „Жалко за теб и за козината ти!“

Така котката победи Лупи. С хитрост.

Амира и Дерин се чудеха. „Това възможно ли е?“

ANNE KOKUSU NE DE HOŞ

Bahçede ağaçlar yapraklarını sessizce yere seriyordu. O yemyeşil otlar sararmış, çiçekler solmuştu. Sanki hepsi sözleşmiş gibi yaşama küsmüşlerdi. Utku da onlara baka baka üzülüyor, başını eğip düşünüyordu: "Neden böyle oluyorlar acap?" diyordu kendi kendine. Cuma günü de doğum günü vardı. Annesi akşam işlerini bitirdikten sonra hemen bir yana çekilip bir şeyler örüyordu. Utku soracak oluyor, amma nedense vazgeçiyordu. Çünkü ev ödevlerini daha tamamlamamıştı. Annesi de vira sıkıştırıyordu. "Başka defalar çalışmalarını bu kadar geciktirmiyordun?" deyip tekrar işine dalıyordu. Çünkü Utku'nun doğum gününe bu el işi hazır olmalıydı. Zaten birkaç gün tatildi ve okul arkadaşı Seda'ya söz vermişti, onlara gidecekti. Tatilde havayı biraz olsun değiştirmek istiyordu. Öte yandan Seda hazırlanıyordu yakın arkadaşını karşılamaya: Kitaptır, defterdir raflara diziyor, sonra da bir yana çekilip, acaba doğru mu koymuş, diye hepsini bir bir süzüyordu. Kimini alıp yeniden yerine koyuyor, kimini sadece eliyle düzlüyordu.

Beklenen gün gelip çatmıştı. Annesi Nesibe yalnız kızına değil gelen lherkese birer paket hazırlamıştı. Utku iple çekmişti bu

anı. Anmalığını alınca baş aşırı sarılıp yattı. Uyumuştu. Gözlerini açınca kucakladığı paketi bakmaktan kendini alamadı. Öyle güzel, öyle şirindi ki, böylesi bir şal hiç kimsede görmemişti. Şimdi okul arkadaşlarına övünecekti. "Bu şalı annem ördü, özel, doğum günüm için!" diyecekti.

Öte yandan Seda arkadaşı Didem'i hiç arasız düşünüyordu. Yazın tatilde ne güzel eğlenmişlerdi. Dağ kampındaydılar. Hani "Yeşil okul" diyorlardı bu tatile. Gerçekten de "yeşil okul" du. Çünkü dağ yemyeşildi. Havası temiz, yemekleri nefis! Böylesi havada çalışmak da başka, yatıp dinlenmek de bambaşka. Amma nedense evi çok özlüyordu. Daha doğrusu annesini özlüyordu. Cebinde mendil ona hep annesini anımsatıyordu. "O annemin kokusunu almış, annem kokulu" diyordu. Yatarken dahi onu elinden bırakmıyordu. Ellerinde yumak edip onu kokluyor, kokluyordu. "O annemin kokusunu almış" diyordu.

Tatil sona erip eve dönünce annesine hasretle sarıldı ve kokladı, kokladı… Sonra da "Anne, anne kokusunu bana yılbaşı hediyesi verdiğin şala da örmüşsün. Ne de güzel kokuyorsun. Hiçbir kokuya benzemeyen anne kokusu!...

КАК ХУБАВО УХАЕ МАМА!

Навън листата по дърветата безшумно падат на земята. Зелената трева вече е пожълтяла, цветята увехнали. Като че ли всички са се наговорили и се надпреварват да се променят. И Утку се натъжава като ги гледа. Навежда глава и си мисли: „Защо става така!?“

В петък има рожден ден.

Като привърши вечерната си работа, майка му се отдръпна и си взе плетивото. Утку иска да я попита за промените навън, но кой знае защо, се отказа. Не е довършил домашните си. А майка му го укори. Друг път не беше закъсвал с ученето. Укори го и пак се втренчи в плетката. Защото до рождения ден на Утку тази плетка трябва да бъде довършена.

Той е във ваканция няколко дни и е обещал на съученичката си Седа да я посети. През ваканцията му се ще да промени малко въздуха. И Седа се подготвя да го посрещне. Подрежда книгите, тетрадките и рафтовете. После се отдръпва и оглежда нещата, дали са на място. Вземе някоя тетрадка, например, и после пак я връща на мястото й. А някои от книгите само ги изравнява.

Очакваният ден дойде. Майката на Утку, Несибе, е

приготвила по един пакет за всички. Утку сякаш издърпа този ден с въже! Щом си получи пакета, легна и се зави през глава. Заспа. Като се събуди, грабна пакета си и не се отдели от него. Толкова е хубав, толкова прекрасен! Сега ще се похвали на съучениците си. „Този шал мама ми го изплете, специално за рождения ми ден“, ще каже.

Седа също мисли за приятеля си. През лятото се бяха сближили. Бяха на лагер в планината. Съвсем друго е да почиваш на открито! Но защо Утку толкова тъгуваше за къщи? Тъгуваше за майка си, по-точно. Кърпичката в джоба непрекъснато й напомняше за мама. Беше я направил на топка и миришеше, миришеше! „Тя ухае на мама.“, казваше.

Когато ваканцията свърши, Утку се прибра в къщи, прегърна майка си, натъжи се отново и я душеше, душеше… И после каза: „Майко, майчиното ухание си изплела и в празничния ми шал, който ми подари. Колко хубаво уахаеш, мамо, за никакъв парфюм не бих го заменил.“

İKİ KARDEŞ

Haşarı bir çocuktu Deniz. Kim ne yapıyor, ne ediyor, ortasında hep Deniz bulunuyordu. Kızkardeşi Mine'yi kim ağlatıyor? – Deniz. Oyuncaklarını kim saklıyor? – Deniz. Dizdiği legoyu kim bozuyor? – Deniz. Hep Deniz, hep Deniz. Sonra da eline tableti alıp Deniz, kulaklıklarını da kulaklarına takıyor ve "Gel keyfim, gel!"diyordu. Hani derler ya, "Ne soğan yemiş, ne de soğan koklamış!"

Deniz haşarı olduğu kadar da korkaktı, ha! Her şeyden korkuyor. Örneğin, arkasından herhangi bir arkadaşı: "Bau" demesin, hem sıçrıyor, hem bir süre kendisine gelemiyordu. Mine ise tam tersine. Herkesle, her şeyle barışık. Örneğin, geziye çıktığında herkese selam veriyor gülümseyerek. Yetişkinler seviniyor nezaketine. Deniz ise tersine. Selam vermek aklına bile gelmiyor. Bazen büyükler kendisini utandırmak niyetiyle ondan önce selam veriyor. Oysa bunu gayet normal buluyor: Dönüp başını eğiyor ve selamı almış bulunuyor.

Başka bir yönüyle de dikkati çekiyor Mine. Örneğin Mine konuşkan mı konuşkan. Herkesle, her şeyle konuşuyor. Nasıl olur? Bazı kişiler şaşa kalıyor bu haline. Bir defasında dağ gezisine çıkmışlardı. Yılbaşını henüz kutlamışlardı. İki kardeş hem oynuyor, hem "bu ağaç senin,

bu ağaç benim" diyerek gizleniyorlardı ağaçların ardına. Derken Mine birden durakladı. Önündeki çam ağacına bakakaldı. Ağaçta bir pusula vardı. Hemen ağabeyini çağırdı. (Çünkü henüz okula gitmiyor. Gerçi harfleri biliyor. "Bu annemin harfi, bu babamın harfi, diyordu. Amma harfleri birleştirip, kelime kurmasını beceremiyordu henüz.)

- Ağabey, bak bakalım ne yazıyor bu mektupta! Dedi.

Hayret! Deniz'in dikkatini çekmemişti bu mektup. Deniz mektubu önce sessizce okudu. Sonra da gülümsedi.

- Hadi, ağabey, söylesene, ne yazıyor?

"Çam arkadaş, Yeni yılın kutlu olsun!" demişler.

Mine gülümsedi. Çok hoşuna gitmişti bu kutlama.

Gülümsedi ve:

- Bunu yazan, bana benziyor, ağabey! Dedi. O da benim gibi her şeyle, herkesle konuşuyor, canlı ve cansız hepsine bir şeyler söyleyebiliyor.

Gerçekten de öyleydi. Derken Mine, kocaman bir ekmek kırıntısını sırtına almış bir karınca gördü:

- Nereye gidiyorsun, bu kocaman yükle, karınca kardeş? Dedi. Cevap almayınca yürüdü. "Herhalde kışlık topluyor" diye düşündü.
Deniz ise karşısında bir köpek görse, ondan uzaklaşıncaya kadar, dönüp dönüp arkasına bakmaktan kendini alamıyordu. Mine "İşte", düşündü ve önlerine kürkü evde, soba ardındaki alaca postekiyi andıran bir köpek çıktı. Mıne:

- Merhaba, kuçukuçu, merhaba! Ben akıllı bir kızım, sana vurmam, korkma! Deyip köpeğin yanından rahat rahat geçip gitti.
Evet, Mine herkesle, her şeyle barışıktı.

БРАТЧЕ И СЕСТРИЧЕ

Непослушно дете беше Дениз. Кой какво прави – струва, Дениз все беше в центъра. Кой разплака сестра му Мине? Дениз. Кой крие играчките й? Дениз. Кой разхвърля оправеното й легло? Дениз. Все Дениз, Дениз. Дениз си грабваше таблета, слагаше си слушалките и „блаженство!“, си казваше. Ни лук ял, ни лук мирисал!

Дениз беше колкото непослушно, толкова и страхливо момче. От всичко се страхуваше. Само някой да викне зад него: „Бау“, дълго време се съвземаше след това. А Мине беше тъкмо обратното. С всекиго се разбираше. Излизаше ли на разходка, винаги се усмихваше и поздравяваше. Възрастните се радваха на вежливостта й. Дениз правеше напук, точно обратното! Не се сещаше да поздрави. Понякога, за да го засрамят, възрастните сами го поздравяваха. Пък той смяташе това за нормално. Приемаше поздравите им като се обръщаше и навеждаше глава.

Мине с друго привличаше внимание. Беше приказлива. Говореше с всички за всичко. Как така? Чудна работа. Веднъж бяха излезли на разходка в планината. Току-що бяха отпразнували

Нова Година. Братчето и сестричето си играеха на гоненица и криенка между дърветата. Казваха: „Това дърво е мое, това – твое!“ По едно време Мине поспря. Загледа се в борчето пред нея. На дървото забеляза бележка. Веднага извика брат си. Тя все още не ходеше на училище и не можеше да чете. Знаеше буквите, обаче. „Тази буква е на мама, тази е на тати“, казваше. Но не можеше да образува думи, да ги свързва в изречение.

- Батко, какво пише на това писмо? – попита. Чудно! Дениз не го беше забелязал. Прочете текста наум. Усмихна се.

- Хайде, батко, кажи какво пише?!

- Написали са: „Борче, Честита Нова година!“

Мине се усмихна. Много й хареса поздравлението.

- Батко, който го е написал, прилича на мен. И той си говори с всички за всичко. На всеки може да каже по нещо.

Наистина беше така. Мине забеляза една мравка, нарамила голяма троха и каза:

- Сестро – мравчице, где така с този голям товар?

Като не получи отговор, продължи:

- Сигурно зимнина събираш?

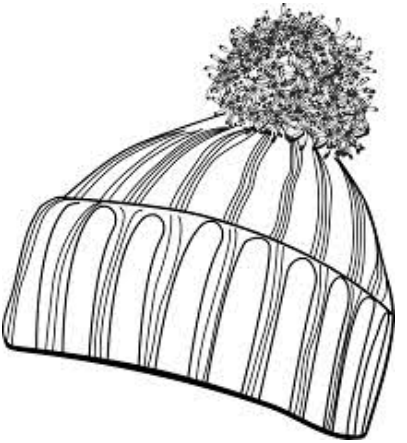
А Дениз, отдалечавайки се, все се обръщаше и гледаше. Страх го беше да не срещне някое куче. И Мине си помисли за куче, и ето го пред нея.

- Здравей, куче, здравей! – поздрави го тя. – Аз няма да те ударя, не се бой, послушна съм. Каза и спокойно подмина кучето. Да, Мине беше в мир с всички и всичко.

EN KIYMETLİ ANMALIK

Babaannesi ona güzel, alaca bulaca bir takke örmüştü. O zaman küçüktü, hiçbir şeyden haberi yoktu yavrucağın. Anlamasa da takkeyi sevmişti, elinden bırakmıyordu hiç. Bir yerden başka bir yere değişse, takkeyi de beraberinde götürüyordu. Yatarken bile yanındaydı bu takke. Kah yastığının altına sokuyor, kah yorganın. Annesinin canı sıkılıyordu bazen.

- Nedir bu takke zaafın, oğlum, bilmem ki! Kime çekmişsin böyle? Kah elinde, kah cebinde! Takke de, takke, vesselam! Yeter artık! Olur olur ama, bu kadar da olmaz, ha!

- Onu bana babaannem örmüş. Beni onun gibi kimse okşamıyor. Onun elleri sımsıcak, yumuşacıktı. Takkeyi de bu ellerle örmüştü bana!

Bu sözleri annesi Ayşan'ı da düşündürmüştü. Acaba ne yapsın! Birçok çareye başvursa da olmadı, olmadı!

Burak çalışkan bir öğrenciydi. Dersleri daha öğretmen anlatırken ağzından kapıyor, belleğe sindiriyordu. Gelgelelim herkesin bir zaafı vardır ya! Onun da zaafı takke. El örgüsü, nakışlı bir takke. Babaannesinin el işi bir takke.

Okulda "Hünerli ellerin" derneği vardı. Okul yönetimi öğrencilerin hünerlerini, yani örgülerini, el işlerini sergilemeyi önerdi. O zaman Burak'ın öğrenci arkadaşlarından Leyla, Burak'ın takkesini örnek almak, aynısını olmasa da, benzerini örmek istedi. İstedi ama örmeyi bilmiyordu. Gidip Ayşan teyzeye danıştı.

- Bak ne kızım, dedi Burak'ın annesi, sana örgü yapmayı, yani örmeyi öğretebilirim. Gelgelelim takkeyi ben örmedim. Onun örgüsü bambaşka. Onu torununa babaannesi örmüştü.

Leyla üzüldü. Üzüldü ama ipliktir, tığdır alıp çabaladı. Ee-e, her başlangıç zordur. İşte bir zincir ördü. Bunu öğrenmişti, önce yüz, sonra ters aldı ilmekleri ve örgüye benzemeye başladı. Bir ördü, iki söktü, sonra tersi oldu: iki ördü, bir söktü derken örgü üredi de üredi. Takke değil, bu kez terlik çıktı meydana. "Olsun, dedi kendi kendine. Elleri örgüyle meşgulken, kafası da başka bir şeyle uğraşıyordu. Örneğin, tüm sınıf arkadaşlarının el işlerinden neden bir sergi düzenlenmesin?! Fikrini öğretmenle de paylaşınca, öğrencilerin örme merakları da arttı mı arttı.

Ders yılı nerdeyse sona ermek üzereydi. Öğretmen oda bulup ayarlayınca, öğrenciler üzerlerinde adları yazılı örgüleri toplayıp sergilediler. Burak'ın takkesi de sergiye alındı. Burak, "altına ne yazayım?" diye çok düşündü. Ve nihayet, gerçek her zaman güçlüdür, diye düşünerek, aklına geleni yazdı:

"Babaannemin bana bıraktığı en kıymetli anmalık!"

Gerçekten bu takke sergiye başka bir renk katıyordu.

Ders yılı sonunda veliler de sergiyi gezip gördüler. Daha kapıdan girer girmez Ayşan hanımın dikkatini Leyla'nın terlikleri ve aynı zamanda oğlunun örme takkesi çekti. Üzerindeki yazıyı okuyunca heyecandan gözleri yaşardı.

НАЙ-СКЪПИЯТ ПОДАРЪК

Баба му беше изплела много хубава шапка на шарки. Тогава беше малък и не разбираше нищо. Но беше си обикнал шапката. Не я сваляше от главата. Където и да отидеше, взимаше шапката със себе си. Ту я пъхаше под възглавницата, ту под юргана.

- Каква е тази привързаност, сине? Не знам на кого си се метнал такъв. Тази шапка е вечно с теб, ту в ръката ти, ту в джоба. Шапка, та шапка! Бива, бива, ама чак пък толкоз, не бива!

- Баба я изплете, никой не ме гали като нея. Нейните ръце са мекички, топлички. С тези ръце ми е изплела шапката.

Тези думи, бяха накарали майка му, Айшан, да се замисли. Какво да прави? Беше опитала всичко. Не става и не става, не оставя шапката. Бурак беше ученолюбиво дете. Уроците си научаваше още в час. Като че ли грабваше от устата на учителя. И ги запечатваше. Но всеки си има някаква слабост, нали? Неговата беше шапката от баба. Ръчно плетена, на шарки. В училище имаха кръжок „Сръчни ръце“. Учителката по трудово предложи да направят изложба от ръкоделията на учениците. Тогава Лейля, съученичка на Бурак, пожела да изплете шапка,

същата като неговата. Да, ама не знаеше да плете. Отиде при майката на Бурак, леля Айшан, да се опита.

- Виж какво, момиче, каза тя, аз мога да те науча да плетеш, но шапката не е мое дело. Плетивото е на бабата на Бурак, за внучето.

Лейля се наскърби. Взе, обаче куките заедно с преждата и започна. Еее, всяко начало е трудно, наистина. Изплете едно синджирче, това беше научила. Едно на лице, едно на опъки, ето, заприлича на плетка. Едно изплете, две разплете, после обратното! Едно разплете, две изплете, и плетката взе да расте. Не шапка, а терлик се получи. „Нищо“, рече си. Докато ръцете й бяха заети с куките, из главата й се блъскаха мисли. Например, защо от ръкоделията на класа не се организира изложба? Като го сподели с учителката и съучениците си, тяхното желание да участват нарасна многократно, стигна до небесата! Учебната година приключваше.

Докато учителите намерят стая за изложбата, учениците събраха плетивата с имената върху тях. После подредиха и ето, изложбата е готова. И шапката на Бурак беше изложена. Той много мисли какъв да бъде надписът върху нея. Казват, че най-добре е винаги да казваш истината! Да, момчето помисли пак и реши: „Това е най-скъпият ми подарък от баба!“ Така я надписа. Шапката придаде истински чар, истинска прелест на изложбата. Накрая на учебната година и родителите посетиха изложбата на децата си. Шапката на Бурка още от вратата привлече вниманието на майка му. Тя прочете надписа и очите й се навлажниха. Но забеляза и терлиците на Лейля.

KARDEŞ MİDİRLER – YOKSA?

nları görenler ilk bakışta şaşırıyorlardı. Gözlerini kırpıp kırpıp şöyle güzelce bir kez, bir kez daha açıp bakıyorlardı. Ve "evet" deyip hayranlıklarını yatıştırıyorlardı.

Ne demekti bu "evet"?

Yani, demek ilk bakışta birbirinin tıpkısı görünen iki kardeş. Birini sakla, ötekini çıkar! Yani "hep aynısıdır!" deyivereceksin. Deyivereceksin ama aldanacaksın. Aslı hiç de öyle değil. Aralarında bir yıl fark vardı. Bu yüzden büyük olan bir yıl bekledi ve okula beraber başladılar.

Evet, kardeştiler. Aynı okulda, aynı sınıfta okuyor, aynı rahleyi paylaşıyorlardı. Sınıf arkadaşları ayırt ediyorlardı onları. Ediyorlardı, tabii, her gün birlektelerdi ya! Ya öğretmenler? Onlar hiç de fark bulamıyorlardı aralarında. Onun için derse çıkarıyorken cetveli açıp, önce şöyle bir bakıyorlardı. Yani "dün acaba hangisini imtihan ettim" dercesine cetveli kapatıp öteki kardeşi imtihan ediyorlardı. Gerçi, dış görünüşte birbirinin benzeriydiler. İki damla su gibi. Ama aklen farklıydılar. Biri derslerine daha düşkün, öteki daha üstünkörü, daha fazla oyuna düşkün. Dersi bilmiyor değil, biliyor bilmesine! Ama kısadan kesip, çabucak dersin sonuna

geliveriyordu. Belki bunun için notları biraz olsun daha düşüktü. Evet, az farkla, ama daha düşüktü.

İki kardeş karakter bakımından da birbirinden farklıydı. Büyük olan güleç yüzlüydü. En küçük, olmayacak bir şeye gülüyor, gülüyordu. Öteki ise ciddi mi ciddiydi. Ne de desen onu güldüremiyordun. Güldüremiyordun güldürmesine, ama çabuk da ağlayıveriyordu en küçük bir haksızlık karşısında. Öte yandan çok, ama çok tutumluydu. Elindeki parayı öyle olur olmaz yere harcamıyordu. Mendili içinde her zaman parası bulunuyordu. Öteki kardeşin cebi ise tamtakırdı.

Okula öyle başladılar. Ama büyünce hal değişti. Küçük kardeşi şimdi gelip bir görseydiniz. Öyle bir toplandı, öyle bir toplandı ki, öğrenci arkadaşları şöyle dursun, öğretmenleri bile şaşakaldı. Okulu o da ablası gibi aynı notlarla ikmal etti. Ders yılı sonunda anababalarına çift sevinç getirdiler. Getirdiler ve ertesi yıl hemen yüksek okul kapılarına dayandılar.

СЕСТРИ ЛИ СА?

Който ги видеше се чудеше. Примигваше веднъж, дваж и пак ги поглеждаше. „Да“, си казваше и потискаше възхищението си.

- Какво значи „да“?

Това значи, че на пръв поглед сестрите бяха съвсем еднакви. Скрий едната, извади другата! Ще речеш, че е една и съща. Но ще сгрешиш. Истината беше съвсем друга. Да, сестри са. Но с една година разлика, затова по-голямата изчака една година, за да тръгнат заедно на училище. В едно и също училище, в един и същи клас. Дори на един и същи чин седяха. Съучениците им ги разпознаваха, нали всеки ден бяха заедно. А учителите? Те не можеха да ги различават. Затова, когато ги изпитваха, отваряха дневника и поглеждаха вътре. „Вчера коя изпитах?“, се питаха и затваряха дневника. Изпитваха другата сестра.

Наистина на пръв поглед бяха съвсем еднакви, като две капки вода. Начинът им на мислене, обаче, беше различен. Едната беше ученолюбива, а другата – повърхностна. Не че

не си четеше уроците, учеше ги. Но набързо, през куп за грош. Затова и получаваше по-ниски оценки. С малка разлика, но по-слаби.

Двете сестри се различаваха и по характер. Голямата беше усмихната, пръст да й покажеш, тя се смееше. А другата беше сериозна, по-сериозна. Каквото и да направиш, не можеш я разсмя. Но пък лесно се разплакваше. И най-дребната несправедливост я разстройваше.

И така, заедно започнаха училище. Елате сега да видите по-малката сестричка! Така се стегна, че не само съучениците й, но и учителите се изумиха. Завърши заедно с по-голямата си сестра и то с еднакво високи оценки. Накрая на учебната година, радостта на родителите им беше двойна!

Така двете заедно стигнаха до университета.

SEVGİ

Sevgi küçücüktü. Küçümencikti, adeta bir taş bebek! Tabiatın öylesine yarattığı bir taş bebek, bir görecek! Yüzü ay parçası. Saçı, rengini Ay dededen almış, sapsarı. Gözleri ise bildiğin gökyüzü: Kah süt mavi, kah dumanlı, bulutlu deyiver. Evlatlık edinmişti onu Rukiye teyze. Uzaktan değil, yine akrabalardan. Kaynı Recep'ten. Dağ gibi adamdı. İri olduğu kadar da espirili, espirileri yüklü mü yüklüydü. Hele de kendisine bonbon ikram edilince, çocuklar bayılıyordu gülmekten.

- Ayı bonbonla doyar mı? Bir dişine bile ilişmeyecek, diyordu.

Ama Sevgi babasının espirilerinden hiçbir şey anlamamıştı. Ciddiydi. Daha küçükten alnının ortasına bir çizgi çiziliyordu kızınca. Böyle, küçümencik bir kızdı Sevgi. Hem küçük, hem ciddi. Ciddi olduğu kadar da pozitif, akıllı.

Dışarıdan bakınca avlu içi görülmüyordu. Avlu kapıları da ağaç, tahtadan. Kapıyı çalmadan girdik içeri. Uçsuz bucaksız bir bahçede bulduk kendimizi. Ev de tam bahçenin ortasına oturtulmuş. Süs boncuğu gibi. Ev önünde dayı piposunu tüttürüyordu. Bizi görünce arı sokmuş gibi yerinden hoplayıp kalktı. Bize sarılarak içeri götürdü.

- Sizi hangi yeller, hangi seller attı buraya? Rüyamda da görmedim,

diye konuşarak ileri geri koşuyordu. Bir sıra elinde kazanı andıran büyük bir tencereyle içeri girdi ve ağzına kadar dolu tencereyi evin ortasına kondurdu. Ellerimize de birer kaşık tutuşturdu. Sonra da:

- Ha buyurun, davranın dedi. Dün çektik balı, kısmetiniz varmış, daha doğrusu kısmetinizle geldiniz.

Deliorman'da böyle karşılıyorlardı misafirleri. "Misafir gelmiş" dediler mi, tüm komşular koşup geliyor "Hoş geldin'e"! Gelen de boş elle gelmiyordu. Her biri evde eline ne geçtiyse ceviz mi, hoşaf mı, taze, dalından kopmuş meyve mi, fırından çıkmış, buğulu sıcak ekmek mi, almış, gelmişlerdi. "Ah, ne de hoştu burcu burcu kokusuyla sıcak ekmek üstüne sürülen tuz-biberli taze tereyağı! Sevgi de şaşırmıştı. Elimden tuttu ve bir daha gidene dek benden ayrılmadı. Kah saçımı okşuyor, yanağımdan öpüyor, kah boyalı tırnaklarıma bakıp okşuyor, okşuyordu. Sonra da öpüyordu bir bir. Sevgisini nasıl ifade edeceğini bilemiyordu.

Yıllar Sevgi'yi de büyüttü, büyüdükçe sevgisi de arttı. Ve şükürler olsun. Bu sevgiyi yıllar küllemedi, tersine ısıttı, pekiştirdi.

СЕВГИ

Севги беше мъничка, мъничка като издялана от мрамор. Природата беше я изваяла така, същинско бебе, мраморна кукла за чудо и приказ! Лицето й – лунен прах. Косите – лунна светлина. А очите – сияйно небе! Млечно сини, облачно сиви. Леля Рукие я беше осиновила от девера си Реджеп. Той беше мъж – планина! Едър и пълен със смях, с шеги. Децата се превиваха от смях, когато го черпеха с бонбони.

- Мечка наяжда ли се с бонбони? – питаше. – На единия ми зъб няма да се хванат,

Севги нищо не разбираше от шегите на баща си. Беше сериозна още от съвсем малка. Ядоса ли се, тънка линия разполовяваше челото й. Мъничко момиченце, а сериозно и разумно. Такава беше.

Отвън къщата им не се забелязваше. Портата беше висока. Затова влязохме, без да чукаме. Намирахме се в голяма градина. Къщата в средата на градината. Приличаше на мъниста за украса. Пред нея вуйчото пушеше лула. Като ни видя, подскочи като ужилен. Прегърна ни и ни въведе вътре.

- Кой вятър ви довя, кой порой ви довлече? Не съм ви

сънувал. – вълнуваше се той като тичаше напред-назад. Донесе гърне, пълно с мед, напъха ни в ръцете по една лъжица и рече по лудогорски. – Ха, заповядайте, съвсем пресен е, с късмета си дойдохте.

Така посрещат гости в Делиормана, сега Лудогорие. Каже ли се, че са дошли гости, всички съседи, роднини дотърчават да ги поздравят. И никой не идва с празни ръце. Всеки носи, каквото е имал, топъл хляб, пресни плодове. Ах, колко е хубав, как ухае пресния, топъл хляб, намазан с масло и посипан със сол и пипер! Севги ми беше стиснала щастливо ръката и докато се разделим, не я пусна. Галеше ми косата, целуваше бузите, гледаше с възхита къносаните ми нокти, и тях галеше, и целуваше пръстите ми един по един. Не знаеше как да си покаже обича.

С годините Севги растеше и обича й растеше. Годините не я изпепеляваха, а я поздравяваха. Жива и здрава да е!

DOSTLUK DÜRÜSTLÜK DEMEKTİR

Nalan ile Kader dostular, ama çok çok yakın dost. Hani derler ya, aralarından su sızmıyordu. Okula beraber gidiyor, beraber dönüyorlardı. Komşuydular çünkü. Kader üst sokakta, Nalan ise alt sokakta oturuyorlardı. Buluştukları yer de o köşe başıydı. Okula giderken,orada buluşuyor, dönerken de ayrıldıkları yer yine köşe başıydı.

Bir gün Kader üzüle üzüle yaklaştı Nalan'a ve ağır ağır konuştu fısıldarcasına:

- Sen cebinde gezi için para bulunduruyorsun. N'olur, bana yirmi leva verir misin? dedi.

Nalan arkadaşını kırar mı hiç?

- Tabii, dedi.

Dedi ve hemen okul çantasının o fermuarlı cebinden çekip aldı parayı.

- Buyur, istediğin kadar. Bir de sen say istersen.

Kader memnun memnun gülümseyerek parayı cebine koydu apar topar.

- Tamam, yengemi sevindireceğim doğum gününe.

Arkadaşının sevinci Nalan'ın da yüzüne yansımıştı.

Günler akıp gidiyordu deli dolu nehirler gibi, aradan epey bir zaman geçti. Kader oralı olmuyor, paranın sözünü bile etmiyordu. Okuldan dönüyorlardı günlerden bir gün. Nalan ciddi ciddi konuştu:

- Hatırlarsındır, sana borç para vermiştim, Kader. Ne zaman çevireceksin borcunu?

Kader şaşkınlıkla konuştu:

- Ne dedin, borcumu mu?

Nalan şaşırdı:

- Tabii, benden borç aldın ya, işte o parayı.

Kader adımlarını sıklaştırdı.

- Ne dedin, borcumu mu? Sana şurada verdim ya, köşe başında.

Nalan kıpkırmızı oldu. Ateş bastı vücudunu. Nasıl olur? Göz göre göre yalan söylenir mi hiç? Arı kovanını andırıyordu başı. Yalnız:

- Yooo, vermedin…

Diyebildi. Sırıl sıklam terdi. Hala şaşıyordu. Tepegözlüğün böylesini görmemişti. Hiç olmazsa bunu dost bildiği en yakın arkadaşından beklemiyordu.

Kader arkadaşını inandırmaya çalışıyordu hala:

- Evet, sen unutmuşsun, Nalan!

- Bu da ne demek? Şimdiyedek unuttuğum bişeyler var mı ortada?

Öylece, birbirilerine tek söz söylemeden ayrıldılar.

Nalan arkadaş bildiği, dost bildiği kişiyi şimdi görmek, karşılamak bile istemiyordu.

Vicdan azabı çekmiyorsa, neden okul yolunu değiştirdi? Öteki yan yoldan gidiyor okula!

Arkadaş olmak, dost olmak dürüstlük gerektiriyor.

ПРИЯТЕЛСТВО ЗНАЧИ ПОЧТЕНОСТ

Налян и Кадер бяха приятелки, ама много, много добри приятелки. Заедно ходеха на училище, заедно се прибираха. Бяха съседи. Кадер живееше на горната улица, Налян – на долната. Срещаха се на ъгъла. Когато тръгваха на училище, там се срещаха, когато се връщаха, там се разделяха.

Един ден Кадер се приближи до Налян и тъжно й прошепна:

- Ти винаги имаш пари за разходка в джоба си, би ли ми услужила с двадесет?

Налян не можеше да откаже на приятелката си.

- Разбира се!

Отвори чантичката си, дръпна парите и рече:

- Заповядай, точно, колкото искаш. Преброй ги, за да си сигурна.

Доволната Кадер, с усмивка на уста, веднага прибра парите.

- Ще зарадвам стринка за рождения й ден!

Радостта й се отрази и на лицето на приятелката й.

Дните течаха като пълноводна река. Кадер нехаеше, нито

дума не отронваше за парите. Един ден, като се връщаха от училище, Налян заговори сериозно.

- Ако си спомняш, Кадер, бях ти дала пари назаем. Кога ще ми ги върнеш?

Кадер отговори:

- Какви пари? Не знам такова нещо.

Налян се стресна.

- Нали ми поиска на заем? За тях ти говоря. – Кадер заситни стъпки – тук, на ъгъла, ти ги дадох – продължи Налян. Тя се изчерви, цялата пламна. Как може? Да го каже очи в очи.
Главата й бръмчеше като кошер.

- Не, нищо не си ми давала. – рече приятелката й.

Налян стана вир-вода. Продължаваше да се чуди. Такова нахалство не беше и сънувала! От най-близкия си човек, когото имаше за пръв приятел!

Кадер се мъчеше да я убеди с лъжи.

- Ти си забравила, Налян!

- Какво искаш да кажеш? До днес не съм забравяла нищо!

И без да разговарят повече, се разделиха. Налян вече не желаеше да срещне човека, когото смяташе за пръв приятел и другар. Щом няма угризение на съвестта, защо вече минава по друг път? За да не я срещне, нали? Жалко за голямото приятелство, то не може да съществува без почтеността.

KOMŞULUK

Bizim ülkemizde değişik milletler, değişik çocuklar yaşıyor. Bulgar, Türk, Yahudi, Çingene mi istemezsin. Ama hepsi de kendi dillerini, kendi örf ve adetlerini uyguluyor, onları var oldukça sürdürüyorlar. Kimse kimseye karışmıyor. Hiç kimse kimseye engel olmuyor. Bildiğin kardeşler gibi. Herkes seçtiği yolca yürüyor, gereken lisanı konuşuyor. Kendi dilini, kendi dinini sürdürüyor. Evet, tam üstüne gelmişiz. İşte bir örnek: Nergis başkentin bir sayfiye semtinde oturuyor. Sisi, yani Bulgar arkadaşı da aynı sayfiyede, aynı semte. Kaplıcaya su almaya gide gele arkadaş oldular. Laf laftan derken, kökenleri aynı kasabadan olduğu, aynı okulda okudukları açıklanıyor. Belki de bu yüzden birbirilerine sıcaklıkları da pekiştikçe pekişiyordu. Bazen boş zamanlarında birbirilerine misafirliğe, bazen de ders çalışmaya gidecekleri bahanesiyle görüşmeye başladılar. Anneleri:

- Nereye böyle uluorta?

Dedikleri zaman, arkadaşının adını anmak sadece yeterliydi. Çünkü annelerini de buluşturmuşlardı, onlar da tanış olmuşlardı. Bir Cuma akşamı Nergis'i annesi, kalaylı bir sahan içinde kreplerle Sisi'lere yolladı. Komşuları, yani Sisi'nin annesi ve ninesi sahanı alır almaz:

- Bu mübarek günlerde annen bizleri de unutmuyor, demiş ve başını hafifçe sallayarak kendi kendine bir şeyler söylemişti.

Nergis böyle kendi kendine konuşan annesini de çoğu defalar görmüştü. Ama hep sormaya niyetleniyorken araya bir konu giriyor ve söz değişiyordu. Bu kez cidden sorucu odu. Annesi hemen yetiştirdi:

- Sahanı eline verirken söylemiştim, benim akıllı kızım, anladın mı?

- Anlamasına anladım, anne, ama bu "ölmüşler için" ne demek?

Annesi biraz düşününce kızına hak vermişti. Onlarla oturup böyle konulara girmemişti ya!

- Bak ne kızım, dedi Nergis'i okşayarak. Senin büyük deden, büyük ninen vardı. Onlar rahmetli oldu. Bu dünyadan göçtüler, yani. Ama bizler, yani onların devamcıları, onları unutmuş değiliz. Biz onları andıkça onlar bizimle yaşamaya devam ediyor, demektir. Cuma ve Pazartesi akşamları onları unutmadığımızı, böyle krep, yağlı ekmek, börektir, konu komşuya vermekle, kendilerini anmış oluyoruz. Komşular da "Allah Rahmet eylesin!" diye cevap veriyor. Demek onlar da dedelerinizi, ninelerinizi hatırlamış oluyor.

Nergis biraz düşündü düşündü, sonra da annesini sorgu yağmuruna tutacakmış gibi karşısına dikildi:

- Bunları neden bize daha uzun uzadıya anlatmıyorsun, anne?

- Yeri geldiği zaman anlatırım, kızım, derken içeri büyük babası girdi.

- İşte büyük baban anlatacak ötesini…

Ertesi gün Sisi ile Nergis tekrar buluştu. Bu kez Sisi sıkı tuttu. Söze ilkin girişti:

- Nergis, dedi, dün akşamki krepler çok lezzetliydi. Annenin eline sağlık. Tarifini almak istiyorum, dedi.

- Tarifini vermesine verecek, annem, ama krepleri yaparken dua da okuyor. Sen krepi yapacaksın, ama …

Gerçek, Sisi başka dine mensuptu. Ama onların da duaları var, özel günleri var.

….

Bir akşam üstü kapı çalınca Nergis acele çıktı. Kapıda ne görse beğenirsiniz: Elinde bir sahan kreple Sisi vardı.

- Buyurun, dedi, bugün özel bir günümüz: meftaları anma günü, dedi.

Nergis nasıl teşekkür etsindi? Bilemedi.

Sonra toparlandı: Allah kabul etsin! Dedi.

СЪСЕДСТВО

В нашата страна живеят различни етноси, различни деца. Българи, турци, евреи, цигани. Всеки говори своя език, извършва своите обреди и ще продължи така, докато е жив. Никой не му се бърка, никой никому не пречи. Все едно са братя. Всеки върви по избрания от него път, говори своя си език, изпълнява своята вяра. Ето ви и пример. Наргис живее в един курортен квартал на столицата. Сиси, нейната приятелка, българка, също живее там. Отивайки за минерална вода, се запознават. От дума на дума, разбират че корените им са общи, родени са в един и същи град, учили са в едно и също училище. Това ги сближава, гостуват си, когато имат свободно време, а често започват да се виждат просто така, учат заедно например. Майките им викат след тях:

- Къде така посред бял ден?

И се успокояват като разберат, че отиват при другата си приятелка.

Майките им също започват да си общуват. Една вечер, срещу петък, майката на Наргис й подаде калайдисан сахан, пълен с палачинки и я изпрати у Сиси. Съседите им, майката и бабата на Сиси, поемат сахана:

- В такива благословени дни, не ни забравяте. – казват, клатейки глави. И нещо си пошепнали.

Наргис също вижда майка си да шепне. Все се кани да я попита, но все нещо се случва и въпросът остава неизяснен.

- Като ти подавах сахана, ти казах, умнице моя, нали разбра. – попита тя дъщеря си.

- Разбрах, мамо, но какво значи „за умрелите“?

Майката на Наргис помисли и реши да поговори с дъщеря си.

- Виж какво, Наргис, - погали я тя по косата. – Ти имаше прадядо и прабаба, те се поминаха, напуснаха този свят. Но ние, техните деца, не ги забравяме. Когато си спомним за тях, ги споменаваме, така те продължават да живеят в нас. Затова вечер срещу понеделник и петък правим палачинки, мекици, месим тесто и раздаваме на съседите. Така споменаваме нашите починали близки. И съседите отговарят: „Бог да ги прости.“ Те пък споменават своите покойници.

Наргис се замисли. След това укори майка си.

- Ти защо не ми разказа по-подробно това, мамо?

- Ще ти разкажа всичко, когато е необходимо. – отговори майка й. В този момент при тях влезе дядото. И майка й продължи. – Дядо ти ще ти разкаже по-нататък.

На следващия ден Сиси и Наргис пак се срещнаха.

- Наргис, каза Сиси. – вчерашните палачинки бяха много вкусни, да е жива и здрава майка ти. Ще й поискаме рецепта с мама.

- Рецептата, майка ще ти даде, но когато ги забърква, тя казва молитва. Ти ще казваш ли такава като ги правиш?

Сиси е друговерка, но християните също си имат своите молитви за мъртвите и специални дни, когато ги почитат.

……..

Една вечер, когато на вратата се почука, Наргис избърза, отвори вратата и що да види? Сиси с пълна чиния палачинки пред нея!

- Заповядайте, рече. – Днес ние споменаваме нашите починали близки.

Наргис благодари от сърце, досети се и добави: „Бог да прости.“

MASALLAR NASIL DOĞAR

Çocuklar dedelerini, büyük annelerini, yani ninelerini çok, ama çok çok severler. Neden mi? Çünkü onlara her akşam, uzun kış geceleri, hele de dışarıda kar taneleri yere dans edercesine dökülürken, sıcacık soba başında kaz tüyü yastığa, yün mindere, yahut pos pos pöstekiye yaslanarak masal üstüne masal anlatırlar.

Rujdi dedesinin anlattığı masalları tamı tamına ezberliyordu. Hem de tekrar tekrar anlatmasını beklemeden. Dinliyor, dinliyor, sonra da dedesini soru yağmuruna tutuyordu:

- Dede, bu masallardaki anlatılanlar acaba gerçek mi, yani yaşanmış mı, yoksa hepsi de uydurma, yani uyduruk mu? Diyordu.

Bir yanda oturan ve dikkatini el işine veren ninesi de konuşulanlara kulak verdi ve gülümseyerek söze karıştı:

- Sen ne zannediyorsun, benim yakışıklı oğlum, boynuzsuz koçum? Düşün bir kere. İnsan ayı ile hiç konuşabilir mi? Ona masallarda "Ayı Dayı" demişler. Yani karşılaşınca "Dayı, nasılsın" diyebilir misin? Asla. Korkudan tiril tiril titrersin, hani derler ya, dilini bile yutarsın.

Rujdi hala birşeyler sormaya niyetleniyordu, ama hemen fikrini değiştirdi. Düşünceye daldı: “Masallar, hikayeler, nasıl meydana geliyor?” diye düşündü ve aklından geçeni hemen açıkladı.

Derken kapı ansızın açıldı ve ablası Rüya gülümseyerek içeri girdi.

İçeride çıt yoktu. Gözlerini kapıya dikmişlerdi.

Rüya heyecanlı heyecanlı konuşmaya başladı:

- Biliyor musunuz bugün ne güzel, yaşanası bir gün geçirdik. Görüşmemiz vardı, dedi.

- Nasıl görüşme, kiminle?

Diye sabırsızlanıyordu Rujdi.

Rüya ise cebinden telefonu çıkardı ve:

- Görüyor musunuz? Dedi.

İçerdekiler Rüya’nın etrafını sardılar ve sorucu gözlerle:

- Kimdir bu resimdeki? Demek istediler.

- Bu, bir yazar. Bizim okuduğumuz hikaye ve masalları yazan kişi. Onlara yazar denir. Yani bizi masallarla, hikayelerle buluşturan kişi.

Rujdi beynini kurcalayan soruların cevabını bulmuştu.

КАК СЕ РАЖДАТ ПРИКАЗКИТЕ

Децата много, ама много обичат бабите и дядовците си. Защо ли? Защото всяка вечер. През дългите зимни нощи и особено навън, когато снежинките танцувайки падат на земята, когато пред топлата печка, излегнали се на пухените възглавници, или са се опънали на меките овчи кожи, разказват приказка след приказка. Ружди научаваше дума по дума приказките, които дядо му разказваше. Хем без да го подканват ги разказваше дядо му. Ружди слушаше, слушаше и после обсипваше дядо си с въпроси:

- Дядо, истина ли е това, което се разказва в приказките? Истински ли са или измислени?

Седнала на единия край на стаята, съсредоточила се в ръкоделието си, баба му наостри уши и с усмивка на лице навлезе в разговора:

- Ти какво мислиш, моето красиво дете, моя коч без рога? Помисли малко, човек може ли да говори с мечка? В приказките са я нарекли Баба Меца. Ама ако я срещнеш би ли й казала „Как си Бабо?“ Никога! От страх така ще се разтрепериш, дето се казва и езика си ще глътнеш.

Ружди още се канеше да пита за нещо, но промени мнението си. Поразмисли: Как се раждат приказките, разказите и веднага си изрече мислите.

По това време вратата внезапно се отвори и влезе усмихната сестра му.

Вътре настана тишина. Всички бяха втренчили очи към вратата:

- Рюя още с влизането си вдъхновено заговори:

- Знаете ли днес какъв ден беше за мен, с една дума неизживян прекрасен ден.

Ружди нетърпеливо попита:

- С кого се срещнахте? Каква среща?

Рюя извади телефона от джоба си и посочи:

- Виждате ли? Рече.

Всички я заобиколиха и с питащи очи я погледнаха:

- Коя е тази жена?

- Това е писателката, която пише разказите, приказките, които четем. Такива хора се наричат писатели.

Ружди беше получил отговора на въпроса, който го безпокоеше.

ÖĞRENMEK GÖRMEKLE DAHA MÜKEMMEL

Mevsim bahardı. Havalar ısınmaya henüz yüz tutmuştu, ama sıcak değildi. Böyle olmasına rağmen Dilan'ın annebabası sahile inmişlerdi Dilan'la birlikte.

Baba daha ilk günden bir rejim uygulamaya karar vermişti ve gecikmedi.

- Sabah saat sekizde geziye hazır olmalısınız! Dedi.

Tatilin ilk günü Dilan uykudan uyanamadı. Neyse, annesi uyandırdı. Çarçabuk hazırlandı ve dış kapıda babasına yetişti.

- Nereye gideceğiz, baba? Diye sabırsızlanıyordu Dilan.

Babası ciddi ciddi cevapladı:

- Denize geldik ya, denize gidiyoruz.

Kız biraz telaşlandı:

- Ama ben mayo, falan almadım ki?

- Mayo zamanı daha gelmedi, ama kıyıya bir "Merhaba!" diyelim, geldiğimizi duyuralım, diyerek baba kızının elinden tutup sahile götürdü.

Kumda yürümek şöyle dursun, koşmak gayet zordu. Dilan bir-iki adımdan sonra koşmaya yeltendi. Yeltendi ama ayakları kuma bata bata gidip durakladı.

- Baba, ben neden yürüyemiyorum?

- Çünkü kum çok ince, ayakların kuma batıyor. Yavaş yavaş yürü, alışacaksın.

Dilan ayaklarına baka baka yürüdü, sonra da adımlarını saya saya giderken midyelerin üzerine bastığının farkında olmadı. Zaten dalgalar midyeleri küme küme, yer yer sermişti. Babası fikrini okumuş gibi izaha girişti:

- Bunlar midyenin kabukları. Midyeler denizin dibindeki taşlar altında yaşıyor. Görüyorsun, bazıları henüz yosunlu.

- Evet, gördüm, ama onları kim boyamış böyle?

Dilan eline aldığı midyelere bakarak konuştu:

- Ne de hoş?! Göze batmayan boyalar. Kimisi koyu kahve, kahve kurusu derken toz rengine kadar açık. Kimisi ise tozpembe! Kim boyamış onları böyle? Hepsi de ne güzel!

- Tabiat baba. Her şeyin ustası Tabiattır, kızım!

- Toplayıp, okul arkadaşlarıma hediye götürebilir miyim? Herhalde çok sevinecekler, değil mi?

Dilan elindeki mendile çeşitli midyeler koydu. Aklınca da “bu, Esin’e, bunlar Murat’a,… bunlar da bana, hatıra! Ayrı bir kutuya koyup, yılını, tarihini yazacağım üstlerine!”dedi.

- Seneler geçince hepsini bir bir hatırlayacaksın, dedi babası. Eliyle karşıdaki dağı göstererek sözünü sürdürdü:

- Yarın da, kısmetse, şu dağa çıkarız. Oradan da çeşitli bitkiler toplayıp bir koleksiyon yaparsın. Aynı zamanda bitkiler konusunda bilgili olursun.

Dilan tatil günlerinin her birini sürprizlerle dolu geçireceğinden duyduğu sevinçle doğayı müşahede etmeye devam edecekti.

ВИДЯНОТО ВЕДНЪЖ СЕ ПОМНИ ЗАВИНАГИ

Беше пролет. Времето вече се затопляше, но още не беше съвсем топло. Въпреки това, родителите на Дилян слязоха на брега. Баща й, Мурат реши да въдвори ред в семейството още от първия ден. И ги предупреди:

- Сутринта, в осем часа, да сте готови за разходка.

Първия ден от ваканцията Дилян не можа да се събуди рано. Затова, щом стана, набързо се приготви и настигна баща си на външната врата.

- Къде ще ходим, татко? – попита тя нетърпеливо.

- Нали дойдохме на море, отиваме на морето. – отговори сериозно баща й.

- Аз не съм си взела бански. – натъжи се момичето.

Като я хвана за ръката, баща й я поведе към брега.

- Още е рано за бански. – каза той. Сега дойдохме само да поздравиим морето.

Като направи няколко крачки, Дилян реши да потича. Да, ама ходенето по пясъка никак не е лесно, да не говорим за тичане, страшно е трудно! Краката й веднага затънаха в пясъка. Тя спря.

- Татко, аз защо не мога да ходя?

- Защото пясъкът е много ситен, краката ти затъват. Върви бавно, без да бързаш, ще свикнеш.

Дилян отначало вървеше с поглед, забит в краката й. После започна да си брои стъпките. Така и не разбра как настъпи една мида. Вълните бяха изкарали купища миди на брега. Баща й, сякаш прочел милите й, започна да обяснява:

- Това са черупки от миди. Мидите живеят на морското дъно, под камъните. Нали виждаш, по някои от тях има водорасли.

- Да, видях. Но кой ги е боядисал така? – попита Дилян като гледаше мидата в ръката си. – Виж, колко е красива! Какви меки, пастелни цветове имат. Някои са кафяви като кафе, а други са пепеляви, като пепел от роза! Кой ги е оцветил така? Всички са прекрасни!

- Бащата Природа! Природата е майстор на всичко, дъще!

- Ще си събера, нали мога да занеса подарък на приятелките си? Много ще се зарадват!

Дилян сложи в кърпичката си различни по големина и цвят миди и на ум си каза: „Това е за Есин, това е за Мурат, а тези са за мен, за спомен. Ще ги сложа в отделна кутия и ще напиша годината.“ Баща й сякаш прочете мислите й.

- След години, като ги разглеждаш, ще си спомниш всичко. И, сочейки планината отсреща, добави. – Ако времето е хубаво, утре ще отидем в планината. Там пък има различни видове растения, можеш да си направиш колекция. Хем ще добиеш познания и за тях.

Дилян беше много радостна, че всеки ден от ваканцията й е пълен с изненади и ще продължи да опознава света наоколо.

YENMEK VAR, YENİLMEK VAR

Mert küçükten mert bir çocuktu. Adı üstünde bir çocuk. Babası subaydı, belki de ona çekmişti. “Büyüdüm mü, ben de babam gibi olacağım” diyordu. Babası da:

- Sen önce okulunu bitir de, ötesine bakarız! deyip oğlunu susturuyordu.

Babası sabah evden çıkınca, Mert onun bir şapkasını alıp başına koyuyordu. Koyuyordu, bir de içeride mert adımlarla sağa sola dolaşıyordu. Etrafına da şöyle bir göz gezdiriyordu. Oysa içeridekiler görse de, görmezlikten geliyordu. Bazen ayna karşısına geçip yüzüne şöyle bir bakıyor, ciddi bir poz alıyor ve annesine:

- Anne, nasıl, beğendin mi oğlunu, diyordu.

- Benim yakışıklı oğlum, hiç beğenmez miyim? Sana her şey yakışıyor, evladım! Başına külah da geçirsen, yakışıyor.

Mert evde kardeşiyle de, okul arkadaşlarıyla da oynamayı seviyordu. Ama ne var ki, onunla bir kez oynayan, ikinciye oynamak istemiyordu. Neden mi? Çünkü Mert, mert olduğu kadar da inatçıydı. Yani her oyunda üstün gelmek istiyordu. Arkadaşları da gücenip oyundan vazgeçiyorlardı. Oyunlarını seyreden babaannesi de Mert’e kızıyordu.

- Böyle olmaz, oğlum! Dürüst oyna, hile yapma, her zaman kazanmak olmaz! diyordu.

Mert o zaman da ayak diriyordu:

- Oyunu ben kazandım, ben kazandım işte! deyip ayak direnmeye devam ediyordu.

Mert futbol oynamayı seviyordu. Onun için sınıfının takımında kapıcıydı. Gerçi, top kapıya gelirken kedi fareyi yakalar gibi sıçrayıp topu iki eliyle birden kucaklıyordu.

Çok da iyi oynuyordu. Öğretmeni onu pek çok övüyordu.

Mevsim ilkbahardı. Havalar yağışlı gidiyordu. Yağmur kah diniyor, kah serpiştiriyordu. Büyük annesi de espiri yapıyordu ara sıra.

- Bu, ahmakıslatan yağmurudur, oğlum! Bakarsın aldırmıyorsun, ama bakarsın yamyaş olmuşsun! diyordu.

Çare yok. Karşılaşma tarihi önceden belirlenmişti. Takımlar hazırdı. Tabii, Mert de hazırdı. Evde durmadan idman yapıyordu. Topu değişik biçimlerde yakalamayı öğreniyordu. Ama beşinci "B" sınıfı da epey güçlüydü. Onların kapıcısı Savaş'tı. Boyu Mert'ten üstündü. Oyunda da Mert'ten aşağı kalmıyordu.

Karşılaşma günü çok çabuk gelip çatmıştı. Mert "günler ne çabuk gelip geçti?" diye kendi kendine şaşıyordu. Ve tekrar parmaklarıyla günleri sayıyordu.

……

Karşılaşma başlamıştı.

Öteki sınıflar seyirciydi. Mert'e çoğu destek veriyordu:

- Mert, sıkı dur! diye var sesleriyle bağırıyorlardı.

Tabii, Mert daha da cesaretleniyordu. Mert topu birkaç kez havada yakaladı. Seyirci arkadaşlarının "Bravoo-oo" diyen sesi kendisini daha da heveslendiriyordu. Bu, bir-iki defa böyle oldu. Ama üçüncü defasında istemez misin, top kapıya rastladı. Mert yüzükoyun iki adım ileri süründü, ama olmadı. Gerçi oyun onun takımı lehineydi, ama o bir gol gönlünü iyice kırmıştı. Eve gelince babasına söylemeye bile sıkıldı. Babası oğlunu teselli ederken bir gerçeği hatırlattı:

- Oğlum, dedi, hayatta yenmek var, yenilmek var! İnsan her zaman, her ikisine de hazırlıklı olmalı.

Ve kendisini şöyle yüreklendirdi:

- Bir zamanlar bizim Deliorman'da büyük güreşler yapılıyordu. Senin büyük deden pehlivanlara şöyle diyordu: "Üste çıkarsan sevinme, altta kalırsan üzülme. Düşmeyen bir Allahtır!" İyi söylemiş, değil mi!

ДА ПОБЕДИШ ИЛИ ДА БЪДЕШ ПОБЕДЕН

Мерт още от малък беше смело момче. Баща му беше военен, беше се метнал на него. „Щом порасна и аз ще бъда като татко.“, казваше.

- Първо завърши училище, а по-нататък, ще видим. – казваше пък баща му.

Щом баща му излезеше сутрин Мерт слагаше някоя негова шапка и започваше да обикаля наляво, надясно с едри крачки. Обикаляше и се оглеждаше. Вътре и да го видеха, се преструваха, че не го виждат. Понякога заставаше пред огледалото, заемаше сериозна поза и питаше майка си:

- Е, майко, харесваш ли сина си?

- Моето красиво момче, как няма да те харесвам?! Каквото и да сложиш, си красив, сине! И калпак да сложиш, пак си хубав.

В къщи Мерт обичаше да играе с брат си, а в училище – с другарчетата. Но който веднъж играеше с него, вече нямаше желание да повтори. Защото Мерт, колкото беше смел, толкова беше и упорит. Винаги искаше да побеждава само той! Другарите му се обиждаха и се отказваха от играта. Баба му, която наблюдаваше отстрани, се ядосваше на Мерт.

- Така не бива, сине! Бъди почтен, не хитрувай, не може винаги

да печелиш. – казваше тя.

Мерт продължаваше да упорства.

- Аз спечелих играта, аз спечелих!

Той обичаше футбола. Беше вратар на отбора. И наистина, когато топката летеше към вратата, той подскачаше и си играеше с нея, както котката си играе с мишката. Винаги я улавяше. И учителят го хвалеше.

Беше пролет. Времето беше дъждовно. Дъждът ту спираше, ту пак ръмеше. Бабата на Мерт се шегуваше:

- Това е ситен дъждец, сине, не му обръщаш внимание, но си станал вир-вода!

Мачът, обаче, беше запланувaн отдавна. Отборите бяха готови, нямаше начин да се отмени. И Мерт беше готов, умееше да лови топката от различни положения, непрекъснато трениpаше вкъщи. Но и пети „Б“ клас беше много добър. Техният вратар беше Саваш. На ръст беше по-висок от Мерт и не падаше по-долу в спасяванията на своята врата. Денят на мача много бързо дойде. Мерт се зачуди колко бързо се случи това! Срещата започна. Другите класове бяха публика. Повечето подкрепяха Мерт.

- Дръж се, Мерт! – викаха с пълен глас.

Мерт се окуражаваше. Няколко пъти хвана топката във въздуха. „Браво!“, викаха съучениците му. Техните викове още повече го насърчаваха. Това се повтори няколко пъти. Ала веднъж се хвърли напред и...не успя да хване топката. Наистина, техният отбор победи накрая, ала този изпуснат гол страшно го огорчи. Като се прибра в къщи, не успя веднага да сподели провала с баща си. Притесни се.

- Сине, успокои го баща му. – В живота има и победи, и провали. Трябва да си готов и за двете. И продължи. – Едно време в нашия Делиорман се правеха големи борби. Твоят дядо казваше на пехливаните: „Не се радвай, когато победиш и не се ядосвай, когато загубиш, непобедим е само Господ“ Добре го е казал, нали, сине?

HAYRAT

Şenay ile Gülay kardeş gibiler. Aynı mahallede oturuyor, aynı okula gidiyor, hatta aynı rahleyi paylaşıyorlardı. Kardeş değiller, arkadaştırlar. Ne var ki, bazan arkadaşlar kardeşten yakındır. Onlar beraber oynuyor, bazen oturup beraber ders çalışıyorlar. Ama arkadaş olmak, dost olmak ne demek, biliyor musunuz? Arkadaş olmak, dost olmak, aynı şekilde düşünmek, aynı biçimde hareket etmek demektir. Şenay'la Gülay bazı defalar tartışıyorlar, doğru cevabı bulunca sarmaş dolaş oluyorlar. Onları birleştiren, arkadaş eden, dost eden karakterlerinin güzel yönüdür. Yani anlaşmayı, paylaşmayı, dostluğu sürdürmeyi, hele de dürüst olmayı pek ala beceriyorlar. Bunlar sonradan takınma hareketler değil, içten gelen içgüdüleridir.

Bir gün konuşup dururken Gülay'ın aklından acayip bir fikir geçti. "Acaba arkadaşımla paylaşayım mı, acaba şaşırmayacak mı, beni ayıplamayacak mı?" diye düşündü. Bir gün, iki gün bu fikirle yaşadı, gidip geldi ve nihayet kararını verdi.

- Şenay'cığım, dedi, sana bir şey söylesem, acaba nasıl karşılarsın?

Şenay hayret etti.

- Hadi, acele söyle, diyerek sabırsızlandı.

Gülay ağır ağır konuştu:

- Şehrimizde, görüyorsun, küme küme savaştan kaçan yabancılar dolaşıyor. Yol üstüne düşen ekmek parçaları, yiyecek her ne görürlerse alıp yiyorlar. Diyeceğim şu: Trotuvarlara, yani yaya yollara birkaç yere camlıklı dolaplar yerleştirilirse ve bunlara yiyecek falan konsa, iyi olmaz mı?

Şenay şaşırır gibi oldu. Mavi gözleri hayretten pırıl pırıl parladı, adeta yıldızı andırdı.. Hemen arkadaşına sarıldı:

- Ne güzel fikir. Yarın öğretmenimize de söyleriz düşündüklerimizi. Bize yardımcı olur, hem başka arkadaşlar da katılır.

İki arkadaşının teklifini tüm sınıf hayranlıkla karşıladı. Dahası var: hemen harekete geçtiler.

Birkaç gün içinde şehrin görülür yerlerinde birkaç mavi boyalı camekan dolaplar görüldü. İçlerinde peynir, kaşer, ekmek v.s. paketleri, yemişler, zarzavatlar, içecekler bulunuyordu.

Önce öğrenciler önayak oldu bu etkinliğe. Biriktirdikleri kahvaltı paralarıyla birşeyler alıp dolaplara koyuyor ve geçen yabancı konuklara buyur ediyorlardı.

Okul heyecan ocağı oldu. Değişik fikirler ileri sürüldü.

Çok geçmedi, dolapların üzerinde: “Lütfen, alabilirsin!” yazıları belirdi.

Bu etkinliğe anababalar da katıldı. Çocuklarını övgü sözleriyle karşıladılar:

- Evlatlarımız bizden önce hayrat yolu bulmuşlar. Aşkolsun, diyenler oldu.

Oldu ve evlerine iki paket yiyecek alırken, dolap için de olsun diye, daha bir alıyorlardı. Böylece dolaplar hiç boş kalmıyordu.

Şenay ile Gülay’ın sevinçleri yüzlerine vurmuştu. Gözleri ışıl ışıl, hareketleri pırıl pırıldı. Yabancılar da, paketi alınca sağ ellerini önce kalbine sonrada alnına değdirerek, dua edip ayrılıyorlardı.

ДОБРИ ДЕЛА

Шенай и Гюляй са като сестри. В една махала живеят, в едно училище учат, дори си споделят един чин. Приятелки, като сестри. Понякога дори по-близки от сестри. Заедно играят, заедно учат. Но какво значи приятел? Това често значи да мислите и постъпвате еднакво. Случва се Шенай и Гюляй да спорят и като стигнат до разбирателство, двете се прегръщат горещо. Това, което ги сближава е дълбоката почтеност на техните характери. Един ден, както си приказваха, Гюляй си помисли: „Дали да споделя с Шенай това, което ми хрумна? Може да се ядоса.“ И тя не каза на глас хрумването си, изтърпя два дена и накрая се реши.

- Шенай, искам да ти кажа нещо, но не знам как ще го приемеш.

Шенай се зачуди.

- Хайде, казвай по-бързо! – нетърпеливо подкани тя приятелката си.

Гюляй бавно каза:

- Както знаеш, в града ни шетат групи чужденци, избягали от войната в техните държави. Събират изпопадали по

земята парчета храна. Мисля, че няма да е лошо да поставим стъклени шкафове с храна на разни места по тротоара. Добре ще е, нали?

Шенай се замисли. Сините й очи блясват от възхищение като същински звездици. Прегърна приятелката си.

- Чудесна идея! Утре можем да я споделим с учителката. Може да помогне, а и други могат да се присъединят.

Идеята на двете приятелки е приета с възторг от целия клас. Веднага се хващат на работа. За няколко дена, градските забележителности привличат вниманието на хората със своите сини шкафове, пълни с различни сирена, кашкавал, хляб и пакети плодове, зеленчуци или пък напитки. Първо към инициативата да нахранят бежанците се присъединяват учениците. Със спестените си пари пълнят шкафовете и канят гладните. Училището се превърна в огнище, изпълнено с възторг. Подхвърлят се различни идеи. Не мина много време и по шкафовете се появиха надписи: „Моля, заповядайте!“ по-късно към идеята на децата се присъединяват и родителите. Хвалят отрочетата си:

- Децата ни изпревариха! Откриха пътя към добрите дела преди нас! Браво! – казват те.

И вече като пазаруват, купуват вместо по един, по два пакета храна. Единият за шкафа. И така те никога не остават празни. Радостта на Шенай и Гюляй озарява лицата им. Очите им блестят, а движенията им се изпълват с ослепителна радост. И поведението на чужденците се промени. Преди да вземат от храната, те поставят дясната си ръка на сърцето, после на челото, прочитат молитва и благославят благодетелите си.

TABİAT BABA

Saatlerden sonra evlerine doğru hep beraber gidiyorlardı. Bu eve dönüş saatleri bir konferansa dönüşüyordu Nazlı, Alev ve Amira'ya. Nelerden mi söz etmiyorlardı? Yeryuvarlağı, depremler, yağmurlar mı söz konusu olmuyordu. Amira aralarında en küçüktü. Belki de bu yüzden en çok soru ondan geliyordu. Bir gün:

- Nedir bu Tabiat Baba? Demesin mi?!...

Nazlı ile Alev bir ağızdan cevap verdiler:

- Çok acele ediyorsun. Okuyacak, öğreneceksin!

- E-e-e, şimdi söyleseniz olmaz mı?

Alev alevlenmeye başladı:

- O, öyle bir-iki sözle anlatılacak şey değil, kardeşim. Tabiat Baba'yı biliyor musun ne zaman göreceksin? Boyun kadar kitap okuyunca! Anladın mı? Dört yanına bir bakın! Gördüğün her şey Tabiat Baba'nın bir parçası.

Ortalık bulutluydu. Ara sıra yağmur serpiştirmeye başladı.

- Ya bulutlar, yağmurlar?

Amira artık aklına geleni sorabilecekti.

Bu kez Nazlı sıkı tuttu:

- Amiracığım, anlamadın mı?
Alev yetiştirdi:
- Yerde gökte her ne görürsen, hepsi Tabiat Baba'nın mahsülü, Tabiat Baba'nın eseri.

Amira gücenir gibi konuştu:
- Beni çok düşündürüyorsunuz. Yani bizim kadar olunca okuyup öğreneceksin. Bunlar bir-iki günde öğrenilmiyor, demek istiyorsunuz.

Ve Nazlı hemen cevap vermeye koyuldu.
- Bulutları soruyorsun, değil mi? Bunlar nehirlerden, denizlerden kalkan buharlardan oluşur. Ve bu buhar damlaları tekrar yere yağmur olarak dökülür.

Amira memnun memnun okul arkadaşlarını süzdü.
.....

Bu konuşmadan sonra, aradan yıllar geçse de, havanın her bulutlanması, yağmur yağması halinde Amira bu anları anımsıyordu.

БАЩАТА ПРИРОДА

След часовете си тръгнаха заедно за вкъщи. Това прибиране се превърна в конференция за Назлъ, Алев и Амира. За какво ли не си говореха! За земното кълбо, за земетресенията, за дъждовете, за каквото се сетиш… Амира беше най-малката между тях. Веднъж попита:

- Какво е това Бащата Природа?

Назлъ и Алев откликнаха в един глас:

- Много бързаш, ще четеш и ще научиш.

- Не може ли сега да ми отговорите?

Алев се разпали: (Нали името й е Пламък!)

- Това не може да се каже с една дума! Знаеш ли кога ще видиш бащата Природа? Когато прочетеш такъв куп книги, колкото си висока! Разбра ли? Огледай се наоколо. Всичко, което виждаш е част от Природата.

Времето беше облачно. Ръсеше лек дъждец от време-навреме.

- Ами облаците, а дъждовете? – попита Амира.

Тя смяташе да пита за каквото се сети. Но Назлъ я изпревари:

- Амира, не разбра ли?

Алев добави:

- Каквото виждаш на небето, на земята и в морето е плод на бащата Природа.

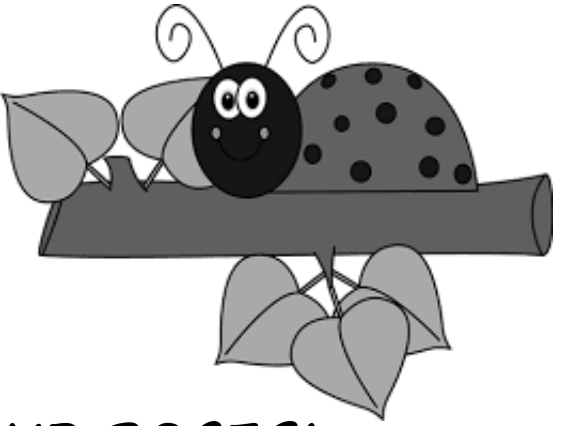
Амира се тросна:

- Много ме замислихте! Искате да кажете, че ще науча всичко като порасна и стана като вас.

- Питаш за облаците, нали? – попита Назлъ. – Облаците се образуват от парата, която се издига над реките, язовирите, моретата и тези пари се връщат на земята като дъжд.

Амира доволно изгледа Назлъ и Алев.

И винаги, когато се заоблачеше и завалеше дъжд, тя си спомняше този разговор.

UĞUR BOCEGI

Kıymet anne babasının biricik kızıydı. Yalnız başına, yani kardeşsiz büyüdüğü için pek nazlıydı anne-babasını bir tanesi. Elini sıcak sudan soğuk suya sokmuyordu. Okul salgın yüzünden tatil edildiği için arkadaşları Elmaz ile Dora Kıymet'i ziyarete gelince, kızın yüzünde güller açtı, şakıdı daha doğrusu, ne yapacağını şaşırdı. Öylesine seviniyor, seviniyor, sevinçten adeta çıldırıyordu, uçası geliyordu.

Günlerden bir gün üç arkadaş yine bir araya gelmişlerdi. İyi ama Kıymet'in imtihanı vardı ertesi gün.

- Hem biraz hava alırsın!

Dediler ve Kıymet'in ellerinden tutup yola çıktılar. Parkta biraz dolaşmak ne iyi olurdu! Zaten böyle havayı Kıymet pek seviyordu. Sesini salıp şarkı söylemeye başlıyordu. Sesi de pek hoştu. Zaten müzik okuluna gidiyordu. Sopran'dı. Terbiye görmüş bir ses olduğu hemen anlaşılıyordu. Kıymet'in şarkı okuması, geziye çıkanları adeta şaşırtmıştı. Ismarlasalar böylesi bir şarkı şöleni tertiplenemezdi, böylesi bir törende hazır bulunmazlardı. Derken Dora ansızın durakladı. Durakladı ve yol boyundaki bir gül fidanı önüne durdu.

Baktı, baktı, öteki kızlar da bakıyordu. Bir sıra Kıymet elini yavaşça uzattı. Birazdan avucunu yumruk yapmış arkadaşlarına uzattı:

- Bilin bakalım avucumda ne var, dedi.

Dora ile Elmaz bakıştı, bakıştı ve omuz kıstılar. Ne bilsinlerdi? Kıymet sabredemedi. Açtı. Bir de ne görsünler? Uğur böceği. Zavallı, Kıymet galiba heyecandan fazlaca sıkmıştı canını. Epey debelendi böcek. Sonra da kimileri dua okudu, Kıymet ise dilek diledi. Derken uğur böceğini uçurttular. Kızların üçü birden: "Bravo, bravo!" diye çığlık attılar, elele tutunup zıpladılar, zıpladılar…

Dora Kıymet'e sarıldı ve:

- Uğurun açık olacak, arkadaşım, dedi. Uğur böceği sana uğur getirsin!

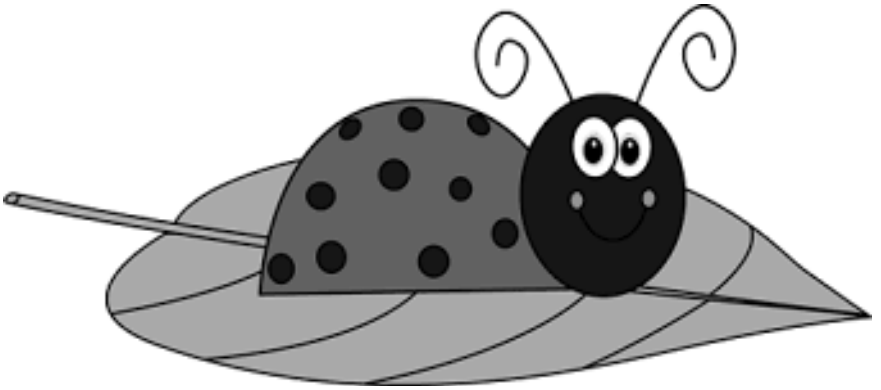
Elmaz da geri kalmadı:

- Ne de kısmetlisin, Kıymet, ne de kısmetlisin! Diyerek gülüştüler.

Kendilerine gelince kimi saçını, kimi elini, yüzünü silip elbiselerini düzelttiler ve uçsuz bucaksız parkta dolaşmaya devam ettiler.

Uğur böceği Kıymet'in gezisini ne de güzel renklendirmişti.

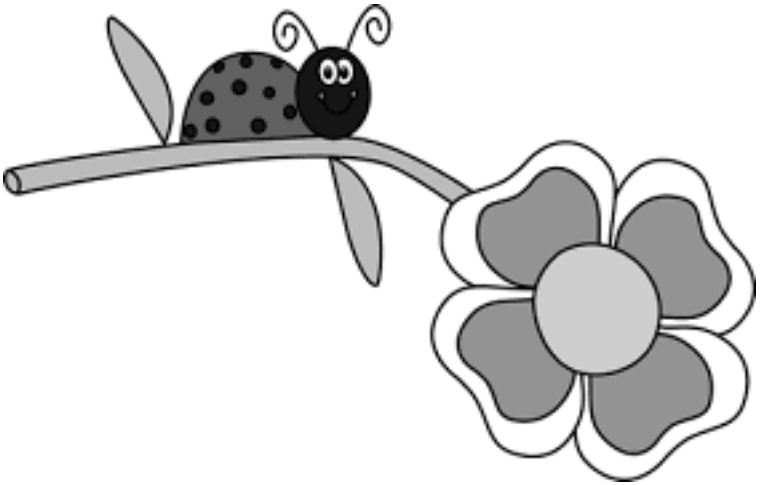
КАЛИНКА

Къймет беше една на майка и на баща. Сама, израсла без братя и сестри и затова беше глезената на мама и тати. Ръка не потапяше от топла в студена вода. (Не си мърдаше пръста за нищо). Разпуснаха ги от училището поради грипна епидемия, затова Елмаз и Дора решиха да посетят Къймет. Тя, щом ги видя, на лицето й разцъфтяха рози, развесели се, не знаеше как да им угоди. Така се радваше, че от радост, както се казва, полудяваше, идваше й да хвръкне.

Един ден пак се събраха трите приятелки. Само че Къймет имаше изпит на другия ден.

- Е, ще глътнеш малко въздух! – рекоха приятелките й и я хванаха за ръце.

Хванаха я и я изведоха на улицата. Колко е хубаво да се разхождат в парка! Къймет много обичаше такова време. Отпускаше се и запяваше. Тя учеше в музикалното училище. Личеше, че има школуван глас. Излезлите на разходка хора се заслушваха в глас й. Да бяха си поръчали, нямаше как да присъстват на такъв чудесен концерт! Но в това време Дора изведнъж спря. Пред нея имаше розов храст. Тя се загледа в

него, взря се продължително, така че и другите момичета го погледнаха. Къймет се протегна и попита:

- Познайте какво държа в шепата си.

Дора и Елмаз свиха рамене. Откъде да знаят? Къймет не можа да се стърпи. Отвори шепата си и що да видят? Калинка! Горкичката! Изглежда Къймет от вълнение я беше стиснала в шепата си. Доста се премята бедничката, докато се съвземе. Приятелките й шепнеха молитви, а Къймет си намисли дори желание. И калинката хвръкна. Трите момичета извикаха в един глас: „браво, браво!“ После се хванаха за ръце и заподскачаха!

Дора прегърна Къймет и рече:

- Приятелко моя, нека да имаш късмет в живота, нека калинката да бъде предвестник.

И Елмаз не закъсня:

- На късмет е наистина!

Заляха се от смях. Когато се успокоиха, една бършеше ръцете, друга лицето, трета си оправяше дрехите си. После продължиха разходката си в парка. Калинката, колко много им разнообразни деня.

BİR FİNCAN KAHVENİN HATIRI

Bizim Deliorman'da hatır saymayan kimse yoktur. Hangi köyden, hangi kentten geçerseniz geçin, hemen biri avludan:

- Hey, yabancı, gel bir kahvemi iç. Bir kahvenin kırk yıl hatırı vardır! diye haykırır.

Haykırır ve hemen seni toparlar, evine götürür. Allah ne verdiyse misafir eder, yedirir. Zaten her hanenin misafir odası vardır.

İşte böyledir Deliorman insanı. Şimdideki Ludogorie ismiyle bilinse de insanı değiştirmez. Kökünden ırak düşmez. Büyük kente gelse, oraya yerleşir, nizama ayak uydurur. Yüksek mevkide bulunsa dahi, bu özelliğini, yani misafirperverliğini yitirmez, onu yaşamının sonuna dek sürdürür, yaşatır. Bazen uzak akrabalar, yahut unutulmaya yüztutmuş dostlar hal hatır sayıp misafir olurlar başkentlilere. Nasıl oturacaklarını, söze nereden başlayacaklarını şaşırırlar. Nihayet dilleri çözülür:

- Sizler bizi iyi bilirsiniz, kökümüzü tanırsınız der, açılırlar, sıkılganlığı üzerlerinden atarlar.

Uzak akrabalardan gayrı civardan tanımadık kişiler dahi gelir, misafir olurlar köydeşlerine. Kimisi hasta, doktor istiyor, kimisi

öylece büyük kenti, başkenti görmek üzere geliyor. Ama her şey, her şey dikkatlerini çekiyor. Bir gün Deliorman'ın Hebib köyünden Fatma nine ile Ahmet dede öğrenci olan torunlarıyla birlikte apar topar köydeşlerine gelmişlerdi. Doktora çıkmak istiyorlarmış.

- Tamam, demiş ev sahibi. – Bu işler öyle olmaz. Nerdeyse öğle namazı kılındı. Oturup yemek yeyince doktor da araştırırız.

Ev sahibi masayı açmış, yemek tabaklarını çıkarıp herkesin önüne birer tabak sürmüş. Fatma nine bir tabaklara, bir de ev sahibine bakmış ve:

- Sizde hasta mı var da, herkese ayrı tabak koydunuz? Sormaz mı?

(Oysa hasta olan kendisi). Ev sahibi duymazlıktan gelir, herkesin tabağına yemek koyar.

- Ha buyurun, der, onların şivesine uyarak.

…….

Zamanla ayrı tabaktan yemek yemesine de alıştı Deliorman ahalisi, giyimini kuşamını da değiştirdi ve en önemlisi çocuklarını okula gönderip bilgi sahibi yapmasını öğrendi. Medeniyetleri de başkalaştı. Şimdi Deliorman köylerinde, öğretmeninden, muhtarından al da, bahçıvanına, bekçisine dek hepsi, ama hepsi öğrenimli, hepsi köydeş. Hiç biri birbirinden aşağı değil. Cahil yok artık köyde. Tümü okul, terbiye görmüş, başka başka memleketler gezmiş, hatırı sayılır, hatırşinas kişiler olmuş. Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı olduğunu bilen kişiler, işte.

И ЕДНА ЧАША КАФЕ СЕ ЗАЧИТА

В нашия Делиорман няма непочтени хора. През което и село, през който и град да минеш, веднага през оградата ще се провикнат:

- Хей, другоселецо, ела да те черпя едно кафе. Едно кафе днес, четиридесет години се зачита.

Ще извика и веднага ще те въведе в къщи. Ще те нагости с каквото Господ е дал. Във всеки дом има такава стая за гости. Такъв е човекът от Делиормана. Лудогорецът. И такъв си остана през годините, запази нрава си. Не падна далеч от корена си. Макар и дошъл в града, веднага влезе в крак. Дори да заема и висок пост, остава си гостоприемен до края на живота си. С гостоприемство живее. Понякога пристигат далечни роднини, приятели, поръсени вече с пепелта на забравата, гостуват на столичани. Чудят се къде да отседнат, от къде да започнат.

Накрая се отприщват:

- Ние много добре знаем Корана. – започват да обясняват и забравят стеснението.

Дори и непознати идват на гости на съселяните си, не само далечни роднини. Някои са болни, търсят лекар, а други просто

така, да видят големия град, столицата. Всичко, ама всичко им прави впечатление! Един ден от Делиорманското село Хебип пристигат на гости, баба Фатма и дядо Ахмет, заедно с внука си ученик. Искали да се прегледат на доктор.

- Добре, рекъл им стопанинът. – Тази работа така бързо няма да стане. Било време за обедна молитва. – Ще обядваме, ще си свършим обряда, намаз, тогава вече и доктор ще търсим.

Домакинята разтворила масата. Наредила прибори пред всеки. Баба Фатма погледнала приборите, после домакинята и попитала:

- Болен ли имате в къщи, кой е болен тук?

А болната била самата тя. Домакинята си направила оглушки и сервирала на всички.

- Ха, заповядайте!

……

След време делиорманското население свикна да яде от отделни чинии, промени си навиците и най-важното – научи се да праща децата си на училище, да ги образова. С една дума, станаха цивилизовани люде. И сега в Лудогорието, в най-затънтените села, от учителя, кмета, та чак до градинаря и пазача – всички, ама всички са образовани, няма неграмотни. Никой не е по-долу от другия. Видели други държави, станали уважавани лица. Станали хора, които знаят че една чаша кафе се помни и зачита четиридесет години.

CENNET BAHÇESİ

Söz konusu adalar, anılmış, pek çok anılmış adalar. Ada deyip te geçmeyin! Su tasavvur edin! Çok, ama çok su. Gözünüzün görebildiği yere kadar su, hep su. Bu su, Hint okyanusunun suyu, yani Hint okyanusu. Ada, ada dolu bir okyanus. Sayarsan, tam bin iki yüz ada sayacaksın. Maldiv adalarıdır bunlar işte. Kuredu adası da bu adalara dahildir. Tatil yeri, istirahat yeri diyebilirsin. Cennetten kopma bir parça. Cennet bahçesi, yani cenneti görmedim diyemeyeceksin burayı görünce. Hakiki cennet! Bir uçtan bir uca, günde kaç defa istersen dolaş doyasıya! Dolaş, yine de ne bakmaya, ne de gezmeye doyacaksın. Bungalovlar, suyun üstüne konmuş evcikler. Tıpkı martı misali. Şirin mi şirin! Çiçekler, orkideler her yanda, evin her köşe bucağında. Açmış da açmış. Renk üstüne renk kondurmuş Yaratan. Doyamazsın bakmaya. Gözün karnı yok, değil mi, doyamazsın! Dinlenmek istersen, böylesi bir yeri düşün, tahmin et, et ve gerçekleştir kısmetin varsa. Ne mutlu böyle kısmetlilere!

İstersen suya atlar, serinlersin, istersen şezlonga yaslanır, hem doyasıya güneşlenir, hem de doğayı seyreder, belleğine sindirirsin. Tabii, bu hatıralar ömür boyu silinmez hafızandan! Allah kısmet

etsin herkese bu cenneti dünya gözüyle görmeye. Hem görmeye, hem görmeyenlere anlatmaya masal gibi.

Gerçekten masal gibi. Başını kaldırıp gökyüzüne bir bakayım dersen, hayran olursun. Başucunda palmiye ağacı. Eğilmiş, o da sana bakıyor, anlatmak için seni, senden sonra gelecek olanlara!

Sabahları biraz daha uyuyayım, şekerliyeyim uykumu, deme sakın! Gözünü açınca hemen dışarı at kendini. At da, Güneşin doğuşunu bir de sen seyret. Böylesi bir manzara, insan ömründe ancak bir kez görebilir. Bak bak, bakmaya, seyrine doyamazsın. Dahası var, Güneşin batması da, doğması kadar şirin, güzeldir ki, seyrine doyum olmaz.

Şükürler olsun, binbir kere şükürler olsun buraları, bu cennet bahçesini görmeye nasip edenlere, ŞÜKÜRLER OLSUN!!!

РАЙСКА ГРАДИНА

Въпросните острови са много прочути. Те не са просто острови. Представете си вода, ама много вода. Докъдето поглед стига – вода и само вода. Ако ги преброиш, ще изброиш точно хиляда и двеста острова. Това са Малдивите. И остров Куреду е в това число. Ваканционно място, място за почивка. Част от рая. Райска градина! Зърнеш ли това място, бил си наистина в рая. Колкото и да обикаляш от единия до другия край, пак няма да се наситиш, няма да ти омръзне. Бунгалата – къщички върху водата! Също като накацали чайки. Прекрасно, неописуемо! Цветята, орхидеите са навсякъде, във всяко кътче. Цъфтят до припадък. Творецът ги е оцветил зашеметително, сякаш цвят върху цвят. Окото не се насища на гледане! Ако искаш да си починеш, представи си такова място и ако имаш късмет, го посети. Блазе на такъв късметлия!

Щом пожелаеш, скачаш срещу вълните, разхлаждаш се, после се излягаш върху шезлонга. Печеш се до насита и съзерцаваш невероятната природа. Тези спомени остават завинаги, не се изтриват от паметта, с теб са цял живот. Нека Господ даде

късмет на всеки да види този рай с очите си. И да разкаже после на тези, които не могат да го видят.

Истинска приказка! Ако си вдигнеш главата и погледнеш небето, оставаш удивен. Над главата ти е надвиснала палма. Надвесила се е и те гледа, запомня те, за да разкаже после на следващите за теб.

Сутрин не се успивай!

Щом отвориш очи, хуквай навън. Тичай да наблюдаваш изгрева на слънцето. Такава гледка човек може да види веднъж в живота си. Гледаш, гледаш, нямаш насита! И залезът е не по-малко прекрасен. Хиляди благодарности на Всевишния, че човек може да се наслаждава на тази райска градина.

